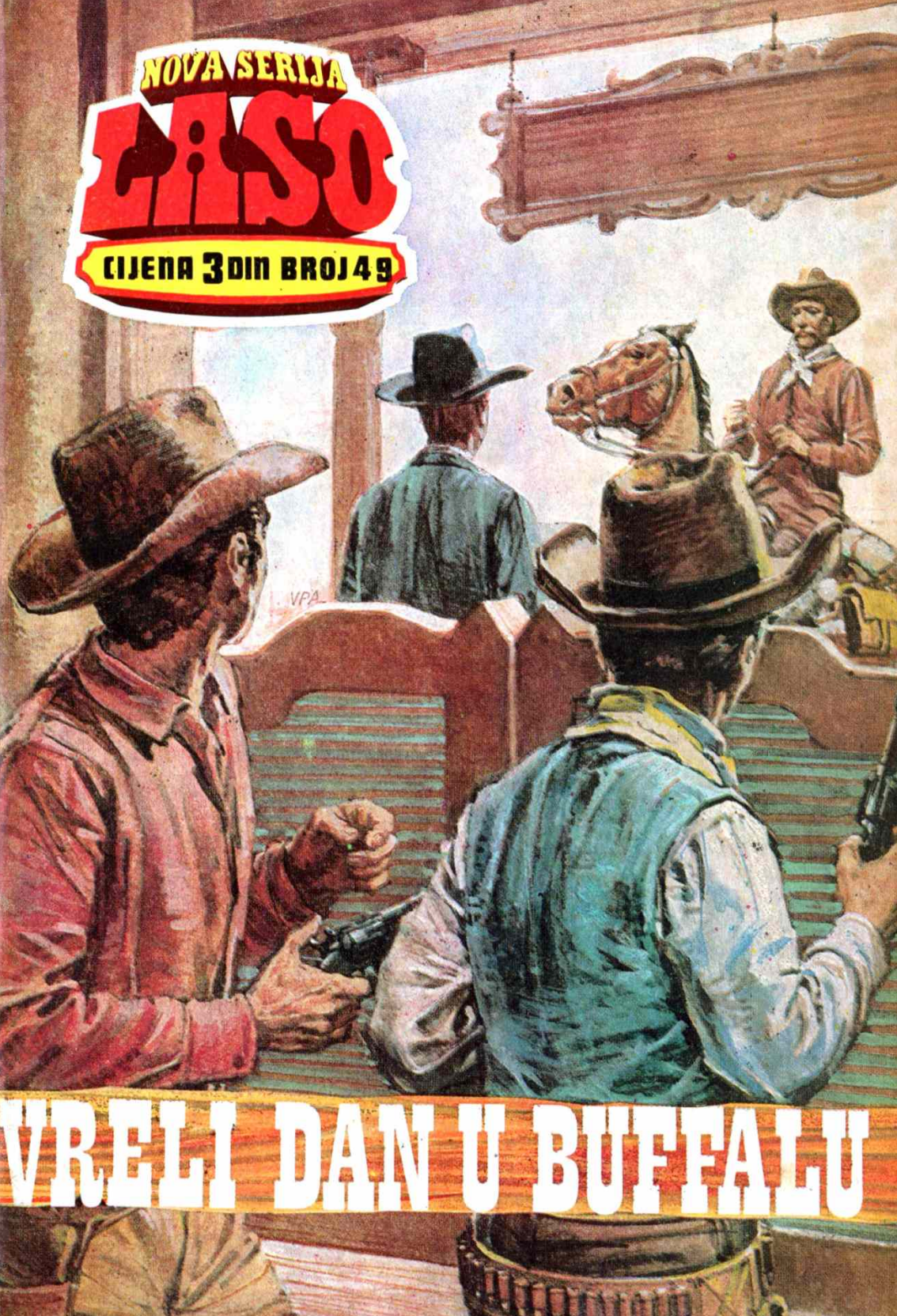

NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 3 DIN BROJ 49

VRELI DAN U BUFFALU

S. C. LAWRENCE

VRELI DAN U BUFFALU

»Laso« Nova serija 1974.

Preveo: Vjekoslav Radilović

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković —
— Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1974.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA,
Zagreb

Cijena 3 d. Za inozemstvo: DM 1,40; ASCH 8; SFRS 1,60; HFL 1,30

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/2 — 1973. od 26. XI 1973.

I

Jednoga utorka u mjesecu srpnju, nešto poslije četiri sata po podne, banuo je iz vrbika, što se pružao uz rijeku Platte sjeverno od Buffala, prašnjavi jahač. Dvije meksikanske žene, puneći vodom drvenu burad, kradomice su pogledale čovjeka što je sjedio na velikom konju kao utočio u misli.

Will Roderick nije obraćao pažnju na žene. Laganim pritiskom svojih koljena pokrenuo je konja i udaljio se nekoliko koraka od njih. Zapravo se pomaknuo dalje zbog roja komaraca što su zujali iznad bijelog pješčanog spruda. Jahao je već više od četiri dana, ulazeći sve dublje u područje Nebrascce. Sada, pred ciljem osjećao je kako ponovo postaje napet.

Izvadio je papir i duhan iz džepa znojem natopljene sive košulje i savio cigaretu. Pušio je mirno, ali njegov pogled odavao je opreznost, a u očima bi povremeno bjesnula hladna iskra.

Roderick je bio dugajlija, tridesetogodišnjak jakih kostiju, a vjetrom išibano lice odavalo je zrelost. Nosio je redenik i izbljedičele hlače, koje su se poput cijevi spuštale prema dolje na čizme s visokom potpeticom. Kundak winchesterke provirivao je ispod njegova desnog koljena. Otkad je napustio Fort Abraham Lincoln garnizon potratio je mnogo vremena na proučavanje Buffala, i sada ga je poznavao prilično dobro.

Bio je to prašnjavi, suncem prženi grad, jedan od mnogih što su bili natičkanj uzduž željezničke pruge Union Pacifica, grad koji je stvorila i održavala na životu željeznica. Prije nego

što se Roderick vratio u armiju, putovao je u Ogallala i druge željezničke gradove poput Buffala. Znao je da tamo može svašta očekivati. Sada je čuo od govedara da gradovi više nisu tako divlji, da je mirnije i da je više zakona i strogosti uzduž putova.

Tako je on čuo. Ali ovdje nije bilo tako. Tišina Buffala bila je lažna kao što su bila lažna pročelja u glavnoj ulici. Uvijek spreman na iznenađenje, okrenuo je konja ulijevo na prašnjavu cestu što je išla usporedno sa željezničkom prugom. Ušavši u grad kao bilo koji drugi posjetilac, imao je pod okom cijeli Center Street, a uočio je i najbolji izlaz iz grada, ako treba da se povuče u brzini.

Prošao je mimo trošnih i gusto nastanjenih daščara, u kojima su živjeli meksikanski radnici. Nadesno je bio veliki korak, a preko puta blok natkrivenih štandova, što su služili kao skladišta i staje s krmom. Iza toga, na obje strane, prostirale su se kućice s ograđenim travnjacima, s lijevama cvičeca ispod topola i gustih, zelenih tamarisa.

U poslovnom dijelu grada pažnju Rodericka privukli su natpisi na vratima i ogradama: »Zabranjen ulaz Meksikancima.« Kad je prošao kroz križanje dviju ulica, jedan je meksikanski dječak sišao s nogostupa u namjeri da prijeđe ulicu. Zastao je u vrućoj prašini da propusti konja.

Roderick stane. Dječak se okrene da se vrati na nogostup.

— Hej — reče Roderick na španjolskom — znaš li gdje je ured advokata Portera?

Dječaku je bilo trinaest godina i nosio je poderane pamučne hlače. Na licu mu se pojavio izraz straha. Gledao je u jahača.

— Dakle, poznaješ li advokata Portera ili ne? — ponovi Roderick.

— Mislite na suca, gospodine? — Dječak je nervozno trljao ruku — Sudac je jedini advokat kojega poznajem. — Rukom pokaže prema lijepim bijelim kućama s velikim staklenim vratima, na istočnom kraju grada. — On živi tamo.

Kimnuvši glavom, Roderick upita: — Gdje je njegov ured?

— Tamo preko, u sudnici. On... — Dječak zašuti, opazivši mršavoga, sjedokozog čovjeka, koji je išao prema njima, silazeći s nogostupa, da prijeđe ulicu. Dječak ponikne pogledom gledajući u svoje bosc noge.

Roderick pogleda u čovjeka i opazi mržnju na njegovu licu, okruženom gustom bradom. Bio je zbunjen tim znakom neprijateljstva. Namršteno se okrene dječaku. — Idi preko u sučev ured i pogledaj da li je tamo. — Iz džepa izvuče kovani novac. — Ja ću biti u hotelu.

Dječak nije primio novac. — Ne mogu ići u hotel, gospodine. Tamo je bila gužva. — Zatim odmahne glavom. — Ne mogu uzeti vaš novac!

— U redu, ali svejedno pogledaj. — Roderick se sagne i gurne kovanac dječaku u ruku. — Čekaj pred hotelom dok ne izađem.

— Jedan od naših ubio je čovjeka. a ja ne želim...

Roderickovo lice se smrkne. — Jedan je Meksikanac bio umiješan u ubojstvo? — upita.

— Da. On i gringo ubili su čovjeka.

— Kako se zvao gringo?

— Roderick. Chico Roderick.

Roderick pogleda u dječaka. — Idi preko i pogledaj da li je Porter u svom uredu. — Njegov je glas bio odrješit. — Hajde!

Uspravio se u sedlu i okrenuo konja ulijevo, projahao mimo centralnoga skladišta, pokraj dvije krčme, jedne gostionice i bloka izgorjelih zgrada. Stao je ispred Shiloh hotela, sjahao i vezao konja za istrošeni stup. Dok je

skidao smotani pokrivač, pogledao je prema Centru.

Bradati čovjek, koji je izgledao tako neprijateljski, stajao je ispred banke. Gledao je u pravcu hotela. Nije bilo sumnje, njegov je pogled ispitivao Rodericka.

Roderick je bio začuđen. Možda je taj tip imao udjela u ubojstvu. Možda? Bilo je trenutaka u životu Willa Rodericka kada bi se on vratio i postavio nekoliko pitanja. Sada je odbacio tu misao kao beskorisnu i pre naglu. Možda će njegov posao kasnije uključiti i toga bradatog čovjeka, ali morat će znati barem neke činjenice prije nego što pokaže bilo kakvu ratobornost.

Trenutak je promatrao, zatim je skinuo sombrero i otepao prašinu s odijela. Izvukao je winchesterku, stavio je pod ruku i ušao u hotel.

Hodao je polako kroz predvorje hotela, dok mu se oči nisu privikle na mrak. Osjetio je miris pržene slanine i jaja. Na podu bez prostirača stajao je kožnati divan i tri stolice od šuplje trstike, od kojih je svaka imala kraj sebe pljuvačnicu od mjedi. Petrolejka je visjela nad stolom i bacala sjenu na policu s ključevima i na stare zidne litografije.

Roderick stane kod stola i nasloni smotani gunj i pušku na tezu. Iznad njega zatvore se vrata. Skine sombrero i obriše čelo, zatim pogleda na uske stepenice što su vodile u prvi kat. Podigne winchesterku i glasnim udarcem spusti je na stol.

Stepenice zaštripe i pojavi se nizak, debeo čovjek s ćelavom glavom i okruglim licem. Nosio je bijelu košulju s uzdignutim rukavima. Debeo srebrni lanac visio je iz džepa na prsluku.

— Dobar dan — reče prijazno. — Jednokrevetnu sobu?

Roderick kimne glavom. — Ostat ću ovdje tjedan, možda i dva.

— Broj sedam... — Činovnik napravi stanku prije nego što je otvorio knjigu. Na trenutak je zurio u visokoga čovjeka, a zatim, kao da se predomislio zbog nečega, otvori knjigu.

— Potpišite ovdje — reče uzimajući pero iz džepa. — Dolar i pol na dan.

Činovnik je šuteći čekao dok je Roderick pisao. Samu je škripanje pera

prekidalo tišinu. Kad je Roderick završio, činovnik skine ključ s police.

— Zahod je na kraju hodnika. Pljivačnica se mijenja svaki dan.

Podigne ruku s ključem. Roderick ga uzme, zatim se sagne, dohvati svoj gunj i pušku i krene kroz mračan hodnik.

Činovnik okrugla lica okrene knjigu prema sebi. Stisnuo je vilice dok je proučavao potpis. William Roderick. Fort Abraham Lincoln. Vrata su se otvorila i u predvorje uđe sunčevo svjetlo. Činovnik podigne glavu. Sjedokosi bradati čovjek prilazio je njegovu stolu. Činovnik zatvori knjigu i krene prema stepenicama.

— Hej, Bainbridge — vikne sjedokosi. — Imaš li trenutak vremena?

Bainbridge se okrene. — Što je, Harry? — upita. — Opet si izgubio ključeve?

Harry Stewart gledao je u knjigu hotelskih gostiju. — Ovaj jahač što je upravo stigao?

— Uzeo je sobu broj sedam.

Za trenutak je vladala tišina. Stewart pokaže glavom prema hodniku. — Kako se zove? Bio je veoma prijateljski naklonjen onom dječaku napolju.

— Tako?

— Mogao bi biti Meksikanac.

Debeo činovnik se nasmije. — Do vraga, Harry, svagdje vidiš Meksikanca. On nije nikakav Meksikanac.

— Kako znaš?

— Nisam ga morao pitati. — Bainbridge tužno odmahne glavom. — Pre-daleko ideš, Harry. Meksikanci su dobri ljudi. Ne možeš...

— Slušaj... ne mogu zaboraviti da je Mike Haven bio moj dobar prijatelj.

— Mike je bio i moj prijatelj, Harry — reče Bainbridge. — Ali Chico je mrtav, a oni će uhvatiti Lerrazu. Nemaš pravo da sumnjaš u sve Meksikance u gradu.

Stewart je prstima čupkao bradu. — Govoriš tako, a znaš da smo neki dan imali neprilike s njima. Trebao bi imati tablu na vratima kao i svi drugi.

— Harry, taj jahač nije Meksikanac. On... — Bainbridge je oklijevao, a onda slegne ramenima. — Njegovo ime je Roderick. — Rekao je to kao slučajno, ali je ispod oka motrio na reakciju Stewarta.

Bradati čovjek nije pokazao promjenu na licu. — U redu. Ja ne želim da Meksikanci dolaze ovamo i izazivaju neprilike.

— Nema razloga za neprilike, Harry. — Bainbridge načini stanku, onda doda: — Ili ima?

Stewart je zurio u njega. — Što hoćeš reći?

— Hoću reći da taj stranac nije Meksikanac, zato ima pravo da bude ovdje, zar ne?

Čulo se kako se na kraju hodnika otvaraju vrata. Stewart pogleda u pravcu hodnika, čupkajući prstima bradu. Kimnuo je, ali na licu je ostala mržnja.

Will Roderick je zaključao sobu prije nego što je krenuo prema predvorju. Čekao je u maloj, zagušljivoj sobi, dajući meksikanskom dječaku dovoljno vremena da stigne do hotela. Sada je opazio Stewarta kod stola kako gleda prema njemu indiferentna izraza lica.

Ljutito ga je pogledao, a Stewart je okrenuo glavu. Roderick kimne debelom činovniku i kroz predvorje izađe iz hotela.

Mali je Meksikanac čekao na ulici. Kad mu se Roderick približio, mali pokaže rukom prema istoku.

— Sudac Porter je otišao kući, gospodine — reče. — Napustio je sudinicu prije nekoliko minuta.

Roderick pogleda prema velikim, lijepim kućama. — Koja je njegova?

— Posljednja na desnoj strani, gospodine, s velikom stajom otraga. — Dječak se okrene da ode.

— Čekaj — Roderick pokaže na stup. — Uzmi moga konja i odvedi ga do skladišta sa sijenom i reci čovjeku...

— Ne mogu otići tamo. — Dječak je grizao donju usnu i crnim očima pogledavao iza Roderickovih ramena.

Roderick se okrene i opazi Stewarta.

— Hvala, momče — reče dječaku, osjećajući kako postaje ljutit. Zurio je u bradato lice ledenim pogledom.

Stewart je pocvrvenio, zatim siđe niz stepenice i udalji se niz ulicu.

— Hajde sada, momče — reče Roderick. Dječak potrči dižući prašinu.

Roderick priđe svom konju i potapša ga po vratu. Zatim ga odvede do

drvenoga konita s vođom. Konj je žedno pio, dok je Roderick pregledavao sedlo.

Iz staje se začuje kašalj i na vratima se pojavi čovjek s lulom u ustima. Visok, duguljasta lica, stajao je na dovratku i promatrao Rodericka.

— Dolazite izdaleka? — upita.

— Iz Dakote — odgovori Roderick. — Hoćete li se pobrinuti za moga konja?

— Ako ste Meksikanac, ništa ne mogu učiniti za vas. Imali smo neprilika. — Povuče napola zatvorena vrata i pokaže palcem na tablu: Zabranjen ulaz Meksikancima.

Roderick pogleda tablu, zatim pruži uzde vlasniku. — Stavite ga u jednu od stražnjih pregrada u staji, da ne bude na suncu — reče.

— Moram pitati, gospodine. Ja ovdje radim i ne želim neprilike. — Dohvati uzde i glavnom pokaže na konja. — Vojnički konj, rekao bih.

— Poznajte konje — reče Roderick. Gledao je jedan trenutak kako životinja pije. Zatim se okrene i ode prema Center Streetu. Dobro, je otvorio oči ne bi li opazio bradata čovjeka, ali nije ga bilo. Projahali su kauboji, ne svraćajući pažnju na Rodericka. Tri žene mirno su razgovarale ispred izloga kitničarke. Nijedan dječak na cesti nije pogledao prema njemu dok je prelazio ulicu.

Roderick se smirio. Zaista, mnogi nisu smatrali važnim što je stranac. Zbog toga što je Meksikanac sudjelovao u ubojstvu, bilo je prirodno da ljudi poput bradata čovjeka izazivaju rasnu netrpeljivost. Znao je da će njegov dolazak prouzročiti neprilike. Ako ih bude, on neće bježati, ali ih neće ni izazivati. Mora biti oprezan.

Harry Stewart probijao se kroz svjetinu u baru Silver Dollar do čovjeka koji je sjedio sam za stolom. Bio je mlađi od Stewarta, čvrstih mišića, s tankim usnama i lukavim očima.

Stewart mu je nešto šapnuo u uho.

— Jesi li siguran da je sam, Harry?

Stewart odgovori: — Bainbridge je znao da je on Roderick, a ipak mu je dao sobu. Nešto se mora učiniti, Curly.

— On traži suca, zar ne?

— Da... Curly, moraš se pobrinuti za njega. Svrši s njim.

Curly odmahne glavom. — Ne! Moe ima čast da udari prvi.

— Ali Roderick je naoružan.

— Uradit ćemo kao što je rekao gospodin Wayne — reče Curly. — Moe je bio Havenov najbolji prijatelj. Bit će to borba na smrt.

Ustao je, prišao prozoru i pogledao napolje. Sjena hotela postajala je sve dulja. Ispred susjedne kuće blistao je metal jedne kočije vezane za stup.

Curly izađe i uputi se preko Centra prema kovačnici. Njegovi revolveri bili su spušteni nisko i čvrsto vezani uz bedra. Iza njega išao je Stewart, pustivši Curlyja da prvi uđe u kovačnicu.

Duff, krupan čovjek s golemim rukama i ramenima, podigne pogled s potkove koju je upravo kovao.

— Roderick je ovdje, Moe. Upravo ide sasu — reče Curly Gromm.

Kovač je odsutno zurio u zažarenu potkovu. Kad je digao pogled, lice mu je bilo namršteno.

— Dvije, stotine dolara ovaj put, kaže Wayne — reče.

— Dvije stotine — ponovi Curly. — Za dobar posao.

— Ne znam — reče Stewart. — Možda bi ti sam trebao..., Curly. Roderick će biti...

Duff opsuje. — Misliš da ja ne mogu izaći s njim nakraj? — Stisnuo je goleme čeljusti, dok mu se pogled upiljio u Stewarta.

— Do vraga, ne, Moe! Ali ti ne nosiš revolver. Ja sam samo mislio...

— Onda zaveži. Previše brbljaš.

Harry Stewart se namršti. Uzmakne korak natrag, kad se Duff odmaknuo od nakovnja. Nije mu izbjeglo značenje kovačevih oštih riječi i shvatio je opasnost. Vidio je ne jednom kako je Moe do besvjesti pretukao ljude svojim strašnim pesnicama. Zapravo je bio zadovoljan što je na taj način razljutio tu ljudinu. Roderick neće imati šanse s razbješnelim Duffom.

Duff podigne dlakavu ruku i obriše znoj s čela.

— Da mu slomimo kosti? — upita Curlyja.

— Kako hoćeš. Gospodin Wayne kaže da imaš slobodne ruke. Svi će biti uz tebe kada saznaju tko je onaj.

Kovač se nasmije i krene prema vratima.

— Ne idi tamo gore — reče Curly. — Čekaj dok se vrati od suca.

Smijeh je nestao s lica. Duff se okrene i prostrijeli Curlyja pogledom. — To je moj posao — reče. — Uradit ću ga kako ja hoću. Vi spremite dvije stolice.

Kad je Duff izašao, Stewart oprezno stupi naprijed. Gledao je Curlyja.

— I ti dopuštaš da on tako s tobom razgovara? — upita Stewart.

Curly kimne glavom. — Gazda je rekao da Moe zada prvi udarac.

II

Will Roderick pozvoni na vratima kuće suca Portera. Iznutra su se čuli koraci. Baci još jedan pogled niz ulicu, ali nitko ga nije promatrao. Kad se vrata otvore, spazi zgodnu plavokosu djevojku od osamnaestak godina. Bila je bez šminke i nosila je smeđu suknju i bijelu bluzu zakopčanu do vrata. Njezine velike sive oči gledale su plašljivo u Rodericka.

— Da? — upita ona.

— Htio bih vidjeti suca Portera. Imam pismo za njega.

Iza leđa mlade djevojke začuo se glas starije žene: — Tko je to, Lucy? — U predvorju se pojavila mršava prilično visoko uzdignute glave, u šuštavoj crnoj haljini. — Izvolite, mladi čovječe — rekla je — što mogu učiniti za vas?

— Gospodin želi vidjeti suca, tetko — reče djevojka. — Ima...

— Vрати se k stolu, draga — žena stane na vrata — i reci sucu Porteru da ima posjetu.

Djevojka ode, nasmiješivši se Rodericku.

— Vruć dan — reče Roderick.

Žena lagano kimne glavom. Njezin je pogled odmjeravao njegovo prašno odijelo.

— Moj će muž odmah doći. — Nije se pomakla da ga pusti u kuću.

U predvorju se začuju brzi koraci. Čvrsto građen čovjek, sijede kose, od pedesetak godina, pride vratima. — Htjeli ste razgovarati sa mnom? — upita dubokim glasom. Davao je utisak izvještačene ljubaznosti.

— Zovem se Roderick. Poslati ste mi pismo, suče.

— Narednik Roderick... naravno. — Porterovo široko lice pretvori se u smijeh. — Uđite, uđite, naredniče. Možemo razgovarati u mom brlogu.

Uzmačne korak natrag da propusti Rodericka. U isto vrijeme pogleda ženu. Imala je čudan izraz na licu, kao da joj nije odgovaralo to što je čula.

— Ja ću se pobrinuti za narednika, Alma — reče sudac i krene u hodnik. Roderick ga je slijedio kroz salon za primanje u kojem je vladao polumrak.

Sudac Porter otvori vrata na kraju salona i propusti Rodericka da uđe prvi. Soba je bila mala s policama do stropa, koje su bile ispunjene uvezanim knjigama. Sudac se smjesti za veliki pisaci stol od mahagonija. — Stigli ste prije nego što sam se nadao, bez obzira na lošu situaciju na granici.

— Pratila me patrola onoga jutra kad je došlo pismo, suče. — Roderick sjedne u kožnati naslonjač.

— Sigurni ste da je naš Roderick vaš brat.

— Slika koju ste mi poslali prikazuje je Charlyja, moga brata, suče.

Roderick izvadi debelu kuvertu iz stražnjeg džepa i gurne je preko stola. — Možete provjeriti papire kod majora Renoa u tvrđavi. — Zatim doda, kao u neprilici: — Čuo sam da je Meksikanac umiješan u ubojstvo.

— Da, Pablo Lerraza. Radio je za Chica. Ali nisu ga uhvatili.

Roderick je razmišljao. Chico... sjetio se natpisa »Ulaz Meksikancima zabranjen«.

— Kako se Charlie spetljao s Meksikancima — upita.

— Bio je veoma omiljen među njima, naredniče. Bio je vlasnik kantine i hotela, u koji su oni zalazili, a bio je i njihov predstavnik u gradskom vijeću. — Sudac je trljao glatko izbrijanu

bradu. — Da li u vašoj obitelji ima meksikanske krvi?

— Nema!

Sudac pošuti neko vrijeme, zatim tako reče: — Ljudi povezuju vašeg brata s Meksikancima. Neki vjeruju da je bio napola Meksikanac.

Roderick pomisli na bradata čovjeka. Upita: — Možda mislite da se ljudima nije sviđela ideja da je Charlie tako blizak Meksikancima?

Sudac odmahnu glavom. — U mom pismu ispričao sam vam sve o umorstvu, naredniče.

— Ali nije bilo suđenja.

— Ne. Šerif Nye bio je poslovno odsutan iz grada i nije bilo nikoga tko bi zadržao gomilu. Prijatelji Havena linčovali su Chico čim su ga uhvatili. — Sudac otvori ladicu pisaćeg stola i izvadi papire. — Ovo je službeni izvještaj o istrazi. Dva kauboja sa Running W ranča vidjeli su kako Chico i Lerraza odlaze od mrtvoga Havena. Neka Maria Jack čula je toga jutra kako se Chico i Haven svađaju u kantini.

Sudac Porter pruži papire Rodericku, ali ovaj ih i ne pogleda.

Roderick mirno reče: — Najprije ću razgovarati s tim svjedocima. Poslije ću pročitati papire.

— Naredniče, ako tražite neprilike, bit će teže Meksikancima. Stvari su se smirile prošli tjedan. Nitko ne traži Lerrazu jer svi smatraju da je negdje u Meksiku. Ali ako ćete silom istjerivati pravdu, to će opet probuditi gomilu i dovesti do neprilika.

— Moj brat je bio linčovan, suče.

Sudac je govorio jednostavno: — Dvojica, koji su predvodili linč, nalaze se u zatvoru. Sud se sastao na brzinu i oni su osuđeni na tri godine. Šerif je najurio poslanika koji je dopustio da se Chico linčuje. To je bilo najbolje što smo mogli uraditi. Vi možete samo pogoršati stvari.

Roderick ustane. — Koliko će proći do oporuke?

— Do kraja tjedna. Imam dobru ponudu za blok zgrada koji je bio spaljen. I tu će biti nešto novaca.

— Ista gomila spalila je i Charlyjeve zgrade, zar ne?

— To su učinili odmah poslije linča. Treba da shvatite kakva je bila situa-

cija, naredniče. Bilo je mnogo mržnje prvih dana.

Roderick je trenutak razmišljao. — Dobro, volio bih razgovarati s tim svjedocima, suče. Vjerujem da neće biti neprilika ako ih upitam kako se to dogodilo.

— U redu. Poslat ću nekoga da dovede Forbesa i Thompsona.

— Ne. Ja ću odjahati do njih. Gdje živi Maria?

— Ne znam gdje je ta djevojka. — Sudac je polako ustao. — Ali ako idete uz rijeku šest ili sedam milja prema sjeveru, ne možete promašiti Running W ranč. — Zatim pruži ruku. — Recite Danu Wayneu da sam vas ja poslao.

Roderick prihvati pruženu ruku. — Gdje je pokopan Charlie?

— Na meksikanskom groblju. Njegov grob nije označen.

Roderickov glas bio je tvrd. — Naručite spomenik. Novac uzimate od oporuke.

Sudac je šutio klimnuvši glavom. Izveo je Rodericka do izlaznih vrata. Zatvorivši ih, pošto je Roderick izašao, čuo je šuštanje svilene haljine iza sebe. Okrenuvši se, opazi svoju ženu s ljutitim izrazom na licu.

— Kako ti pada na pamet da dovedeš toga čovjeka u kuću — bijesno će ona.

Sudac izbjegne njezin pogled. — Ja se brinem za oporuku njegova brata, Alma. Ako se pokažemo prijateljski naklonjeni, možda neće praviti neprilike.

Ona je i dalje zurila u njega. — A što će ljudi reći kada vide da pomažeš ubojčinu brata?

— Baš me briga. Ne želim više ubijanja.

Gospođa Porter odmahne glavom. — Ja te ne razumijem — reče. — Mislila sam da ćeš neprilike ostaviti u krčmama.

— Alma, narednikov brat linčovan je u ovom gradu!

— To nema veze s poštenim ljudima Buffala.

Porter je govorio polako. — Da su se takozvani poštenu ljudi ovoga grada ponašali kao što su morali, Alma, ne bi bilo razloga da Roderick bude ovdje. — Pogledao ju je u oči. — Ti to znaš isto tako dobro kao i ja.

Sunce je već bilo nisko na zapadu. Sjene su se raširile preko prašnjave ceste Center Streeta. Ljudi su se u žurbano vraćali iz dućana. Ispred željeznarije trgovački je pomoćnih spuštao prugasti platneni krov. Meksikanski željeznički radnici vraćali su se u velikoj grupi s posla. Držali su se zajedno dok su išli prema svom dijelu grada.

Roderick je krenuo prema stajama. Promatrao je izražaj lica prolaznika koji bi prošli pokraj njega. Ljudi bi ga tek slučajno pogledali.

Nije bilo razloga da posumnja u sučevu tvrdnju da su se strasti smirile na najbolji mogući način. Ako je mržnja bradata čovjeka bila sve što je vidio, onda ima malo razloga da bude zabrinut. Ta ga mržnja ipak ne može zadržati da ne dozna sve pojedinosti o linču.

Da sada potraži meksikansku djevojku bilo bi gubljenje vremena. Najprije će razgovarati s ona dva kauboja, a onda će naći djevojku. Mислеći o tome najednom je postao svjestan da je jedan golem čovjek s majmunskim tijelom sišao s verande Silver Dollara i uputio se prema njemu.

Po njegovu odijelu prosudi da mora biti kovač. Nije nosio revolver. Nešto u načinu kako je hodao upozorilo ga je da skrene lijevo.

Kovač se požuri i prepriječi mu put.

— Ti si Roderick? — viknu kovač. — Tvoj brat je ubio Mikea Havena?

Roderick se osvrne. Ljudi su zastali da vide. Iza sebe začuo je muški glas: — Moe je pobijesnio, zovite šerifa.

— Do vraga, ne! Niste li čuli što je rekao, to je Chicov brat.

Roderick je osjećao kako mu hladnoća klizi po hrptenjači. Sada je bilo naročito važno da pokaže ljudima kako mu nije stalo do tučnjave. Suzdržao je ljutinu i htio zaobići Moe Duffa.

Duff se podrugljivo nasmije. — Plašljivac — vikne — upravo kao tvoj brat.

— Slušaj — reče Roderick, osjećajući kako mu znoj probija čelo — ja s tobom nemam ništa.

— Mike Haven bio je moj prijatelj, gospodine.

Klavir u krčmi ušuti i ljudi izađu na ulicu. Roderick opazi Harry Stewart s jednim kaubojem kraj klupe.

— Ja nemam ništa s tobom — ponovi Roderick okrenuvši se kovaču.

— Dohvati ga, Moe — netko vikne. — Dohvati ga!

— Prokleta si u pravu... — Kovač opsuje i srne naprijed, dohvativši Rodericka za ruku.

Roderick prekasno pokuša izvući ruku da se obrani od udarca. Duffova brza i teška šaka pogodi ga iznad desnoga uha, i Roderick zatetura natraške.

Kovač se zaleti u Rodericka, udarajući lijevom pesnicom u želudac, desnom u lice. Bol je eksplodirala u glavi. Tada ga kovač divlje obori na zemlju. Čuo je uzbuđeno vikanje ljudi i mahnito Duffovo smijanje.

Krv je tekla iz razbijene Roderickove usnice dok je pokušavao ustati na noge. U tom trenutku Duff ga je udario čizmom u prsni koš. Hyatajući zrak, Roderick padne potrbuške.

Duffova čizma okrzne ga po čelu. Tada Roderick uhvati čizmu i zaokrene je svom snagom. Duff tresne o zemlju.

Sa začuđujućom brzinom Duff se podigne na noge. Njegovo lice odavalo je divlju mržnju.

— U redu — promrmlja. — Sada ćeš me moliti da prestanem.

Roderick je teško disao i uzmicao. Toga diva nije se moglo savladati borom izbliza.

Iza njega gledaoci se nisu htjeli razdvojiti. Roderick uzmakne udesno. Čuli su se ljutiti glasovi:

— Vрати se i bori se! — Netko ga gurne naprijed. Izbačen iz ravnoteže, Roderick se spotakne. Duff navali. Desnicom ga udari u čelo i Roderick osjeti kako ga izdaju noge. U glavi mu je grmjelo. Duffova debela ruka uhvati ga za košulju i povuče naprijed. Tada ga počne stiskati.

Roderick se divlje otimao, udarajući objema šakama u mišićav trbuh. Duff je pojačavao stisak. Roderick zabije

svoje prste u čekinjavo lice, lijevom rukom gurao je veliku glavu polako prema natrag. U jednom trenutku zamahnu desnicom i razbi Duffov nos, iz kojeg odmah poteče krv.

Duffov stisak popusti. Desna mu ruka klone i dodirne Roderickov rederick. Roderick zabije lakat u prsni koš. Gomila iznenada zašuti. Čulo se struganje čizama na drvenom nogostupu, odnekuda je dopro topot konja. Jedna je žena vikala prestrašeno: — Ne! Ubit ćeš ga!

Duffova desna ruka poleti uvis. Roderick digne pogled i opazi srebrni držak svoga revolvera visoko iznad svoje glave. Udarac bi ga dokrajčio.

Roderick se naglo sagne i izmakne. Ispružena ruka dočeka udarac namije-njen glav. Brzo se uspravi i lijevom rukom uhvati zglobov kovačeve ruke, a desnom udari dva puta brzo i snažno u trbuh. Duff zatetura natraške. Roderick mu nije dao vremena da vrati ravnotežu. Objema rukama ponovno stisne zglobov Duffove ruke, desnom uhvati držak revolvera i jednim ga trzajem iščupa. Duff posrne prema naprijed. Držeći jednom rukom za cijev, a drugom držak revolvera. Roderick uputi strahovit udarac posred čela i zasječe mu kožu između očiju.

Duff stane kao gromom ošinut, izvan sebe od iznenađenja. Rukom pokušao obrisati krv što mu se razlila po licu.

— Ubit će te... ubit će te — zareži Duff, sagne glavu i jurne.

Roderick odbaci revolver iza sebe i odmakne se u stranu. Podigne obje ruke i ploštima snažnim udarcem pogodi Duffa u vrat. Duff zalamače rukama, zaglavinja i padne licem u prašinu.

Gomila je zinuła od čuda. Nasta tišina. Roderick se povuče korak natrag dajući kovaču prostora da ustane. Duff se pridigne na jedno koljeno. Rana na čelu još je jače krvavila, dok mu je krv šikala iz nosa.

Svi su zurili u srušena diva. Zatim se čulo mrmljanje. Neprijateljska lica motrila su Rodericka koji je rukom brisao svoja raskrvavljena usta.

Duff je pokušao ustati. Napola zaslijepljen od krvi zatetura ulijevo. Gomila je ustuknula dajući mu mjesta da uspostavi ravnotežu.

— Stani, Moe! — Brkati muškarac s potamnjelom šerifskom zvijezdom izađe iz gomile. Imao je oko pedeset godina. — Dosta je toga — reče.

— Ima sreću, Jaff — promrmlja Moe Duff. — Ubit će ga! — Isplijune krv i zakorakne prema Rodericku.

Šerif mu se ispriječi na putu. — Ne. Izgubio si previše krvi.

Duff opsuje. Njegovo golemo tijelo je podrhtavalo. Polako je krenuo naprijed.

— Ljudi — reče šerif Nye onima koji su stajali blizu — pomognite Duffu do liječnika.

Dvojica ga uhvate za ruke. Kovač pokuša da ih se otarasi, ali oni su ga čvrsto držali. Nekoliko trenutaka Duff je mutno zurio u Rodericka. Napokon je pustio da ga odvedu.

Roderick pokupi svoj revolver. Šerif stane kraj njega.

— Dodite u moj ured — reče Nye.

— Šerife, borio sam se pošteno.

— Vidio sam — odvrati Nye. — Imam stvari od vašega brata. Dodite i uzmi-te ih.

Prošao je pogledom po gomili. Ljudi su još uvijek stajali mrkih lica. Treba samo jedna riječ, jedan krivi pokret pa da se pretvore u divlju gomilu.

— Idemo — reče šerif.

Roderick zatakne revolver za pojas i krene za šerifom preko Center Streeta.

U uredu šerif Nye ostavi Rodericka i ode iza željezom okovanih vrata, koje su vodile u odio s ćelijama. Soba, što je smrdjela po dimu i jeftinom duhanu, bila je mala, s pisacim stolom i stolicom na okretanje i sa tri stolice od trske ispod polica s puškama. Roderick prijeđe preko poda od borovih dasaka i stane kraj stola.

Nye se pojavi odmah noseći prašnjavu putnu torbu od kartona i zarđalu pušku winchester 73. Prišavši stolu, gurne nekoliko papira u stranu i spusti torbu i pušku.

— To je sve što je ostalo — reče.

— Zar samo to, od svega što je posjedovao?

Šerif kimne glavom. — Sve je nestalo kada su zapalili kantu.

— Šerife, vi ste bili odsutni iz grada za vrijeme linča, zar ne?

— Da. Provjeravao sam stado na ranču Double A.

— I niste mogli spriječiti gomilu da zapali Charlyjevu zgradu?

Njihovi su se pogledi sreli. Žile na šerifovu čelu nabreknu, ali ništa nije rekao. Roderick je bio zbunjen. Vidio je mržnju svjetine. Ali izraz šerifa sadržavao je nešto drugo. Ne mržnju, već nešto opreznije.

Tišinu koja je nastala prekine Meksikanac s metlom koji je ušao u sobu iz odjela za čelije. Bio je kratkonog i tamne kože poput Indijanca. Počeo je mestiti sobu ne podižući pogled.

Roderick uzme winchesterku pod ruku i podigne putnu torbu. — Zahvaljujem, šerife — reče i krene prema vratima.

Serif upita: — Kako ćete dugo ostati?

Roderick stane. — Sje dotle dok ne doznam sve o ubojstvu.

— Nije li vam sudac ispričao cijelu priču?

— Rekao mi je sve što je znao. Ali ja smatram da mi svjedoci mogu mnogo toga više reći.

Čekao je. Nye je šutio. Roderick je opazio da je Meksikanac usporio metenje i promatrao ga s nepovjerenjem.

Roderick reče polagano: — Htio bih razgovarati s djevojkom po imenu Maria Jack. Zna li gdje je mogu naći?

Nye zaniježe glavom. A onda, kao da se nečega sjetio, pogleda staroga Meksikanca koji je ponovno marljivo meo svojom metlom. Nye ga upita na španjolskom: — S kime živi Maria Benito?

Meksikanac slegne ramenima.

Roderick također reče na španjolskom: — Samo bih htio razgovarati s njom. To može koristiti... — Odmahujući glavom, starac nastavi metenjem. Roderick se okrene. Nye ga doprati do vrata.

— Idite polako — reče šerif. — Dosta smo imali neprilika.

— Zaskočili su me kad sam pokušao ići polako, šerife. U ovome gradu više nitko neće me zaskočiti.

Pričekao je malo na vratima, nadajući se da će mu Nye odgovoriti. Ali on je šutio ukočena lica, grickajući svoj tanki brk.

Oprezan čovjek, razmišljao je Roderick dok je išao ulicom. Dovoljno oprezan da se ne zauzima suviše za jedno-

ga stranca. Činilo mu se kao da se Nye stidi zbog nečega. Nije pokušavao da se izjasni. Jednostavno se držao činjenica, i to je bilo sve.

Roderick je išao ravno preko Center Streeta prema Shiloh hotelu. Bio je svjestan da ga promatraju, zato je namjerno išao polaganim korakom. Sada to više nije bila tvrdoglavost, nego bijes koji ga je natjerao na to da pokaže tko je on.

U hotelskoj sobi istrese Charlyjevu torbu na krevet i pogleda sadržaj: mornarički pištolj u kožnoj futroli s ređenikom, iznošena košulja, jedan par traperica, debele čarape — ništa što bi ga navelo na bilo kakav trag. Zurio je u odjeću razmišljajući.

Prene ga kucanje na vratima. Brzo skoči desno od vrata. — Da!

— Ja sam, Bainbridge. Nosim vam toplu vodu za pranje.

Roderick otvori vrata. Vlasnik hotela uđe s ručnikom i bokalom. Kad je Roderick skinuo košulju, Bainbridge opazi masnice podlite krvlju i razdera-
nu kožu na ruci.

Bainbridge tiho zažviždi, ali ne reče ništa. I dok je Roderick ispirao krvava usta, Bainbridge reče: — Ovdje nećete biti sigurni. Naročito ne nakon batina što ih je dobio Moe Duff.

— Nije baš tako.

— Vi još uvijek stojite, znači vi ste pobijedili — Bainbridge će ozbiljno i svečano. — Ali on će vas potražiti.

Roderick spusti vlažan ručnik. — I ja mislim da hoće.

— Slijedeći put možda neće upotrijebiti svoje pesnice. — Bainbridge napravi stanku. — Možda bi bilo dobro da ostanete ovdje unutra dok se sve ne smiri.

— To je upravo ono što neki žele. — Roderick uzdahne. — A jedini je način da doznam ono što hoću, ako se nalazim tamo gdje me mogu naći.

U krčmi Silver Dollar bilo je bučno. Gust dim lebdio je između obješenih svjetiljki, visokih sombrera i niskih šešira. Ljudi za tezgom i stolovima raspravljali su o borbi između Rodericka i kovača, ali Curly Gromm, koji je stajao kraj prozora, nije obraćao pažnju na to.

Curly je znao da su svi to uzimali kao običan dvoboj. Dan Mayne bio je

pametna što je dopustio da Duff bude prvi koji će odvratiti Rodericka da se mijša u linč njegova brata. Ali Duff nije uspio, sada je rješenje bilo u njihovim rukama.

— Što sada? — upita Stewart koji je došao do njega.

— Zaveži i... čekaj. — Curlyjevo zatezanje u govoru pokazivalo je razdražljivost. — Udesit ćemo ga.

— Da odem do stražnjih vrata hotela? Možda će tamo izći.

Curly ga nije slušao. Razmišljao je o krvavoj rani što ju je Roderickov revolver načinio na Duffovoj glavi. Duffu, koji se pobrinuo za deset ili jedanaest ljudi, Wayne je platio samo dvije stotine smrdljivih dolara. Curly se osjećao dobro. Wayne će čovjeku kao što je on platiti mnogo više od dvije stotine da drži Rodericka na odstojanju.

Iz njegovih misli prekine ga glas Stewarta. — Dolazi, Curly. Ima njegovu winchesterku.

— U redu... Curly će prigušenim i ljutitim glasom. — Vidim ga. Ne moraš svima najavljivati njegov dolazak.

Gledali su Rodericka kako ide duž Center Streeta i ulazi u staju. Nakon nekoliko trenutaka izađe vodeći konja. Pošto je uzjahao i krenuo prema meksikanskom dijelu grada, Stewart potrči prema vratima.

— Stani — vikne Curly. — Možda čeka na tebe.

Stewart je oklijevao. — Hoću da vidim kamo ide.

— Do vraga, pusti ga neka uđe među Meksikance. Tako ćemo znati kamo je otišao.

— Izgubit ćemo mu trag.

Curly pride vratima i privuče ih na pola k sebi da bolje vidi. Zatim reče: — Dovedi konje otraga. I reci Erniju da nikome ne govori da smo otišli.

Bradati je čovjek zurio u smrknuto Curlyjevo lice. — Do vraga, što ćeš učiniti?

— Zar treba da ti odgovorim? — naljuti se Curly.

IV

Roderick je jahao kroz meksikansku četvrt grada. To je bilo siromašno naselje sagrađeno od otpadaka drva, rukom pravljenе opeke, od stare buradi i odbačenih limenih ploča. Zardale cijevi visjele su iz krovova i gledale na vrtove, koji su bili isto tako bijedni kao i domovi, označeni kamenjem pobodenim u zemlju ili potrganom žičanom ogradom.

Pred kućnim vratima stajali su ljudi i najemo ga gledali. Opazio je i sjene što su zurile iza prozora. Uspoređivao je ovo siromaštvo s lijepim kućama u gornjem dijelu Buffala dok se približavao jednom komadu zemlje blizu rijeke, koji je služio Meksikancima kao groblje.

Zaustavio je konja ispod osamljenoga drveta. Sjedio je prilično dugo, gledajući drvene križeve i neoznačene grobove. Jedan od tri svježih groba morao je biti Charlyjev, ali nije se približio. Nije imalo smisla, nije bio sigu-

ran. Bio je svjestan prisustva Meksikana na groblju i njihova skrivenog ispitivanja. Još se više osjećao strancem.

Cudna misao obuze Rodericka. Između njega i njegova brata bilo je šest godina razlike. Kada im je umro otac one zime u Texasu, Will je pomogao svojoj majci da postavi na noge mlađega brata. Učio je Charlyja jahanju, pucanju i borbi šakama i davao mu novac za džeparac. Bilo je mnogo uspomena u vezi s Charlyjem, ali Roderick je sada razmišljao o tome kako je izgledao njegov brat. Crna valovita kosa, bijeli zubi, suncem potamnjela koža. Poput svih dječaka, koji su proveli svoj život uz Rio Grande, i Charly je tečno govorio španjolski.

Shvatio je zašto su neki ljudi vjerovali da je Charly napola Meksikanac. A iz ponašanja ljudi za vrijeme borbe s kovačem dobio je sliku o tome kako se formirala gomila i koliko je malo

šansi imao Charly kad su ga uhvatili. O jednoj stvari Roderick nije promijenio mišljenje: tvrdoglavo je vjerovao da njegov brat ne bi ubio čovjeka da nije bio prisiljen na to.

Krenuo je konjem uz rijeku. Izmićao je oblacima komaraca i jahao uz vrbe i topole. Zatim je skrenuo prema jednom sprudu što se pružio daleko u lijevi tok rijeke. Slušao je kako negdje pjevaju ševe. Tapšao je svoga vranca po vratu dok je ovaj žedno pio. Tada vranac iznenada podigne glavu, dok mu je voda kapala iz usta. Načulo je uši i okrenuo glavu prema gustom grmlju što je raslo na drugoj obali. Roderick je pozorno gledao, ali ništa nije mogao vidjeti. Pa ipak, konj se nije prevario.

Poučen vojničkim iskustvom potjerao je konja iz rijeke i izvukao pušku ispod sedla.

Dva su jahača banula iz vrba što su obrubljujale istočnu obalu. Roderick smjesta uočil bradatoga čovjeka. Drugi, visok i njegovih godina, nosio je dva revolvra. Taj je krenuo naprijed i dao znak Rodericku da stane. I dok je jahač prelazio rijeku, Roderick je smjestio pušku na jabuku sedla. Prvo je pomislio da je jahač jedan od radnika. Ali videći njegove oštre oči i stisnuta usta i način na koji je njegova desna ruka nehajno smještena iznad drška revolvra 44, Roderick podigne pušku tako da je cijev bila uperena ravno u srce.

Jahač zaustavi konja. — Kamo ideš? — upita.

— Jesi li ti vlasnik ove zemlje? — reče Roderick.

— Ne. Ona je vlasništvo Dana Waynea.

— Onda je Wayne čovjek kojeg sam došao da vidim.

Jahačeve hladne oči prelazile su s Roderickova lica na cijev winchesterke i na krvlju podlivenu mrlju u kutu Roderickovih usta. Harry Stewart dojaše bliže.

— Jesi li mu rekao da se gubi, Curly? — upita Stewart.

Curly tiho reče Rodericku. — Gospodin Wayne leži u krevetu od prehlade. Ne želi primati posjetioce.

— Sudac Porter je rekao da me Wayne želi vidjeti.

— Slušaj — reče Curly. — Razgovore možeš voditi samo sa mnom.

Roderick odmahne konja nekoliko koraka u stranu. — Prvi čovjek s kojim ću razgovarati na ovom ranču je njegov vlasnik — reče. — A ako budem ikad imao šta s tobom, potražiti ću tebe.

Stewart reče: — Bolje da odjašeš natrag u grad. Nisi došao ovamo da...

— Zaveži, Harry — prekine ga Curly. — Ovo se tiče Running W ranča i ja ću se brinuti o tome.

Stewart je zaustio da odgovori, ali zašuti, vidjevši Curlyjev pogled. Rukom otare očnojano čelo. Roderick opazi da je Stewart mlađi nego što izgleda zbog brade. Nije imao više od četrdeset.

Curlyjev pogled ponovno skrene na winchesterku.

— U redu, odjahat ćemo s tobom do kuće. — Okrenuo je konja. — Kreni, mi ćemo za tobom.

— Ne, ja ću za vama — odgovori Roderick.

Curly se malo sagne u sedlu. — Govoriš previše za čovjeka koji jaše sam.

— Ovdje sam naučio da ne puštam nikoga iza sebe.

Curly napravi grimasu. Mahne rukom Stewartu i okrene konja.

Jahali su u tišini. Uskoro stigoše na cestu što je vodila prema svojoj kući ranča Running W. Put je bio izgažen konjskim kopitima i kotačima kola, što je značilo da je bio u stalnoj upotrebi. Prerija sa strane bila je pjeskovita, s nešto isušene trave i slabom zemljom.

Roderick je pretpostavljao da je ranč sazidan prije šest ili sedam godina. Kuća je bila velika i široka s verandom na cijeloj dužini pročelja. Nekoliko topola što su se uzdizale uz mali potok, koji je tekao iza kuće, bilo je jedino sjenovito mjesto. Wayne je morao biti siguran da nema Indijanaca dok je gradió taj ranč, jer Running W nije imao nikakve zaštite. Wayne je bio previše povjerljiv, i pomalo budalast, jer je ovdje postojala opasnost od Indijanaca.

Zajedno su dojahali do verande. Curly reče: — Čekaj ovdje. Harry će

pitati da li gospodin Wayne želi da te primi.

— Harry radi ovdje?

Ne obraćajući pažnju na pitanje, Curly se okrene Harryju. — Reci gospodinu Wayneu da smo stigli.

Stewart sjaše. — Reci mu da će mi biti drago da ga pričekam ovdje — reče Roderick.

Curly se nakašlje i suho reče: — Ako gospodin Wayne ne želi razgovarati, vratit ćeš se u grad. — U njegovu pogledu bilo je upozorenje. Nagnuo se u sedlu pipkajući prstima po lasu što je visjelo o jabuci sedla. Roderick je opazio da je njegovo skrivano neprijateljstvo bilo mnogo opasnije od Stewartova.

Vrata na verandi se otvore. Pojavio se Stewart kojemu ni brada nije mogla sakriti izraz zadovoljstva.

— Gospodin Wayne kaže da će s tobom razgovarati sutra u gradu.

Roderick je osjetio kako mu raste bijes. Ne smije im popustiti. — Jesi li mi rekao da me poslao sudac? — upita on.

— Rekao je da ga čekaš u gradu.

— Idi natrag i reci Wayneu da mu neću oduzeti mnogo vremena — opet će Roderick. Nagnuo se naprijed pripremajući se sjahati.

Stewart zakorakne natrag, bio je zbunjen. Brzo pogleda prema Curlyju, koji se smiješkao uživajući u tome što se događa. Ali iza smiješka krilo se vrebanje.

— Ostani na konju — reče Rodericku — ako ne želiš da te pošaljemo u grad vezanog za sedlo.

Roderick je oklijevao trenutak. — To neće dugo trajati. — Jednu je čizmu izvukao iz stremena.

Curly spusti desnu ruku. Preti su mu dodirivali držak revolvera, kad je Roderick podbo svog vranca, koji je poskočio naprijed i udario u Curlyjeva konja izbacivši jahača iz ravnoteže. Jednim udarcem obori ga sa sedla i Curly padne na zemlju. Roderick povuče konja natrag i spusti ruku na revolver.

Omamljen od pada, Curly je ležao u prašini. Iz nosa mu je curila krv. Pokušao je ustati, ali se svali u stranu. Desnom rukom uhvati svoj 44.

— Stani, Curly!

Glas je zvučao zapovjednički. Curly se ukoči. Roderick pogleda u čovjeka na vratima koji je davao utisak starca.

— Da, gospodine Wayne — reče Curly i ustane.

— Razgovarat ću s ovim čovjekom! — Dan Wayne zalupi vratima iza sebe i stane na rub stepeništa gledajući dolje na Rodericka. Mršav i blijed starac, visok i pognut, stajao je s rukama ukrštenim na leđima. Smeđa košulja i hlače visjele su na njemu kao da je bio kost i koža. — Dakle, što želite? — upita bezbojnim glasom.

— Moje je ime Roderick. Htio bih razgovarati sa dvojicom vaših radnika, s Forbesom i Thompsonom. Oni kažu da su vidjeli moga brata kad je ubio nekoga Havena.

Curly, brišući krv s usta, reče: — Gazda, prepustite ga meni...

— Zaveži — obrecne se Dan Wayne. Živio je u toj surovoj zemlji dosta dugo pa je odmah shvatio da pred sobom ima opasna čovjeka. Gledao je u Rodericka, zatim će tihim glasom Stewartu: — Dovedi Forbesa i Thompsona.

Dok je Stewart išao preko dvorišta prema barakama, Wayne se okrene Curlyju: — Ne trebamo neprilika. Osim toga, mi nemamo ništa s ovim čovjekom.

Curly nije okrenuo glavu. — Thompsona sam jutros poslao na južne livade, gospodine Wayne. Neće biti vremena da ga dovedemo.

Wayne siđe niz stepenice. Iznenada ga uhvati jak kašalj. Kad se smirio, stajao je s rukom nad očima, da se zaštiti od jakoga sunca, i gledao u Rodericka. — Da li vam je dovoljno da razgovarate s Forbesom? U svakom slučaju, on i Thompson vidjeli su isti događaj.

Roderick na trenutak razmisli. Obojica znaju istu priču, ali on je želio da svakome od njih pogleda u oči kad budu govorili. Kimnuo je glavom. — S Thompsonom ću razgovarati kasnije.

Wayne je htio odgovoriti, ali komežanje kod baraka privuče njegovu pažnju. Preko dvorišta išao je Stewart s niskim muškarcem u košulji sa zavrnutim rukavima. Roderick osjetio kako su mu se članovi ovlažili.

Wayne se okrene Forbesu: — Ovaj je čovjek brat Chica Rodericka. Želi znati kako je Haven bio ubijen.

Forbes odgovori: — Vidio sam kako su Chico i onaj Meksikanac odjahali od Mikeova tijela. Ubili su ga i pobjegli.

— Počni od početka — reče Roderick.

Forbes lagano pocrveni u licu: — Slušajte — reče — gazda je rekao da kažem sve o ubojstvu. Nemojte pokušavati da zapovijedate.

Roderick kimne glavom.

— Reci mu sve što želi znati — zapovjedi Wayne. Ponovno ga prekine jak kašalj, od čega su mu pocrvenjeli mršavi obrazi. Kašalj završi dugim, šištavim disanjem, i pljune prije nego što je nastavio. — Počni od početka, Dave.

Kauboj slegne ramenima. — Ja i Tommy jahali smo po staroj poštanskoj cesti oko jedne milje južno odatle. — Gledao je Rodericku u oči. — Njih trojica jahali su ispred nas. Govorili su glasno, kao da se svađaju, kad je Chico povukao revolver i ubio Havena. Ja sam to vidio i tako ću reći na svakom sudu.

— Jahali ste i tek tako naišli na njih? — upita Roderick.

— Upravo kako sam rekao.

— I ti si bio taj koji je odmah krenuo za njima.

— Ne. Kad su nas vidjeli, pobjegli su. Tommy ih je siljedio. Ja sam odnio tijelo u Buffalo. — Forbes izvadi iz stražnjeg džepa komad duhana, za-grize i počne žvakati.

— Imaš li još nešto? — upita Roderick.

— To je sve što sam vidio. Tako sam rekao i na sudu.

— Bilo bi bolje za sve nas da si govorilo istinu — reče Roderick.

Forbes je prestao žvakati. Stisnutim očima gledao je u Rodericka ispod gustih obrva. — Slušajte, istu priču čut ćete i od Tommyja. Ako želite još dokaza, razgovarajte s Marijom Jack.

Dan Wayne se umiješa: — Želite li pričekati dok dođe Thompson? Poslat ću Forbesa po njega.

Roderick odmahne glavom. — Doći ću ponovno. Imam posla u gradu pa ću sam potražiti Thompsona.

— To je sve, Dave — reče Wayne. Kauboj se okrene i vrati u baraku.

— Koga da pitam gdje je Maria Jack? — upita Roderick gledajući Waynea.

— To će vam reći svaki Meksikanac. Ili šerif Jaff Nye.

Roderick opazi da se Harry Stewart primaknuo bliže. Okrene se i upita ga: — Da li vi znate gdje bih našao Mariju?

— Otkud bih ja to znao?

— Pa vi ste pas čuvar, zar ne?

Stewart ga prostrijeli očima. Nastala je tišina. Curly priđe i stane ispred Stewarta. Dan Wayne prekine tišinu.

— Nemate razloga da tako govorite o Harryju.

— On stalno pazi na mene otkad sam stigao — reče Roderick.

— Mike Haven bio je moj prijatelj — započne Stewart — I...

— Možete doći kad zaželite da razgovarate s Thompsonom — Wayne prekine Stewarta. — Sami odlučite kad želite doći.

— Hvala — odgovori Roderick. Na Wayneovu licu opazio je zabrinutost. Pazio je da se u njegovu glasu ne osjeti priznanje. — Vjerojatno ću doći sutra, gospodine Wayne.

Dan Wayne kimne glavom, ali ne odgovori.

Roderick zajaše vranca i polagano odjaše niz cestu. Wayne je gledao za njim, a kad je jahač odmaknuo, stane ispred Stewarta.

— Pretpostavljam da si ušao u grad — reče. — Zašto, do vraga?

— Bogamu, gazda, pa vi ste mi rekli da ga držim na oku.

Wayne pljune. Stewart u nedoumici protare bradu. Stari je rančer bio ljut na njega, a to je moglo biti opasno.

— Ja sam samo uradio ono što ste mi naredili, gazda — jadicovao je Stewart. — Nisam ja kriv što je premaltio Moea Duffa.

Namrštvivši se, Wayne je gledao u pravcu Rodericka. Šutio je.

Wayneovo ponašanje uznemirilo je Stewarta. Pogledao je Curlyja. Kauboj je prstima češkao bradu, ali nije se moglo znati što misli.

Stewart upita: — Mislite da on zna sve, gazda?

— Ne znam — odgovori Wayne. — Oprezan je. Njegov brat možda mu je

nešto ispričao. Mogao bi nam praviti smetnje.

— Možemo se pobrinuti za njega, gospodine Wayne — ponudi se Stewart. — Upotrijebit ćemo nož. Izgledat će kao da ga je Meksikanac ubio.

Wayne je zurio u njega. — Ne... ne ovaj put. On nema dokaza, čak iako sve zna. Požurite u grad prije njega. Proširite glasine da je zajedno s Chicom i Lerrazom. Neka ljudi znaju da traži Mariju. Izazvat će Meksikance.

— Tako je — reče Stewart koji je volio da drugi donose odluke. Zajahao je konja. — Ja ću to srediti — reče. — Ne brinite, gazda.

— Prokletstvo, ne zovi me gazda.

— U redu, Dan. — Stewart odjaše.

Wayne je stajao šuteći. Curly je čekao, znao je, radeći više od sedam godina za staroga rančera, da nikada ne možeš biti siguran što misli i što smjera.

Wayne napokon progovori: — Slijedi Harryja i pazi da nešto ne zabrlja.

Curly kimne glavom.

— Otiđi Mariji. Neka pazi što će reći Rodericku.

— Imam li slobodne ruke? — upita Curly. — U slučaju da Roderick dozna više nego što treba?

— Budi oprezan — odgovori Wayne. — Ako moraš nešto učiniti, onda to neka izgleda kao da je učinio Meksikanac.

V

Sunce se nagnulo prema zapadu, ali i dalje je bilo vruće. Pješčani sprudovi rijeke Platte gubili su bijeli sjaj. Roderick je jahao polagano i razmišljao o svakoj riječi izgovorenoj na Runningu W ranču. Pokušao se sjetiti izraza lica. Pamtiio je kako se Stewartov pogled izmijenio kad ga je nazvao psom čuvarom i kako su Curly i Wayne reagirali na to.

Stewart ga je cijelo vrijeme imao na oku. U pitanju je bilo mnogo više nego samo objašnjenje Charlyjeve smrti. Imao je tri tjedna na raspolaganju. Ako postavi dovoljno pitanja, ako razgovara s dovoljnim brojem ljudi... Kao vojnik Roderick se naučio strpljivosti. U vojsci je mnogo čekao. Čekao na svoj obrok, čekao na dopust, čekao na plaću, čak i na bitku je čekao.

Skrenuo je konja niz obalu u plitku rijeku. Prelazeći na onom mjestu mogao je ući u Buffalo sa stražnje strane i neopažen. Pustio je konju da sam odabere put kroz plićinu. Na drugoj obali držao se vrbljka, čak je podnosio rojeve komaraca.

Bio je iznenađen otkrivši da mu je trud uzaludan. Kad je ušao u drvoređ pokraj željeznarije i skrenuo u Centar, prolazeći pokraj brijačnice prema staji i skladištu, opazio je kako ga ljudi promatraju. Muškarci s verande

hotela zurili su u njega. Pitao se kako su doznali da se vratio baš ovoga trenutka.

Odgovor nije dugo čekao. Među besposličarima što su stajali na ulici opazio je bradato lice Harryja Stewarta i sve mu je bilo jasno.

Roderick je jahao dalje ne mijenjajući izraz lica. Takve trenutke doživio je kao vojnik u posljednjoj patroli kad je njegovu jedinicu naišla na logor Hunkpapa Indijanaca. Zurili su na sjever da se ujedine sa Sitting Bullom. Tada je imao isti taj osjećaj da ga promatraju, a on nije znao što slijedeći trenutak može donijeti.

Čudno, taj osjećaj ovaj put je bio gori, predskazivao je veću opasnost. Bio je to val nepovjerenja što se širio od grupe do grupe; ali još više napeta mržnja u očima nekolicine Meksikanaca, kraj kojih je projahao prije nego što je stao pred stajom.

Kod drvenog valova sjaše s konja.

Visoki sluga duga lica izađe iz staje. — Ne mogu primiti vašeg konja — reče.

— Pa već ste ga primili.

— Sada ga više ne mogu — ponovi sluga. Dva čovjeka što su išla ulicom stanu kraj njih da čuju što se događa. Sluga pogleda u njih. Premještao se s

noge na nogu, napokon reče: — Nemam mjesta za još jednoga konja.

Roderick pogleda kroz vrata i opazi dva slobodna pregratka. — A što je ovo? — upita.

— To je zauzeto — odgovori sluga. — Slušajte, ja samo radim ovdje. Ne mogu uzeti vašeg konja. — Pogledavao je u onu dvojicu kao da očekuje od njih da i oni kažu nešto.

I Roderick pogleda u ljude. Bili su šutljivi, s izrazom nepovjerenja na licu. Promatrali su ga.

— U redu, ostavit ću konja ovdje u slučaju da ima mjesta — reče Roderick.

Sluga pljune i protrlja lice. — Ali mogu gazda kaže...

— Tko je tvoj gazda?

— Gospodin Ockers, u glavnom sklađu.

— Razgovarat ću s njim. — Roderick pruži uzde slugi, koji odmahne glavom. — Gospodin Ockers kaže da ne želi vašeg konja. — Njegov je glas bio odlučan, ali i zabrinut. — Ja sam dobio naređenje, gospodine.

Roderick je znao da ništa neće postići ako bude ustrajao. Samo će stvoriti više neprijatelja oko sebe. Čuo je mrmljanje promatrača, koji su odmah zašutjeli, kad je okrenuo konja i udaljio se.

Sluga izvadi lulu i napuni je, zatim se okrene jednome od prisutnih: — Kad je došao, rekao je da nije Meksikanac. Stari Ockers je pobjesnio kad je čuo da je Chicov brat.

— Nisi mogao znati da laže — reče manji od dvojice, s okruglim trbuhom. — I ja bih mu povjerovao.

— Zamalo da ne izgubim posao zbog njega — reče sluga i opsuje. — Naići će na neprilike ako još jednom pokušava ovako nešto.

— Imaš pravo — reče debeljko. — Na njegovu smo bratu iskušali konopac, pa možemo i na njemu.

Sluga kimne glavom i okrene se da pogleda za Roderickom, koji je bio već blizu hotela.

Sudac Porter već bi odavno napustio svoj ured i krenuo kući, ali kada je čuo kako gradom kruže govorkanja protiv Rodericka, odlučio je smiriti situaciju. Stajao je pokraj sudnice znojeći se, iako se već bližila noć. Čim je

spazio Rodericka kako vodi konja, pobrzao je prema hotelu. Ljudi, koji su stajali i promatrali Rodericka kako dolazi, nisu primijetili suca.

— Čemu uzbuđenje? — upita sudac jednoga od njih.

— Ovaj stranac, što je danas došao.

Sudac pogleda nalijevo i opazi da je Roderick još dva bloka daleko. — Zašto je on tako nešto naročito? — upita.

Harry Stewart odgovori: — Vi znate, suče, vi ste s njim razgovarali. Zna da je on Chicov brat.

Svi su zašutjeli i čekali što će sudac reći. Neki su bili protiv njega jer je osudio vođe linča na tri godine.

Sudac reče: — Harry, ne može ovaj čovjek biti odgovoran za ono što je učinio Chico.

— Do vraga, suče — čuo se glas sa stražnje strane verande — pa znate kako mi tretiramo te Meksikance. A ovaj tu je uzeo jednu sobu u hotelu. Moramo ga naučiti pameti.

— Roderick nije Meksikanac.

— O čemu govorite? On je Chicov brat, zar ne?

Sudac je osjetio neprijateljstvo. Odmahne glavom. — Dobio sam Roderickove papire i rodni list iz armije. On nije Meksikanac, kao ni njegov brat. — Gledao je ravno u Bainbridgę, debeloga vlasnika hotela. — Ja ga ne bih izbacio iz sobe da sam na vašem mjestu.

Stewart pogleda u suca. — Šta ne kažete? Svatko zna da je Chico bio napola Meksikanac. Lako je tom strancu da laže...

— Poslao sam u Texas po potvrdu o Chicovu rođenju, u Fort Abe Lincoln također, stoga mogu potvrditi Roderickovu izjavu. Prepusti to meni, Harry. — Sudac ponovno pogleda ulijevo i shvati da ima još nekoliko trenutaka vremena. — Ako netko izazove nepotrebnu gužvu, bit će osuđen na zatvor. Zapamtite to dobro.

Obrazi iznad brade na Stewartovu licu pocrvene. Osjećala se napetost. Dva čovjeka se odmaknu, siđu niz stepenice i krenu svojim putem, uskoro se raziđu i ostali. Oni koji su ostali, promatrali su Rodericka.

Stewart je šutio. Čekao je da Roderick stigne do stupa i stane. Zatim se

maglo okrene, gurne trojicu ispred sebe i uđe u predvorje.

Sudac Porter reče: — Naredniče, imam dosta mjesta u svojoj staji, ako želite ostaviti tamo svoga konja.

Roderick kimne glavom. S upitnim izrazom na licu pogleda u Bainbridgea. — To nije vaša stvar — reče hladno — možda biste učinili pametno da iznesete moju prtljagu iz sobe u predvorje.

— Zašto da to učinim — reče vlasnik — osim ako nemate novca da platite.

Roderick je promatrao Bainbridgea. Znao je da mu je čovjek već od početka htio pomoći, ali nije bio siguran kako će reagirati ako se neprijateljstvo okrene i protiv njega.

I kao da nema više što da kaže, Bainbridge okrene svoje debelo tijelo i uđe u hotel.

— Vidite, naredniče — reče sudac Porter — ima ljudi koji žele zaboraviti.

— A što je s onima poput Stewarta?

— I oni će s vremenom zaboraviti. — Sudac side niz stepenice.

Roderick pogleda u hotel. Opazio je Stewarta kako ga promatra, dok mu je bradato lice bilo u sjeni. Roderick je još neko vrijeme stajao, a onda uhvati konja za uzdu i krene za sućem.

Harry Stewart krene prema stolu i stane ispred Bainbridgea, koji je pred sobom imao otvorenu knjigu gostiju i promatrao Roderickov potpis.

— Stvarno ćeš mu dopustiti da ostane u hotelu? — upita Stewart.

— Zašto ne? — upita Bainbridge. — Čuo si suca. On nije Meksikanac.

— Možda ima ljudi koji ne mare da li je on Meksikanac ili nije.

— Misliš na Dana Waynea? — Okruglo lice se približi Stewartu, a u očima zablista ljutit sjaj. — Znaš šta, Harry, ova zgrada nije vlasništvo Waynea. Možeš otići odavde ako ti se ne dopada kako ja vodim hotel.

— Ponekad je teško s tobom — reče Stewart. — Nije zgodno izazivati neprilike.

— Dati sobu jednom vojniku koji je na dopustu ne znači izazivati neprilike. Osim ako ne postoje ljudi koji se

plaše da će on izazvati neprilike njima.

Stewart se prisili na smiješak. — Kakve neprilike može on izazvati?

— Jesi li siguran da ne može?

Stewart ne odgovori. Namrštivši se, okrene se i pođe niz hodnik u svoju sobu. Razmišljao je dok je otključavao vrata i ulazio.

...

Zatvorivši vrata za sobom, čuo je kako je u mraku zaškrupila stolica.

— Sta do vraga...

Kresnu šibica i svjetiljka iznad kreveta razli žuto svjetlo po sobi. Stewart zatrepće očima i opazi Moea Duffa kraj željeznoga kreveta. Bijeli zavoj pokrivao je čelo kovača, ali nije mogao sakriti nataklinu.

— Gdje je moj novac? — upita Duff.

— Novac? Kakav novac?

Duff podigne snažne ruke kao boksač, spreman na udarac. — Dvije stotine. Hoću dvije stotine.

— U redu, ja... — Stewart se nervozno premještao s noge na nogu i gledao prema vratima.

— Dvije stotine — kovač zakorači i tijelom zakloni vrata. Pokaže na svoju zamotanu glavu. — Ovo sam zaradio za dvije stotine dolara.

Stewart je zanijemio od straha. Zatim potrči prema predsoblju. — Pitat ću Curlyja. On će...

Duff ga prekine udarcem i obori na krevet.

Stewart jedva ustane pazeći da krevet ostane između njega i Duffa. Iz usana tekla je krv i kapala na bradu.

— Ja nemam tvoj novac — vikao je brišući rukom krv. — Gospodin Wayne je rekao da nećeš dobiti novac jer nisi svršio s Roderickom.

— Tukao sam se s njim. A to je ono što sam rekao da ću učiniti.

— On je rekao da ga moraš udesiti.

Duff pogleda Stewarta. — Ako on želi da ga udesim, ja ću ga udesiti. — Napravi korak naprijed. — Daj mi revolver.

Stewart ustukne. Brzo izvuče revolver iz futrole i pruži mu ga.

Uzimajući revolver, Duff pokaže prema prozoru. — Izadi sa mnom kroz prozor. Želim da Wayne zna da sam to ja učinio.

— Ne, gospodin Wayne ne želi da ranč bude umiješan u to.

— Nitko me neće vidjeti kad se dočepam Rodericka.

— Ali...

Duff gurne Stewarta preko sobe prema zidu. — Otvaraj prozor i izlazi.

Stewart posluša. Kad je skočio na zemlju, Duff ugasi svjetiljku i skoči za njim.

VI

U zalasku sunca blistala su staklena vrata bijelih, imućnih kuća gornjega Buffala crveno i narandžasto. Na verandama su već gorjele svjetiljke. Roderick je išao polaganim korakom, čekajući da sudac progovori.

Razmišljao je o Harryju Stewartu, kome je bilo naređeno da mu stvara neprilike ili da ga uplaši. Sve do sada Roderick se kolebao, ali sada mu je bilo jasno da je u ubojstvu Havena i u linču bilo mnogo nejasnih stvari koje je trebalo raščistiti. Pitanje je samo koliko će on to uspjeti.

Napokon upita suca Portera: — Da li je Mike Haven imao kakve veze s mojim bratom... radio s njim ili bilo šta?

— Ne. On je radio na teretnoj željeznici. Chico je obavljao neke poslove s njim, i to je sve što ja znam o njima.

— A što je s Harryjem Stewartom? Da li je on imao nešto s Charlyjem?

— Ne znam. Zašto?

— Zbog toga što me slijedio od prvog dana čim sam ušao u grad.

— Bit ću iskren — reče sudac. — Ljudi koji mrze vašeg brata govore protiv vas. Budite oprezni.

— Ne čini li vam se čudno da su se duhovi tako brzo uzбудili?

Sudac se na trenutak zamisli. — Ne radi se samo o ljudima koji su bili prijatelji Mike Havena. Tu su i Meksikanci. Sve njihove nevolje počele su zbog Chica. Sada kad su doznali da ste vi ovdje mogli bi izazvati neprilike.

— Lerraza je bio Meksikanac i on je pobjegao. Zapamtite, Charlie nije bježao.

— Naredniče — reče sudac zabrinuto. — Pokušajte razumjeti Stewarta i ljude poput njega. Nemojte dopustiti da vas izazovu. Ne želimo još jedan linč.

— Nemam namjeru da nekoga ubijem, suče.

— Ne bojim se toga, samo znam kakvom se brzinom ljudi pretvore u gomilu željnu linča. — Sudac je to izrekao ozbiljnim glasom.

Roderick je stisnuo zube i šutio.

Bill su blizu Porterove kuće. Sudac je pogledao prema verandi, a na licu mu se pojavio izraz nelagodnosti. — Razgovarao sam sa šerifom Nyeom o vama, naredniče. On kaže da bi vas mogao premjestiti u zatvor ako počnu neprilike.

Roderick potisne bijes, koji ga obuze. Nekoliko trenutaka je šutio. Bio je zahvalan sucu za simpatiju, ali ta vrsta pomoći samo će mu škoditi. — Ne vjerujem da je tako opasno, kao što mislite — reče.

— Svejedno razmislite o tome. Vaš boravak u zatvoru mogao bi spriječiti mnoge neprilike.

Roderickovo lice bilo je ozbiljno. Približivši se stepenicama čuli su kako na verandi škripi stolica. Zatim do njih dopre šuštanje haljine i mršavo, nervozno lice gospođe Porter s hladnim očima iznad orlovskog nosa. Zurila je ravno u svoga supruga.

Sudac se učtivo uspravi. — Sjećaš se narednika Rodericka? — upita ljubazno.

Stisnutih usana prelazila je pogledom po Rodericku, zatim se okrene sucu.

— Htjela bih s tobom razgovarati nasamo, suče Porteru — reče.

— Odmah ću doći, Alma, čim pokazem naredniku gdje će smjestiti svoga konja.

Lice gospođe Porter bilo je tvrdo. — To što želim da kažem ne može čekati.

I kao da tu nema više što da se kaže, okrenula se i otišla na drugi

kraj verande. Odande je gledala muža strogim pogledom.

Sudac se okrene Rodericku. — Uzmi-te staju koju želite. Odmah ću se vra-titi.

— Ne brinite, suče. Pobrinut ću se za konja, a onda ću otići.

— Dobro, pokušat ću se brzo vratiti. — krene preko travnjaka prema stepe-nicama verande. Opazio je ljutit izraz na licu svoje žene.

— Zašto si opet doveo toga čovjeka u kuću?

— On neće ostati ovdje, Alma. Samo sam mu rekao da u jednu od staja smjesti svoga konja.

— Zašto?

— Ne daju mu u gradu. — Zatim do-stojanstveno doda. — Morao sam ne-što poduzeti, Alma. On nije od one vrste koja će dopustiti da ga ponižava-ju. Morao sam učiniti nešto, da sprije-ćim neprilike.

— Neprilika je upravo to što će taj čovjek donijeti našoj kući. Idi natrag i reci mu da odvede svoju životinju odavde.

Njezine su oči gledale neumoljivo. Sudac skrene pogled, nesigurno digne ruku i protrlja bradu. — Ne mogu ga odbiti. Rekao sam mu da se može po-služiti mojom stajom.

— Ako mu ne kažeš ti, reći ću mu ja, suče.

Sudac je pocrvenio u licu. — Ne mogu — reče mirno. — Dosta sam učinio u toj prokletoj zbrci. Ne želim da pogoršam stvari.

...

Will Roderick smjesti svoga konja u pregradak najbliži vratima staje. Pro-trljao je vranca i upravo završio po-sao, kad se pred stajom zaustavila crna kočija. On se okrene i opazi Lucy Porter kako ga gleda s kožna-tog sjedala.

— Kako ste? — pozdravi ga, smijući se, pokazujući očima da ga je prepoz-nala.

Roderick dodirne šešir: — Dobar dan, gospođice Porter — reče učtivo. I pokazujući na konje, doda: — Ja ću se pobrinuti za njih.

Savladala je oduševljenje i gledala ga ljubopitljivo. — Vi živite u hotelu?

— Da.

Ona pokaže prema kući. — Mislim da vam moj ujak može ustupiti jednu sobu. Možda je to bolje za vas.

— Zašto da ne ostanem u hotelu?

Njezino je lice bilo ozbiljno. — Ujak se brine za vašu stvar, a ja... Tako se mnogo govori protiv vas. — Zadrhtala je. — Znam koliko vas ljudi mrze.

— Nije važno što se govori. Njihovo brbljanje ne može mi naškoditi.

— Ali ima nešto što može postati opa-snije od brbljanja. To je... oni su lin-čovali Chica iz mržnje, a to mogu uči-niti i s vama.

Pogledala je preko ramena u kuću. Bilo je nečeg poštenog i iskrenog u njemu, što ju je privuklo već od sa-mog početka kad je stajao na vratima kuće ovog doma.

— Moram ući u kuću — reče silazeći iz kočije. Roderick joj pruži ruku dok je silazila.

— Kako ćete dugo ostati ovdje, pošto svršite s oporukom? — upita ga.

— Ne znam, — Čekao je da krene prema verandi, ali ona ga je i dalje gledala.

— Žao mi je što je Chico bio vaš brat — reče tihim glasom.

— Chico je bio dobar brat, gospođice Porter.

— Htjela sam reći, žao mi je što su ga objesili. Bilo je strašno.

Gledao ju je zbunjen. — Vi to niste vidjeli, zar ne?

Odmahnula je glavom. — Čuli smo vikanje i krikove, ali nismo znali dok nije bilo svršeno. — Proučavala je nje-govo lice. — Veoma mi je žao. Nadala sam se da ćete se vratiti da vam mogu to reći.

Roderick je zahvalno kimnuo gla-vom. Zaustio je da odgovori, ali u taj čas otvore se stražnja vrata na kući.

Najprije se pojavi gospođa Porter. Kad je opazila kočiju, lice joj poprimi strog izraz. Zaustavi se na maloj ve-randi pokraj hladnjaka. Sudac zastane kraj nje.

— Narednik Roderick se ponudio da raspregne konje — reče Lucy sjajući se.

— Sudac će se pobrinuti za to, draga — hladno odvrati gospođa Porter.

— Ja ću to rado učiniti — upadne Roderick.

— Ne. Sudac će to učiniti.

Roderick i djevojka izmijene poglede. Lucy reče: — Ali, tetko, ti znaš da je to prenaporno za ujaka.

Oči stare gospođe ostale su hladne. — To što sudac Porter ima neki posao s tim čovjekom ne znači da se mi moramo družiti s njim. — Gledala je Rodericka. — Nisam željela da moj muž ima bilo kakve veze s oporukom ubojice. I još uvijek ne želim...

Roderick ne odgovori. Čuo je suca kako govori: — Ali, Alma, narednik nema ništa s time...

— Bit ću ti zahvalna da svoje poslove vodiš u svom uredu, suče Porteru.

Lucy je ostala zapanjena. Sudac je sišao niz stepenice i stao kraj kočije.

Tišinu koja je nastala prekine glas gospođe Porter. — Hajde, Lucy. — Zatim otvori vrata i uđe u kuću.

— Žao mi je, naredniče. Svoga konja ipak ostavite ovdje — reče sudac i pocrveni. Uхвати Lucy za ruku.

Roderick uhvati djevojčin pogled i dodirne prstima svoj šušir, klimnuvši s razumijevanjem. Djevojka, još uvijek u neprilici, krene sa sućem prema verandi.

Roderick je gledao za njima dok nisu zatvorili vrata. Zatim stavi sjenu u jasje. Mislio je na Lucy, na njezin prijateljski način razgovora, na njezino lijepo lice. U tom trenutku spazi jedva primjetnu sjenu iza stajskih vrata. Kao da je pukla grančica. Ali je to bilo dovoljno da se odmakne od konja i skoči dublje u sjenu pregratka, izvlačeći kolt u pokretu.

VII

Prošlo je nekoliko dugih trenutaka. Čekao je sakriven, gledajući prema vratima.

— Gospodine Roderick.

Odnekuda se stvorila mala sjena i na svjetlu svjetiljke Roderick opazi okruglo lice meksikanskog dječaka s kojim je razgovarao kad je došao u grad.

Odahnua je. Vрати revolver u futrolu. — Što želiš, momče?

— Šalje me Maria Jack — reče dječak tihim i nervoznim glasom. — Htjeli ste je vidjeti?

— Da.

— Želi da razgovara s vama.

— Gdje?

Dječak pogleda prema ulici, zatim prema kući, kao da se boji da bi ga netko mogao iznenaditi.

— Maria želi da odmah dođete. Za pet minuta prođite kraj skladišta. Ja ću vas čekati i odvesti k njoj.

— Da li joj je šerif rekao da je tražim?

Dječak nije odgovorio na to pitanje. Umjesto toga reče: — Dođite sami.

— Doći ću.

Dječak se okrene i ode udarajući bosim nogama po tvrdoj zemlji.

Roderick još jednom pogleda konja, uvjerivši se da ima dosta hrane. Stajao je nepokretan u mraku, bio je zabrinut. Možda se iza svega toga nešto krije. Svatko je mogao nagovoriti ili natjerati dječaka i poslati ga s takvom porukom.

Ponovno rukom dodirne revolver, olabavivši ga malo, prije nego što je zatvorio vrata od staje i krenuo.

Grad je bio tih. Čuo se klavir iz krčme. Većernji povjetarac s rijeke osvježio je vrući zrak.

Roderick je stao na raskršću čekajući da prođu kola. Pun mjesec obasjavao je neke ljude, što su stajali na ulici u svjetlu svjetiljaka i razgovarali.

Bez žurbe prijeđe preko Centra i stane na nogostup ispred dućana. Preko puta, na stepenicama hotela, pojavi se debeo Bainbridge. Kad je opazio Rodericka mahne mu rukom.

— Čekao sam vas — reče, kad je Roderick prišao bliže. — Mislim da ste gladni. — Uхвати Rodericka za rukav. — Imam goveđi odrezak koji čeka na vas.

— Ne mogu sada, doći ću malo kasnije.

Debeljko je protestirao. — Ne smijete noću hodati sami.

— Moram ostati ovdje još nekoliko trenutaka. Sam.

— Ne u mraku. Ukoliko ne želite da izvršite samoubojstvo.

Bainbridge ga povuče za rukav i Roderick krene s njim u hotel. Bainbridge se okrene i pogleda na ulicu.

— Znate li da ste od sebe napravili prvoklasnu metu — reče.

Roderick je kimnuo glavom. Bainbridge mu je učinio uslugu a da nije ni znao.

— Postoji li sporedan izlaz u drvo-red?

— U kuhinji.

— Hoćete li mi učiniti uslugu?

Na Bainbridgeovu licu pojavi se izraz opreznosti. — Sve što nije u vezi s revolverom. Ako dođe do pucnjave, ja vam na mogu pomoći.

— Vi treba samo da odete u moju sobu — reče mu Roderick. — Zapalite svjetiljku da izgleda kao da sam unutra.

— Svakako. — Bainbridge ode.

Roderick je čekao da se u njegovoj sobi upali svjetlo. Zatim požuri kroz kuhinju i otvorivši vrata izađe na put koji je vodio prema drvoredu.

Kretao se nečujno pokraj zgrada u Centar Streetu. Napetost mu je porasla kad je spazio skladišta. Usporio je korake. Iz meksičke četvrti čule su se gitare. Išao je oprezno, zatim skrenuo u drvored i kliznuo uza zid stajе.

— Gospodine... gospodine Roderick?

Roderick se zguri poput mačke i izvuče revolver. Poznao je dječakov glas, ali htio je biti siguran. Osjećao je kako mu strah plazi niz leđa.

Ponovno dopre dječakov glas: — Gospodine Roderick?

— Da.

Kraj njega se pojavi tamnoputi dječak. — Očekivao sam da ćete doći s ulice, gospodine. Gledao je u revolver. — Ja idem prvi.

Osjećajući se neugodno što je pokazao nepovjerenje, Roderick vrati oružje u futrolu.

Dječak ga odvede na kraj drvoreda, zatim pokraj jednog korala i između najbližih koliba, gdje je vladao potpu-

ni mrak. Zrak je bio natopljen mirisom izgorjeloga ulja. Roderick je budno motrio na sjene, pazeći da ne udari o dimnjak ili o bijelo kamenje što je označavalo vrtove. Napokon su stali pred urednom kolibom. Dječak pokuca. Iznutra su se čuli koraci. Zatim netko šapne: — Jesi li ti, Tonio?

— Da.

Vrata se otvore. Proviri mršavi Meksikanac. U ruci je držao svjetiljku.

— Idi, Tonio — reče i odmakne se, da propusti Rodericka.

Roderick skine sombrero i uđe. Zastane i spusti ruku na držak revolvera kad ugleda nekoliko Meksikanaca u maloj sobi. Četvorica su bili mladi, peti je bio mnogo stariji.

— Gospodine, ne prijeti vam opasnost — reče mršavi Meksikanac što je držao svjetiljku. Bio je srednjih godina i svijetle puti. Roderick opazi nekoliko ožiljaka na njegovu licu dok je stavljao svjetiljku na stol. — Želite razgovarati s Marijom Jack?

— Da. — I dalje je držao ruku na revolveru.

— Odmah će doći, gospodine.

Jedan od njih, visok i masna lica, reče: — Eh, Tobrez, budala si ako vjeruješ tom gringu.

Tobrez ga pogleda. — Tišina, Ramon. Nismo li se Jalisca i ja dogovorili?

— Ali ti ništa ne znaš o njemu. Kako možeš biti siguran u njega?

Tobrez ne odgovori. Okrene se Rodericku. — Danas ste bili u zatvoru kod šerifa. Rekli ste da ćete pomoći Larrazi?

— Hoću, ako mogu.

U taj čas netko zakuca na vrata. Meksikanci se smjesta pokrenu. Tobrez ode do vrata. Ostali stanu iza velikoga šarenog gunja što je dijelio sobu napola. Tek je sada Roderick opazio da nose skrivene revolvare.

Tobrez upita: — Tko je?

Začuo se dubok, mrmļajući glas. Tobrez otvori vrata i porazgovori s nekim izvana. Čim je zatvorio vrata, pojave se ostali.

Tobrez se okrene Ramonu. — Idi po Mariju. — Zatim pogleda starijega. — Nisu ga slijedili. Sve je u redu, Jalisca.

— Vidjet ćemo, prijatelju — reče čovjek po imenu Jalisca. Priđe stolu. Ro-

derick ga je jasno vidio u svjetlu svjetiljke. Njegovo lice boje kave nije govorilo ništa, ali u očima mu se odražavala strpljivost njegova naroda dok je gledao u Tobreza čekajući da ovaj progovori.

Tobrez reče obraćajući se Rodericku: — Chico je živio ovdje dvije godine. To niste znali?

Roderick kimne glavom. — Posljednji put sam čuo o njemu polovinom prošle godine. Rekao je da ima namjeru zauvijek ostati ovdje.

— Zna li čime se ovdje bavio?

— Znam samo da je radio za sebe. Nije mi mnogo pisao.

Tobrez pogleda u Jalisca. Roderick uhvati taj pogled.

Jedan od mladih reče: — Reci mu kakav je bio Chico. On nam je donio sve te neprilike.

Kad su još neki počeli mrmljati, Tobrez vikne: — Tišina.

Roderick upita: — O čemu taj momak govori, Tobrez?

Osjećao je neprijateljstvo mladih Meksikanaca. Ako dođe do gužve, tučnjava neće koristiti. Da pokaže dobru volju, Roderick stavi obje ruke na drveni, okrugli stol.

Tobrez reče: — Vi znate da je Pablo Lerraza radio za Chica?

— Da.

— Pablo je radio sve — reče Tobrez. — Čistio je i držao sve u redu u kanti- ni i u hotelu. Radio je što mu je Chico naredio. Kad su toga dana stigli sanduci sa željeznice, on ih je otvorio. Unutra su bile puške, gospodine. Mnogo pušaka.

Na licu Rodericka pojavi se iznenađenje. — Recite direktno, Tobrez.

— Chico je krijumčario oružje, gospodine. Došlo je šest sanduka za njega. Ljutio se je na Lerrazu što je otvorio sanduke. I kad je Haven došao iz željezničkog ureda da pita za sanduke, on i Chico su se svađali.

Krijumčarenje... to je bilo uvredljivo ali bilo je rečeno s toliko otvorenosti i pošteno da je Roderick ostao miran. — Možete li to dokazati? — upita.

— Da. Lerraza je vidio puške. Maria također. Oboje su čuli što je Haven rekao. Zatim je Lerraza otišao na Wayneov ranč sa...

— Zašto Wayneu?

— On je vlasnik teretnih željeznica. Haven ih vodi umjesto njega. Chico je otišao na ranč da razgovara s Wayneom. Pri povratku Raven i Chico su se potukli, i Chico je ubio Havena.

— Da li je Lerraza to vidio?

Tobrez potvrdi glavom. — On je bio iza njih. Ali nije sudjelovao u ubojstvu.

— Ali zašto je pobjegao ako je Charlie ostao?

Mali je Meksikanac neko vrijeme šutio, zatim reče: — Zec trči u rupu kad čuje kojota, gospodine. Lerraza je vidio kako je gomila uhvatila Chica. Znao je da bi i njega objesili. Naši su ga ljudi sakrili dok nije uspio prijeći u Meksiko.

Tobrez slegne ramenima i nastavi kao da odgovara nekoj svojoj misli: — Nadali smo se da znate nešto što bi pomoglo Lerrazi. Ali...

Roderick ga prekine: — Zašto sve to nije rekao šerifu ili sucu?

— Gospodine, Chico je linčovan zbog toga što je tako blizak našoj rasi... — Tobrezov glas zvučao je šuplje. — Lerraza bi bio budala da je ostao ovdje s tom gomilom željnom linča.

Roderick se nagne posve blizu Tobrezu. Vidio je odsjaj svjetla na nožu i na revolveru, ali nije obraćao pažnju. Vidio je dosta Hunkapapa, Ogallala, Brulesa i drugih Indijanaca iz plemena Siouxa s puškama henryevkama i winchesterkama i znao je da se tu radi o krijumčarenju. Ali želio je čvrste dokaze da je Charlie sudjelovao u tome.

— Hoće li se Lerraza vratiti? — upita. — Ako mogu da nagovorim suca...

U tom trenutku otvore se vrata. Svi se okrenu. Meksikanci se uhvataše za oružje. Ali u sjeni dovratka stajala je djevojka pokraj Meksikanca Ramona. Prišla je bliže. Na svjetlu svjetiljke vidio je crvene masnice na lijevoj strani lica i razbijene usne.

— Našao sam je ovakvu, Tobrez. Ležala je u Jalicovu vrtu — reče Ramon.

— Tko je to učinio, Maria? — Tobrez upita ledenim glasom.

Ona odmahne glavom i kroz otečena usta jedva promrmlja: — Netko me udario s leđa. — Drhtala je.

— Da li je to bio gringo.

— Ne znam. — Maria prođe pogledom po prisutnima i zaustavi se na Rodericku. — Vi želite razgovarati sa mnom?

Njezin pogled ništa nije govorio. Pokazivao je potpunu odsutnost uzbuđenja. Imala je dugu crnu kosu, veoma otvorenu bijelu bluzu i široku pamučnu suknju, koja je otkrivala liniju njezina lijepog tijela. Shvatila je da je mjeri pogledom, ali to je nije smetalo.

— Kome je stalo da vas premlati na takav način? — upita Roderick.

Nije odgovorila. Jednostavno ga je gledala. Znao je da je još uvijek omamljena.

— Vi ste bili u kantini toga popodneva kad je Haven ubijen?

— Da.

— Čuli ste svađu?

— O puškama... Chico je bio ljutit na Havena što je poslao puške u kantu. Zatim su otišli na Running W da srede svađu.

— Šta je bilo s puškama, Maria?

— Čovjek imenom Stewart došao je po njih. On...

— Harry Stewart?

— Da. On vozi kola za željeznice.

To je Stewartova veza s Wayneom. Čekanje i promatranje bradatoga, mržnja koju je pokazivao. To je imalo veze s nečim mnogo dubljim nego što je običan prijevoz za Waynea. Mršavi podaci, ali to je sve što je imao. Morat će razgovarati sa Stewartom, ali nasamu.

— Gdje bih vas mogao ponovno naći?

— Bit ću u kući Jalisca. — Pogleda prema Jaliscu, a ovaj potvrdi glavom.

— Stanite, to nije u redu — reče Ramon. — Ako se ovaj gringo ponovno pojavi stvorit će nam još više neprilika. — Ostali se pridruže protestu.

Pokretom ruke Tobrez ih ušutka i okrene se Rodericku: — Možete razgovarati ovdje s Marijom. Tu nema opasnosti za Jalisca. Ali nemojte se nadati da će se Lerraza vratiti. Nikada više, gospodine.

Roderick se okrene, prođe preko prljavoga poda, otvori vrata i izađe. U tom trenutku odjeknu dva hica. Prvi hitac skine mu sombrero s glave, drugi se tupim zvukom zabije u vrata. U jednom hipu Roderick se baci na pod i izvuče revolver.

— Svjetlo... ugasiite svjetlo — vikne Tobrezu. U kolibi nastade mrak, a on potrči u najbliže sklonište.

VIII

Čuo je teško trčanje nalijevo od sebe, koje se udaljavalo.

Isпали metak u zrak, nadajući se da će privući vatru, i krene za koracima. Na uglu kolibe zastane i oprezno zaokrene. Pedesetak stopa dalje, na svjetlu što se izlivalo kroz prozor jedne barake, trčale su dvije sjene. Jedna golema, s pognutim širokim ramenima, druga visoka ali predaleko da bi je mogao raspoznati.

Moe Duff bio je jedan od njih, pomisli Roderick. Opali dva puta, nisko. Začu se krik i tupi udarac tijela o zemlju. Roderick je potrčao. Dva... dva... ponavljao je... bila su dvojica.

Sa svih strana čula se vika, pozivi i pitanja na španjolskom. Činilo se da je cijela meksikanska četvrt trčala,

sprema na pucnjavu. Svjetla svjetiljaka jurila su amo-tamo poput velikih krijesnica. Mogao je posve lijepo vidjeti Duffa. Kovač je ležao potrbuške, njegovo golemo tijelo se trzalo dok se pokušavao pridignuti na desnu nogu. Roderick je psovao vidjevši da je drugi napadač nestao iza Duffa. Pucnjava je prestala.

Roderick je duboko disao, promatrajući na trenutak Duffa koji je izbacivao bujicu psovki.

— Ustani — reče Roderick, prišavši korak bliže Duffu. — Ustani, polako.

Duff je s mržnjom zurio u Rodericka. Imao je bijeli zavoj na čelu. Okrenuo se nalijevo kao da će ustati, i u ruci mu se iznenada stvori revolver.

— Dvije stotine dolara, Roderick — vikne Duff. — Toliko vrijediš za mene.

Roderick iznenada udari čizmom kovača u trbuh i revolver u luku odleti na zemlju. Duff padne na leđa, grabeći rukama po zemlji.

— Tko ti je naredio da me ubiješ? — Roderick je stajao nad njim. Iza ugla kolibe pojavili su se Meksikanci. Nosi li su puške. — Duff, tko ti je naredio?

— Zašto da kažem? — ispljune Duff.

— Bit će bolje za tebe.

Duff opsuje. Teško se podupre na zdravu nogu i sjedne. Roderick stavi revolver u futrolu. U tom trenutku Duff se baci udesno i rukom dohvati revolver što je ležao u prašini, nišaneći u Roderickove grudi.

— Dvije sto... — bilo je sve što je uspio izgovoriti prije nego što je Roderick munjevito izvukao pištolj i sa dva metka oborio ga na zemlju. Duff je ostao nepomičan.

Meksikanaca je bilo sve više. Oni koji su vidjeli pucnjavu stajali su kao oduzeti. Ostali su bili zbunjeni. Netko vikne na španjolskom: — Dolazi šerif! — Gomila pride bliže i razgovor zamre.

Roderick je stavljao revolver u futrolu kad se pojavio šerif Nye. Mršavi čovjek zakona i tri teško naoružana kauboja iza njega probijali su se kroz gomilu. Roderick je zurio u Duffa. Nikad nije razumio zašto ljudi ubijaju za novac. Dvije stotine dolara pretvorilo je ovog čovjeka u zvijer. A on je učinio sve da ne ubije Duffa. Pravi ubojica je onaj tko je obećao nagradu. Taj čovjek je tu negdje sa svojim novcem.

Nye opazi Rodericka. Rukom daje znak da se odmaknu oni koji su bili suviše blizu. Pogleda mrtva kovača i podigne revolver sa zemlje.

— Pokušao je da vas makne? — obrati se Rodericku.

Roderick potvrdi klimanjem glave. — On je tako htio — reče.

— Da — umiješa se niski, tamnoputi Meksikanac. — Ja sam sve vidio. Ovaj je čovjek bio prisiljen pucati.

Tobrez se približi šerifu. — Vidio sam kad je počela pucnjava — reče. — Kovač je bio u zasjedi.

— Bila su dvojica — doda Roderick. — Drugi je uspio pobjeći.

— Jeste li ga prepoznali?

— Bilo je pretamno.

— Da — umiješa se snažan kauboj što je stajao uz Nyea — mogao je biti i Meksikanac.

Nye se okrene Rodericku. — Načinit ćemo izvještaj u mom uredu — reče.

— Ponovit ću samo ono što sam već rekao, šerife.

— Vi ste bili taj na koga su pucali... zar ne? — Da.

— Prema tome podite sa mnom.

Kauboj pokraj šerifa pogleda naokolo i okrene se Nyeu. — Kako to da ovi Meksikanci imaju oružje, a pretpostavlja se da ga ne smiju imati? — Držao je winchesterku u vodoravnom položaju, naslonjenu na kuk, kao da će sad opaliti.

Gomila se utišala gledajući šerifa i njegove pomoćnike. Nye pogledom upozori čovjeka što je govorio i okrene se Tobrezu. — Neka se ljudi vrate kućama — naredi — i neka tamo ostanu sve do jutra.

— U redu.

Šerif se okrene gomili i reče: — Hajde, razidite se.

Gomila se počela razilaziti. Nye mahne rukom Rodericku i krene niz ulicu.

Prolazeći Centrom opazili su građane kako pred svojim kućama razgovaraju o onome što se dogodilo. Jedna se grupa sakupila ispred zatvora, dok su drugi nailazili iz sporednih ulica. Prije nego što je Roderick ušao u šerifov ured, vidio je suca Portera kako dolazi trčeći iz gornjeg Buffala.

Gomila se uzbudi. Mršavi starac u izbljedjelom radnom odijelu govorio je glasno: — Jeste li čuli? Meksikanci su htjeli ubiti Chicova brata? — Povišio je glas vidjevši da je postao centar pažnje. — Je li to u redu, ha?

Šerif Nye zastane pred vratima i oštro pogleda u gomilu. — Moe Duff je pokušao ubiti Rodericka. Meksikanci nemaju ništa s time.

— Hoće li biti suđenje, Jaff? — upita netko.

— To je bilo u samoobrani — odgovori Nye. Gledao je u lica, svjestan žagora koji je nastao među prisutnima.

— Svi su Meksikanci izašli naoružani — nastavio je starac. — Tako sam čuo.

Upao je novi glas: — Kako to sada? Zar Meksikanci nose oružje? Treba se pobrinuti za njih, šerife!

— Zaboravite to — reče šerif.

— Zašto da zaboravimo? — vikne Harry Stewart.

Serif se naglo okrene. Njegov pogled tražio je Stewarta. — Više neće biti proganjanja Meksikana — reče. — Ne želim nikakvih neprilika.

Stewart pokuša nešto reći, ali kada ga je šerif prostrijelio pogledom, zašutli.

— Hajde, razidite se — vikne Nye. Glas je zvučao oštro. Stajao je pred vratima gledajući u Stewarta.

Harry Stewart stajao je nekoliko trenutaka, zatim se okrene od ratobornog šerifa. Nakon nekoliko koraka spazi Curlyja, koji je stajao nedaleko njega.

— Ti si u gradu, Curly? Nisam znao...

Curly se premjesti s noge na nogu i pogleda prema šerifovu uredu.

Stewart se naceri. — Duff je bio prokleta budala ako je na taj način mislio da se riješi Rodericka.

Curly je vidio Stewarta kako bježi nakon pucnjave. Visoki kauboj dohvati Stewarta za revere kaputa i povuče ga u stranu.

Bijesnim glasom zareži: — Šta, do đavola, radiš? Zar hoćeš da se Meksikanci udruže s Roderickom?

— Do vraga, pa ja...

— Bio si tamo s Duffom.

— Nisam mogao izmaknuti, Curly. Moe je poludio. Prisilio me da idem s njim.

— Gubi se odavde. Idi na Running W ranč i reci gospodinu Wayneu što se dogodilo u meksikanskoj četvrti.

— A što je s Rod...

Curly podigne ruku i Stewart zašutli. Izraz Curlyja nije se promijenio, njegove oči bile su hladne.

— Ja ću se pozabaviti Roderickom — reče. — Ti ostani na ranču. Gubi se.

Serif Nye je čekao da se građani udalje. Zatim se okrene Rodericku. — Koji vas je vrag natjerao da sami ode te u meksikansku četvrt? Znali ste da sam ja ovdje.

— Nisam blo siguran da ćete poći sa mnom, šerife.

Nye je prstima čupkao brkove. Na šum koraka iza sebe okrene se i spazi suca Portera koji je teško disao od trčanja. — Je li istina? — upita. — Duff je pokušao iz zasjede ubiti Rodericka.

— Da.

Sudac tek sad, spazi Rodericka. — Morao sam znati da će vas progoniti.

— On je to učinio radi novca, suče. — Roderick ponovi što je Duff rekao o dvije stotine dolara.

Sudac podigne ruku. Gledao je Rodericka napetim pogledom. — Da li je rekao tko mu je ponudio novac?

— Ne. Ali mislim da je to ista osoba koja je naredila Stewartu da motri na mene.

Sudac kimne glavom i sjedne u stolicu blizu pisaočega stola. Skine šešir i obriše čelo. Šerif priđe polici s puškom i pogleda Rodericka. — Kako se to dogodilo?

Roderick je ispričao kako je počelo. Nye je odšetao do vrata i gledao napo- lje, ali je pažljivo slušao. Sudac je dva puta prekinuo Roderickovo pričanje, pitajući tko je sve bio u Tobrezovoj kolibi i šta se govorilo. Kad je Roderick spomenuo krijumčarenje pušaka, šerif se okrene od vrata.

Sudac upita: — Ima li Tobrez dokaze o tome?

— Ne. Ali Maria Jack i Lerraza vidjeli su puške. Čuli su kako se Charlie i Haven svađaju oko pušaka.

Nye se vrati u sredinu sobe. Stajao je kao da ništa ne razumije. Sudac Porter pogleda u šerifa.

— Kada je vatra ugašena prošao sam kantinom — reče Nye. — Nisam našao nikakvih pušaka.

— Harry Stewart ih je pokupio i donio u Wayneovu trgovinu — reče Roderick. — Nema sumnje, da je Wayne upleten u sve to. Čak i u noćasnju pucnjavu.

Nastala je tišina. Prvi progovori šerif: — Dan Wayne leži s prehladom. Već ga tri dana nema u gradu.

— Ne tvrdim da je Wayne to lično uradio. Vidjeli ste Curlyja i Stewarta u gomili.

— Gotovo svi ljudi iz grada bili su tamo — reče Nye.

— Ali samo me ova dvojica slijede otkad sam došao u ovaj grad — reče Roderick. — Do vruga, znate da oni izvršavaju Wayneova naređenja.

Sudac Porter se nakašlje. — Naredniče, kad biste imali barem neki dokaz bilo bi drugačije. Ali vi ga nemate. Nema nikakve veze između vas i Waynea. Ama baš nikakve.

— Slušajte, suče, moj je brat onoga dana otišao do Waynea, a on mi to nije spomenuo. Zašto krije?

Kako sudac nije odgovorio, Roderick se okrene šerifu. — Jeste li znali da su moj brat i Haven bili na ranču Running W prije nego se dogodilo ubojstvo?

— Da. Dan Wayne mi je rekao da je Haven već prije imao neprilike s Chiccom zbog utovara. Toga dana to je puklo.

— I vi ćete preko toga prijeći? — upita Roderick.

— Bio bih prokleta lud da progonim Waynea samo na temelju onoga što kažu Meksikanci. — Nye je stajao raširenih nogu razmišljajući i gledajući u Rodericka. Napokon kao da je odlučio, reče: — U redu, završite priču.

— A što je s puškama? — upita Roderick.

— S puškama?

— Pa nešto morate učiniti, šerife.

Na licu Nyea pojavi se razdražljiv izraz. Bio je isti kao onoga dana kad mu je predavao stvari koje su pripadale njegovu bratu. Samo ovaj put mnogo izražajnije. Roderick je htio nešto reći, ali sudac ga pretekne.

— Šerif radi kako najbolje može, naredniče — reče. — Vi to znate.

— Vrijedilo bi pozabaviti se s tim, suče.

— Do đavola — vikne šerif. — Ja ću se pozabaviti s tim! Ali ne želim pričati! I ako ima istine u tome, pobrinut ću se da pravda pobijedi. Imate li još nešto dodati svojoj priči?

Roderick je duboko disao. I šerif i sudac moraju postupati oprezno, znao je to, ali postoji razlika između opreznosti i načina na koji su oni do sada vodili cijeli slučaj. Sve do sada mnogo je toga ovisilo o njima. Od sada će on preuzeti stvar u svoje ruke. A znao je odakle valja početi.

Završio je pričom o pucnjavi i izašao iz šerifova ureda.

Šerif dođe do vrata i stane gledajući za Roderickom, češući bradu. Sudac stavi šešir na glavu.

— Roderick je pošten, Jaff — reče ozbiljnim glasom. — Ne moraš ga tako gledati.

Nye kimne glavom. — On je sam, i on to zna.

— Tako mora biti, Jaff. I to znaš.

Nye najednom opsuje. — Ti znaš, suče, što bih uradio da nemam Alice i djecu.

Sudac potvrdi glavom. — Oporuka bi se raščistila za dva dana, Jaff — reče. — Nakon toga on ne bi bio ovdje.

Nye nije odgovorio. Promatrao je Rodericka kako odmiče ulicom.

IX

Will Roderick krenuo je prema Silver Dollaru i tobože slučajno pogledao kroz napola mutna stakla. Tražio je Harryja Stewarta, ali njega nije bilo.

Tada se uputi prema hotelu. Čak i na svjetlu mjesečine mogao je vidjeti kako ga ljudi promatraju. Nije obraćao pažnju na to. Nikakva opasnost neće doći od ljudi na otvorenom. Barem ne na glavnoj ulici, pred šerifom koji motri na svaki njegov korak.

Popne se uz stepenice hotela i uđe u prazno predvorje. Zvukovi su dopirali

iz osvijetljene kuhinje u stražnjem dijelu zgrade. Na vratima se pojavi Bainbridge. Njegovo debelo lice pretvori se u osmijeh. — Jeste li spremni da uništite onaj goveđi odrezak?

Roderick se približi vratima. — U kojoj sobi stanuje Harry Stewart? — upita.

— Dvadeset i tri. Ali on nije tamo. — reče vlasnik i odmakne svoju debelu tjelesinu da propusti Rodericka. — Odjahao je iz grada prije desetak minuta.

— Kamo?

— Čekao ga je Curly Gromm. Pretpostavljam da je odjahao na ranč Running W.

Roderick je kimnuo glavom kao da shvaća.

— Pa dobro, sjednite. — Bainbridge pokaže prema stolu. Otvori vrata od hladnjaka i izvuče pladanj sa dva krupna goveđa odreska i stavi ih na tavu.

— Slušajte, imate li jednoga konja? — iznenada upita Roderick.

— Idete za Harryjem?

Roderick potvrdi glavom.

Bainbridge se okrene od peći, uzme dvije šalice i natoči kavu. — Ako je Wayne spreman da vas udesi, on očekuje da krenete za Harryjem.

— Da li sumnjate da me Harry uho-di?

— Ne. To sam primijetio. Oni vas se boje. Možda vrebaju kad ćete napustiti grad.

— A ako dovedete konja sa stražnje strane?

Debeljko je razmišljao. Napokon se nasmiješi i stavi tavu natrag na peć. — Ispecite odrezak. Imat ćete vremena da ga pojedete dok se vratim.

Bainbridge izađe na stražnja vrata i krene prema staji.

Sluga duga lica, koji je punio lulu, iznenadio se kada je Bainbridge upitao za svoga konja.

— Valjda nećete jahati u ovo doba noći?

Bainbridge se nasmije.

— Ne, Ernie. — Glas mu je zvučao ravnodušno. — Sutra, prije sunčeva izlaska idem za Ogallala, ne bih htio da te gnjavim tako rano.

— Svakako, svakako — reče sluga. Nekoliko časaka nakon toga dovede velikog konja s bijelim i crnim mrljama.

Kada je Bainbridge odveo svoga konja kroz stražnju ulicu, sluga je gledao za njim i čudio se. Kad se vraćao u staju opazio je Curlyja kako se primiče iz sjene s druge strane staje.

Curly je išao brzim koracima. Njegovo lice bilo je potpuno zbunjeno.

— Zašto je Bainbridge uzeo svoga konja? — upita.

— Odlazi u Ogallala prije sunčeva izlaska, i...

— Kako često je to radio?

— Ovo je prvi put. Barem otkada ja radim ovdje.

Curlyjev pogled postane tvrd. — Nikome ne govori o tome, razumiješ?

— Svakako... svakako, Curly.

Curly se okrene i nestane u sjeni ulice kojom je otišao Bainbridge.

...

Roderick je jahao prema sjeveru slijedeći visoku desnu obalu rijeke Platte. Jednu milju ispod ranča Running W prešao je pličakom na drugu stranu. Stigavši do ceste, zaustavi konja da pregleda ranč i okolicu. Zgrade su noću imale tajanstveniji izgled nego danju, zbog žuto osvijetljenih kvadrata na glavnom pročelju.

Sjedio je u sedlu tražeći očima najbolji prilaz ranču. Zemlja je bila slaba, pjesčana, na udaru vjetera. Naokolo je rasla bezvrijedna trava i njemu je bilo jasno da ovaj ranč nije podignut uzgajanjem goveda.

Hladni rječni povjetarac donosio je razne zvukove, rzanje konja, lupanje vratima, lajanje pasa. To su bili zvuci svakoga ranča. Nakon nekog vremena otvore se vrata na stražnjem dijelu kuće i svjetlost se razlije u noć. Pojavi se čovjek, crna sjena na žutom svjetlu, ali samo za trenutak. Prekratko da bi ga Roderick prepoznao.

Roderick okrene na cestu. Prije nego što je stigao do dvorišta, sjaše i priveže konja za kamen na zemlji. U tom trenutku upali se svjetlo u baraci.

Roderick se približi drvenoj zgradi sa stražnje strane, zatim klizne uza zid do prozora i pogleda unutra. Na postelji je sjedio Forbes, nagnut naprijed, zabavljen skidanjem čizama.

Roderick oprezno otvori vrata. Forbes podigne pogled. Podrugljiv smijeh pojavi mu se na licu kad prepozna Rodericka. Oči mu brzo skrenu na revolver što je visio u futrolji na zidu. Polagano se dizao sa stolice.

— Ne miči se — naredi Roderick. Opazio je da je futrola nisko na ređeniku, sa dva kožnata remena za pričvršćivanje oko noge — što je bio znak da je Forbes revolveraš zajedno s Curlyjem.

Forbes sjedne. — Što hoćeš? — upita.

— Gdje je Harry Stewart?

— Nije ovdje.

— Dojahao je ovamo prije jednoga sata. Da li je gore u kući?

Forbes slegne ramenima. Kad je ponovno skrenuo pogled na opasač s revolverom na zidu, Roderick reče: — Samo naprijed. Dohvati ga, ako misliš da se isplati.

Forbes brzo skrene pogled. Lice mu je ostalo podrugljivo, ali oči su bile pune straha.

Napolju se začuše koraci. Forbes nagne glavu. Roderick stane iza otvorenih vrata.

Harry Stewart ušeta i tresne vratima iza sebe.

— Ostani na mjestu, Harry — naredi Roderick.

Visoki, bradati čovjek naglo se okrene i nervozno zatrepta očima. — Šta tražiš ovdje? — upita. — Nemaš prava ulaziti ovamo.

— Uzmi svoje krpe. Idemo u grad.

Stewart ga je zbunjeno gledao. — Slušaj, ja nisam ništa učinio. Ne misliš da sam pomogao Duffu da puca u tebe?

— Uzimaj svoje stvari.

— Ne možeš mi ništa dokazati... — Glas mu se prekine. Lamatao je rukama, a na licu mu se pojavilo bijesno crvenilo. Desnu je ruku spuštao prema futroli s revolverom.

— Ja neću...

Roderick ga munjevito zgrabi i okrene, lijevom rukom izvadi mu kolt i baci ga pod peć. Stewart opsuje.

— Prekini — naredi Roderick i podigne desnicu. Stewart zašuti. Prođe pokraj Forbesa i skine kaput s čavla na zidu. Okrene se i pogleda u Rodericka.

— Kažem ti da ništa ne znam — reče. — Uzalud gubiš vrijeme...

— Miči se, brzo — naredi Roderick. Pogleda u Forbesa koji je sjedio na krevetu. Kad je Stewart krenuo prema vratima, Roderick skine Forbesov opasač s revolverom sa zida i prebaci ga preko ruke. Zatim reče: — Reci Wayneu da je Harry otišao šerifu. Nisam siguran da ga noćas nisam vidio u meksikanskoj četvrti grada.

Roderick gurne Stewarta ispred sebe i otvori vrata. U tom trenutku ugleda cijev karabinke i začuše Curly-

jev glas: — Ulazi. A ti, Stewarte, dovedi gospodina Waynea.

Forbes priđe Rodericku i grubo mu istrgne svoj opasač s ruke. Baci ga na krevet i izađe. Kad je zatvorio vrata za sobom, Curly dade znak Rodericku da sjedne.

— Htio me odvući u grad — reče Stewart.

— Samo si zbog toga došao ovamo? — Curly je buljio u Rodericka suzdržavajući se. — Imaš važnijega posla nego da loviš Harryja.

— Harry me dočekao u Buffalu, pa mi je veoma blizak zbog toga.

Curly zareži. — Ne šali se! Ja ne volim šale.

— Nisam mu ništa rekao — požurio je Stewart.

— Znam, Harry, čuo sam kroz vrata.

— Rekli su mi da je Harry pokupio noke puške u kantini moga brata. Zaboravio je da mi to kaže. A nije mi rekao niti kamo ih je odnio — reče Roderick.

Curly nije promijenio izraz lica. — Gospodin Wayne je vlasnik teretne željeznice. Za sve što želiš znati pitaj njega. On će ti sve reći.

— I ti voliš pričati priče — reče Roderick.

Vrata se otvore i uđe Dan Wayne. Slijedio ga je Forbes i jedan crvenokosi kauboj, kojega Roderick još nije vidio. Wayne, siv u licu i strašno mršav u odijelu koje je visjelo na njemu, nije pokazivao nikakve osjećaje. Njegov izraz pokazivao je samo zanimanje za prisustvo Rodericka. Curly spusti karabinku i stane nalijevo od Rodericka. Forbes je stao na drugu stranu, poput psa čuvara.

— Mislio sam da ćete sutra odjahati — reče Wayne. Govorio je poslovnim tonom. — Ne požurujete li previše?

— Došao sam po Harryja — odgovori Roderick.

— Po Harryja? Zar je on tako važan?

— On je odnio puške oko kojih su se Haven i moj brat svađali. Mislio sam da može šerifu reći kamo ih je odnio.

— Žurilo vam se kad ste čak po noći došli ovamo.

— Htio sam da se Harry zakune pred sucem da može odgovoriti na neka pitanja.

— Pod zakletvom? — Wayne je razmišljao. — Zar ste otkrili nešto?

— Sudac bi vjerojatno htio znati zašto ste mu zaboravili reći za puške, ili da je Charlie toga dana bio ovdje. Je li to nešto?

Wayne se bljedo nasmije. — Nisam htio da moje poduzeće ima veze s ubojicom. Sudac Porter će to shvatiti.

Roderick ga je gledao ravno u oči. — To je sve?

— Možete li dokazati da nije? — Wayneov glas zvučao je prijeteći.

— Možda je Duff mogao nešto reći o tome.

— Kovač? Vaši lični sukobi nemaju veze sa mnom, Roderick.

Roderick pogleda Stewarta. — Onaj s Duffom bio je visok i mršav. Harry...

— Optuživati Harryja ne dokazuje ništa.

— Možda bi Lerraza mogao dokazati. Nastala je tišina. Wayne je napravio korak natrag.

— Čuo sam da je Lerraza u Meksiku — reče Wayne.

— Da... Za sada.

Wayne se naceri. — Vaš je brat bio ovdje s Havenom. Imali su neprilike s prijevozom pušaka. — Pogleda u Stewarta. — Harry je odnio puške natrag u dućan. To je njegov posao.

— Zatim, gospodine Wayne? — reče Roderick.

Curly progovori. — Ja bih mu začepio tu prokletu njušku. Prepustite ga meni, gospodine Wayne. — Gledao je u Rodericka spreman da ga obori kundakom winchesterke.

— Tišina — naredi Wayne

Curly se smjesta umirio. Wayne je teško zakašljao. Zatim reče: — Vratite se u Buffalo, Roderick. I ne pojavljujte se više ovdje.

— A što je s Thompsonom?

— Forbes vam je sve rekao. Tommy će samo ponoviti ono što je on rekao.

Roderick se nije micao.

— Izlazi — zareži Curly Gromm gurajući Rodericka u rame. — Čuo si što je gospodin Wayne rekao.

Roderick zakorači prema vratima i stanc. — U redu — reče zaokruživši pogledom po sobi. — Idem. Ali pitat ću Harryja za one puške.

— Pitajte ga — reče Wayne.

Roderick ne odgovori. Okrene se i ode do vrata, osjećajući tišinu iza sebe, svjestan njihovih pogleda na svojim leđima. I svjestan da njegov plan nije uspio.

Zastao je s rukom na ručici vrata. Trenutak je stajao i gledao u Waynea. zatim upita: — Kako ide posao sada kad je moj brat mrtav?

— Šta hoćete time reći? — upita Wayne s napetošću u glas.

Roderick lijevom rukom otvori vrata. — Znam za krijumčarenje pušaka — reče. — Charlie nije mogao biti sam u tom poslu. To je komplicirana operacija.

Osjetio je zloslutnu tišinu u sobi. Stewart je zabrinuto gledao u Waynea, a Curly je podigao winchesterku.

— Krijumčarenje pušaka? — reče Wayne. — Ne znam o čemu govorite?

— Puške su nekamo odlazile — reče Roderick.

Wayne se nasmije. — Da sam ja na vašem mjestu, pazio bih što govorim. Imamo zakon protiv klevetnika. Mogli biste završiti u zatvoru.

Roderick ne odgovori. Gledao ih je jedan trenutak, zatim izađe i zalupi vratima.

Curly krene prema vratima. Drveni pod je škripao pod njegovim čizmama.

— Stani, Curly — reče Wayne.

— Udesit ću ga. Ja ću ga udesiti, gospodine Wayne.

— Da ga udesiš ovdje, prokleta budalo? — bijesno je dahtao Wayne. — Zar ne vidiš da on to hoće? Ovaj ranč nema veze ni sa čime što se do sada dogodilo. A da ovdje započnemo gužvu, to je kao da smo mu dali adut u ruke.

Dan Wayne strpljivo je gledao prema vratima. Kad je čuo kako se udaljuje topot konjskih kopita, okrene se Forbesu.

— Izvidi, Dave, da se ne šulja okolo.

— Odmah, gazda. — Forbes izađe.

Wayne pogleda Curlyja. — Koga si davola poslao Harryja ovamo?

— Vidio sam ga kako se vraća iz meksikanske četvrti u gradu. Bojao sam se da ga ne bi netko vidio.

— Kako bi to izgledalo da je netko opazio Harryja kako odlazi iz grada nakon pucnjave? A prije toga je raz-

govarao s Roderickom i svađao se s njim.

Curly nije odgovorio.

— Mislio sam da imaš više mozga — nastavi Wayne. Rukom je obrisao čelo, na licu se pojavi zabrinut izraz. — Od sada pa nadalje ništa nećeš raditi na svoju ruku. Ništa, jesi li čuo? —

— Da... svakako, gospodine Wayne.

Dan Wayne je zurio u Curlyja.

— Što je s Marijom? Jesi li razgovarao s njom?

— Ona ništa neće reći. — Oborio je pogled i gledao u svoju winchesterku. — Jedini koji nam može naškoditi je Roderick. Dopustite mi da krenem za njim.

— A ako ga šerif nađe? Ne misliš li da će Nye odmah shvatiti da je bio ovdje?

— Mogu ići prećacem i doći u grad prije njega.

Wayne odmahne glavom. Okrenuo se kad je Forbes ušao na vrata. — Otišao je — reče Wayneu.

— Da li je krenuo uz rijeku? — upita Curly.

— Čini mi se. On ne poznaje prećac.

Curly je gledao Waynea molećivim pogledom. — Mogu se vratiti prije Rodericka. Ako čekam u gradu, ne može nam nitko ništa.

— Pa da — složi se Stewart. — Jašući uz rijeku mora proći mimo meksikanske četvrti. Može izgledati kao da je to učinio Meksikanac.

— Ako ga pustimo da razgovara s Ockersom i s ostalima, pravit će nam neprimlik, čak ako ništa ne dokaže — reče Curly. — A nešto može doznati i o Havenu. Ja ću to tako urediti da će izgledati kao da je to učinio neki Meksikanac.

Forbes pokaže rukom na crvenokosoga kauboja. — Ja i Tommy ćemo s njim. Pazit ćemo da Curly ne promaši. — Uzme opasač s kreveta i počne se opasivati.

— Vrijeme je da ga udesimo — reče Stewart tražeći pušku.

— Ti ne, Harry — naredi mu Wayne. — Ostaj ovdje do jutra. Ako Roderick bilo što kaže Nyeu, ne želim da si blizu.

— Onda... idemo za njim? — upita još jednom Curly.

Wayne potvrdi glavom. — Vas trojica. Dohvatite ga jedino ako krene u grad kraj meksikanske četvrti. Ako ide bilo kojim drugim putem, ostavite ga na miru.

— Svakako — reče Curly. Prstima je gladio winchesterku, a na licu mu se pojavio hladan smiješak. — Svakako, gospodine Wayne.

X

Mjesec je sjao na horizontu, a rijeka je bila tamna i mirna. Roderick zaustavi konja u zaklonu od zakržljalih vrba i okrene se u sedlu. Nekoliko je trenutaka osluškivao.

Zatim ponovno potjera konja. Nprestano mu se vraćala jedna misao: Wayne je bio najviše zabrinut za Harryja Stewarta. Nakon prvoga razgovora na ranču trebao je poraditi na tome. Shvatio je da je njegova želja da što prije dobije odgovor na sva svoja pitanja pokvarila sve. Znao je da više neće imati šanse da se samo tako dočepa Stewarta. Wayne će se za to pobrinuti.

U mraku je sporo napredovao. Konj je bio nestrpljiv i potezao je uzdu. Roderick ga je obuzdavao. Najednom je imao neki predosjećaj. S lijeve strane groblja čuo je metalno šklijanje. Munjevito se sagne u sedlu i zabije ostruge u trbuh životinje. Prekasno: oštar pucanj dopre s lijeve strane. Roderick osjeti udarac metka u vrat i oštra bol izmami mu mukli krik. Borio se je s nesvjesticom.

Netko izreče neku zapovijed. U isti čas opale dvije puške. Meci prozuje preko glave. Što prije odavde! Nikakva borba s nevidljivim neprijateljem. Treba bježati.

Naprijed bljesne jedna puška, druga opali negdje desno. Metak udari konja u slabine muklim zvukom. Životinja uspori, zabaci glavu uvis i rzajući počne posrtati. Zbaci Rodericka iz sedla, koji poleti, udari o zemlju, odklizne se niz prašnjavu travu i zaustavi u grmu. U glavi mu je udaralo, a bol je narasla do nepodnošljivosti. Krv je tekla iz rane. Stiskao je žilu, boreći se s dahom, pokušavajući da ne pravi šumove. Nije znao koliko mu je ljudi na tragu.

Podalje od njega konj je uspio ustati na noge. Jurnuo je, rzajući, kroz vrbe i u divljem trku sletio u rijeku.

Začuo se topot kopita. Pojavio se konj s jahačem. U blijedom svjetlu Roderick prepozna Forbesa.

— Rijeka... otišao je prema rijeci — vikne Forbes nekome udesno.

Odgovorili su mu neki glasovi. Još jedan konj dojuri kroz grmlje. Roderick se još više priljubi uz zemlju. Bol u vratu prouzročila je drhtavicu. Udahnuo je zrak, dolazilo mu je na povraćanje.

S rijeke se čulo pljuskanje vode i nerazgovijetan razgovor popraćen glasnim psovkanama.

Roderick se s mukom uzdigne na koljena. Naučio je ponešto od Indijanaca: u bici, usprkos opasnosti ili ranama, postoje šanse tako dugo dok funkcioniraš. Počeo je puzati prema groblju. Vika i koraci čuli su se u meksikanskoj četvrti.

Stavio je jednu ruku na vrh crnoga nadgrobnog spomenika i služeći se njome kao polugom, povukao se u sjedeći položaj. Izvadio je svoj kolt i držao ga spreman na pucanje. Iz daljine se čulo kako se ljudi približavaju ravnicu.

Dugo je tako sjedio, a bol je trajala. Opazio je nekoliko sjena, što su došle čak do rijeke. Forbes i ostali koji su ga napali iz zasjede povući će se u grad i tamo će čekati na njega. Nema šanse da stigne do šerifa ili do hotela.

Gledao je u nepravilne obrise kolibe i mislio na Tobreza. Mali Meksikanac s brazgotinom na licu neće mu učiniti ništa nažao, čak ako ga i mrzi. Odlučio je da ga potraži.

Puzio je pored grobova. Stao je na trenutak pokraj jablana, da dođe do

daha. Ležao je ispružen na zemlji. Napokon ustane i sagnuvši se, potrča. Ponovno je stao kraj hrpe otpadaka i limenih kanti teško dišući. Tako je nastavljao, tražeći put i odmarajući se. Stigavši do natkrivenoga prostora blizu Tobrezove kolibe, bol ga poput noža, probode u vratu i ramenima. Dahtao je isprekidano. Zateturao je prema vratima i pokucao. Iznutra se čulo gundanje. Ponovno pokuca, Bosi koraci zastali su kraj vrata. Tobrez upita: — Tko je?

— Roderick! Otvorite.

— Odlazite, gospodine. Odlazite.

— Otvorite, zaboga, Tobrez, otvorite.

Vrata se otvore i pojavi se lice s brazgotinom. Meksikanac zausti da kaže nešto, ali Roderick odgurne vrata i zatetura unutra.

— Ali, gospodine! Vi ne... — Tobrez proguta ostatak riječi, zureći širokim očima u Roderickov vrat. — Majko božja na nebesima! — poviče.

Tobrez uhvati Rodericka za ruku i odvede ga oko stola. Odmakne indijanski gunj na jednu stranu i smjesti ranjenika u krevet pokraj zida. Zatim počne pažljivo ispitivati ranu. Metak je udario u rub ključne kosti. Rana je bila pokrivena zgrušanom krvju i blatom.

— Trebamo liječnika — reče Tobrez — Ja ću ga pozvati.

— Ne... ne liječnika.

— Ali, gospodine, rana je gadna. Uprljana je pijeskom. Ako ne pozovemo liječnika može...

Roderick je odmahivao glavom. — Ne doktora. Očistite je kako najbolje znate. A doktora ćete zvati ujutro.

— Ali, gospodine...

— Bio sam napadnut iz zasjede, Tobrez. Oni vrebaju na mene. Ako odete po doktora doći će ovamo.

Tobrez se uspravi. — Da li je to bio netko od naših? Ramon?

— Ne. Vidio sam samo Forbesa s ranča Running W. — Duboko je uzdahnuo i zatvorio oči. Čuo je struganje bosih nogu po podu. Otvorio je oči i opazio da je mali Meksikanac nestao.

Roderick se smjesta podigne. A onda opazi da Meksikanac nije napustio kolibu. Klečao je ispred malog ognjišta i puhao u vatru.

Roderick klone natrag na krevet. Uzdrhtao je od oštre boli. Ležao je kružeći očima po sobi. U jednoj niši u zidu opazi kip Bogorodice od Guadalupe. U tom trenutku vrati se Tobrez noseći limenku. — Malo kave — reče.

— Hvala, prijatelju.

Tobrez je stajao šutke dok je Roderick pio. Zatim upita: — Jeste li sigurni da nije bio Ramon?

— Bio je Forbes. — Ispriča mu što se dogodilo na ranču i kako je bio ranjen.

Tobrez je slušao ozbiljna izraza lica. Iz džepa hlača izvuče lovački nož. — Okrenite se, gospodine.

Roderick posluša. Tobrez počne rezati krvavu košulju. — Ima mnogo prljavštine, gospodine. Boli? A ja nemam ništa... ni rakije... ni vina.

— Sve je u redu, prijatelju.

Tobrez donese vruće vode s ognjišta i započne čistiti ranu. Roderick je stisnuo zube, ali drhtanje nije mogao spriječiti. Nakon pola sata pažljivoga rada Tobrez pogleda Rodericka. — Ne mogu je bolje očistiti. Trebao bih zvati liječnika.

— Ujutro, prijatelju, kad se progonitelji ne mogu sakriti u sjene.

— Ali rana će se zagnojiti.

Kako Roderick nije odgovorio, Tobrez još jednom pregleda ranu, razdere čistu vreću u uske trake i zavije ranu.

— Spavajte, gospodine.

Boj ga je još uvijek mučila, a u glavi mu je udaralo, usta su mu bila suha.

— Ima li još kave — zatraži Roderick.

— Ima. — Tobrez ode do ognjišta i vrati se s konzervom iz koje se pušilo.

Roderick je polako pio. Naslonio se na zid i pustio da ga vruća tekućina smiri. Zatim upita: — Jeste li dobro poznavali mog brata?

Tobrez slegne ramenima. — Ne... ne baš dobro.

— Vi ste odlazili u kantu, zar ne? — I videći da je Meksikanac potvrdio glavom, doda: — Kakav je bio moj brat?

— Imao je mnogo novaca, gospodine. Bio je moćan. I bio je dobar prema nama. Kao da je jedan od naših.

— Da li ga je netko mrzio prije nego što je ubijen?

— Nitko od naših. Mnogi u gradu nisu ga voljeli jer je živio među nama. Mržnja naših počela je tek nakon ubojstva, kad su doznali za krijumčarenje oružja.

— Da li je imao nešto sa Danom Wayneom.

— Ne znam, gospodine. To zna Lerraza i Maria. Oni su mu bili bliski.

— Možeš li dovesti Mariju?

— Bilo bi opasno.

— Onda ujutro?

— Da. — Tobrez položi ruku na Roderickovo rame. — Spavajte, gospodine.

Roderick je htio postaviti još neko pitanje, ali nije mogao. Izmoren klone i zaspi.

Dan Wayne stajao je na verandi svoje kuće i promatrao ravnicu. Zvijezde su sjale na nebu Nebraske. Sa svoga mjesta mogao je vidjeti meksikansko groblje na slabom svjetlu mjesečine.

Negdje iz mraka čuo se topot kopita. Zvuk je dolazio iza kuće, ne iz pravca Buffala.

Okrenuvši se na peti Wayne se odšeta do stepenica. Po zvuku je prosudio da su tri ili četiri jahača. Preko puta dvorišta otvorila su se i zatvorila jedna vrata. Koraci su se približavali. Pojavio se Harry Stewart.

— Mislite li da se oni vraćaju?

— Ako nisu oni, onda zapamtite da su otišli u grad na pice — odgovori Wayne. — Nemamo pojma o pucnjavi.

— Svakako.

Jahači su se približili. Po načinu držanja u sedlu prepoznao je najprije Curlyja Gromma. Wayne osjeti olakšanje. Bio je nestrpljiv da sazna što se dogodilo.

Jahači su vodili konje prema staji. Sada je mogao prepoznati i Forbesa i Thompsona. — Curly! — pozove glasno.

Curly okrene konja i u kasu dojaše do Waynea. Ostali stanu iza njega uspravni u sedlima.

— Što je? — upita Wayne. — Imate li namjeru čekati cijelu noć?

— Mislim da smo ga udesili, gospodine Wayne — započne Curly.

— Mislite? Zar niste sigurni?

— Pogodili smo ga, u to sam prokleto siguran. — Curly nastavi pričati što se dogodilo. Nije mogao vidjeti Wayneovo lice, ali bio je siguran da je rančerova tišina samo maska za ljutnju.

— Ali niste ga našli? — upita oštro.

— Samo njegova konja. Slijedili smo ga dok nije pao na Feeneyjevoj livadi. Na sedlu je bilo krvi. Znali smo da smo ga pogodili.

— Jahali smo prema sjeveru — doda Forbes — da zametnemo trag, ako bi nas netko slijedio.

Wayne je šuteći gledao u svoje ljude. Njegova nestrpljivost polako je nestajala. Roderick je vjerojatno bio mrtav, ili je pao s konja negdje izme-

đu groblja i Feeneyjeve livade. Ako plan nije uspio, to je njegova pogreška, previše je ovisio o ljudima koje je unajmio za novac.

Stvari su već prije krenule loše. Već onda kada je Haven maltene izgubio pošiljku pušaka za Stouxe. Ali Wayne je tada poduzeo potrebne korake. Ako je Roderick još uvijek tu negdje, on će ga udesiti. On će i to urediti.

— Ulazite u kuću — reče Wayne. — Budite spremni da ujutro odjašate u grad.

Jahači su sjedili mirno očekujući da njihov gazda nastavi.

Stewart reče: — Da krenem i ja?

— Da. Idemo svi.

XI

Roderick je spavao i povremeno se budio. Bol je polako prestajala, ali rana bi ga zaboljela kad god bi se pomaknuo. Tokom noći jedva da je bio svjestan Tobrezove prisutnosti, koji mu je povremeno donosio vodu i brinuo se da mu bude udobno na tvrdom krevetu.

Kad je svanulo, Roderick je bio budan. Naslonio se na lakat i pogledao prema prozoru, gdje je stajao Tobrez. — Poslao sam Tonija po Mariju. Ona će ostati s vama, a ja ću po liječnika.

Roderick se uspravi u krevetu. Osjećao je slabost. U vratu i u ramenima bol je udarala u ritmu. — Najprije dovedite šerifa — reče. — Želim da me smjesti u zatvor prije nego što dođe liječnik.

— Ali ranu treba očistiti, gospodine.

— Samo vi dovedite šerifa — ponovi Roderick.

Tobrez bez riječi naliže kavu u konzervu i donese mu u krevet. — Odmarajte se, idem po šerifa.

Roderick izvadi duhan i papir iz džepa i saviije cigaretu. Zapali je i duboko povuče. Netko zakuca na vrata. Tobrez otvori. Ude Maria Jack. Govorila je nešto Tobrezu tihim glasom. Kad je otišao, priđe krevetu. Gledao ju je sa zanimanjem. Ona odvrati pogled. Jedno oko bilo joj je zatvoreno,

ali otekline je nestala, a masnica na lijevoj strani lica već je izbljedjela. Njezina kosa, crna i teška kao griva u mustanga, padala je slobodno na ramena.

— Spremit ću vam nešto za jelo — reče tihim glasom.

On kimne glavom. — Nisam bio siguran da ćeš doći.

— Tonio je rekao da me Tobrez zove. Što želite od mene?

Roderick se nasloni leđima na zid.

— Zar ne znaš? — upita.

— Želite me pitati o svome bratu? Hoćete da kažem da nije bio krijumčar? Da li to hoćete? — Zatrešla je glavom. — Vidjela sam puške, gospodine.

— Polako — reče Roderick. — Znam da je on primio tu pošiljku. Međutim, možda se sjećaš nečega što bi mi moglo pomoći.

— Ne znam ništa više.

— Ti si čula cijelu svađu. Uvjerena si da je Charlie kriv?

— Chico je mrtav, gospodine. Beskorisno je...

— Svakako, svakako — prekine je nestrpljivo. — On je mrtav. Za tebe je to kraj priče!

Roderick ju je promatrao.

— Pustit ćeš da to prođe samo tako — reče. — Da ga zovu ubojicom? Da ga se svi sjećaju s mržnjom?

— Vi to ne razumijete, gospodine.

— Ne?

— Ja sam pjevala u Cantini za nje-
ga, ali za mene to je značilo mnogo
više. Kažete, svi su ga mrzili. Nije
tako. Ja ga nisam mrzila.

— Ali si šutjela. Zbog toga je obje-
šen.

— Nisam mu mogla pomoći. Ništa ne
bi zaustavilo gomilu.

— Znači, nešto si znala ili čula. Ima
li to što su te napali neke veze s tim?

Maria pogleda u stranu izbjegavaju-
ći njegov pogled. — Ne znam, gospodi-
ne.

— Da li je Charly zaniijekao štogod?

Ona odmahne glavom. — Ništa ni-
sam čula... ništa što bi mu pomoglo.
Ja...

Vrata se naglo otvore. Uđe šerif
Nye, za njim Tobrez. Maria se okrene
od Rodericka i obori pogled.

Šerif krene ravno prema krevetu. —
Jeste li teško ranjeni?

— U redu je, šerife. — Roderick po-
gleda u Mariju. Nije se pomaknula,
niti je podigla pogled. — Maria nije
rekla sve što zna. Ima nešto što ne želi
reći.

Nye se okrene djevojci: — Što kažeš,
Maria?

— Ne znam o čemu on govori.

— To je sve što imaš da kažeš? —
upita je šerif.

— Nemam što da kažem, šerife.

— Prokletstvo, ona nešto krije —
reče Roderick.

Nye ju je promatrao. Vidio je njezi-
no blijedo lice i strah. — Možeš ići.

Maria napusti kolibu. Šerif pomogne
Rodericku da ustane. — Ona laže, šeri-
fe. To se vidi — reče Roderick.

— Kako ćeš je prisiliti da govori...
batinama? — U šerifovu pogledu bilo
je nečega skrivenog, neko nezado-
voljstvo.

Roderick se okrene i pogleda ga u
lice. — Jednu riječ o vama, šerife. Vi
baš ne želite istjerati stvar načistac,
zar ne?

— Ne, ako to neće donijeti dobro.

— Ovak put hoće, šerife.

Jaff Nye nije odgovorio. Pravio se
kao da nije čuo. Otvori vrata i dade
Rodericku znak rukom da ga slijedi.

Sunce se visoko uzdiglo iznad istoč-
noga Buffala, ali za Dana Waynea ju-
tarnji je zrak još uvijek zadržao noć-
nu hladnoću. Njegova mršava figura,
obučena u smeđe odijelo sa skupim
stetson šeširom na glavi, sjedila je
uspravno dok je okretao kočiju prema
Center streetu, prolazeći kraj meksi-
kanske četvrti. Iz dimnjaka sučeve
kuće dizao se tanak dim. Vjerojatno
doručuje. Odlično, pomislio je, ali to
zadovoljstvo nije izmijenilo njegov stro-
gi izraz na licu.

— Gospodine Wayne... pogledajte
tamo — vikne Harry Stewart.

Wayne baci brz pogled prema jed-
nom redu koliba ne vjerujući svojim
očima. Šerif i Roderick dolazili su pre-
ma ulici.

— Gledajte naprijed, budale — proci-
jedi Wayne. — Nemojte da vas opaze
kako zurite.

Jahači se okrenu u svojim sedlima.
Stewart je zabrinuto gledao u Way-
nea. — Nisam mislio da...

— Zaveži, Harry. Samo zaveži i ne
gledaj natrag.

Stewart zašuti gledajući ravno pred
sebe.

Wayne zatrese uzdama i konj krene
brže. Pred sučevom kućom stane. Pre-
daviši Forbesu uzde, side s kočije.

Na stepenicama stane i pogleda u
svoje pratiocce. Curly se nagnuo u sed-
lu prema naprijed. Ostali su također
bili nervozni. Wayneu je to bilo dra-
go. Kad dođe pravo vrijeme, on će iz-
dati zapovijed, oni će uraditi ostalo.

— Smirite se — reče Wayne. — Ako
Roderick dođe ovamo, ne dopustite
mu da vas izazove.

— Neće — odgovori Curly i okrene
velikoga sivca. Tako je šutke sjedio u
sedlu, gledajući kako Roderick i Nye
ulaze u liječnikovu kuću.

Grupa ljudi stajala je blizu hotelske
verande. Svi su gledali prema liječniko-
voj kući. Bainbridge se pojavi na vra-
tima hotela. — Što se tamo događa? —
upita.

— Roderick — reče netko. — Ona puc-
njava prošle noći bila je namijenjena
njemu.

— Jesu li ga teško ranili?

— Pa baš ne bih rekao. Može se kretati.

Bainbridge je isturio svoj debeli vrat zureći u vrata liječnikove kuće. Tri su čovjeka dolazila odande prema hotelu. Jedan od njih bio je Ockers, poštovani vlasnik najvećeg dućana.

— Kakva je rana? — vikne Bainbridge.

Ockers pogleda prema verandi. — Prilično duboko na vratu. Izgubio je mnogo krvi. — Rekao je to nemarnim glasom.

— Da li je prepoznao napadače?

Vlasnik dućana kimne glavom. — Meksikanac kaže da je to bio Forbes. — Njegov pogled skrene na jahače s ranča. — Ovaj će vojnik izvući deblji kraj ako uvuče Dave Forbesa u nepriključak.

— Da — reče Hemeon, namještenik u željezariji. — Možete zamisliti kako Wayne moli suca da zaštiti staroga Forbesa od Rodericka?

Sala je bila prihvaćena i svi prasnu u smijeh.

— Što vam je, ljudi? — vikne Bainbridge. — Zar vam se čini smiješnom pucnjava iz zasjede?

Smijeh zamre. Šerif Nye izađe iz kuće liječnika Merilla. Nije obraćao pažnju na ljude na ulici, išao je ravno prema zatvoru.

Hemeon je pocrvenio. — Roderick nije naša briga — rekao je opravdavajući se.

— Ali napadaj iz zasjede jest — reče Bainbridge. — Čak ako to učini netko od Wayneovih ljudi.

— Nema dokaza — javi se Ockers. — Ja sam samo rekao da tako kažu Meksikanci.

Ljudi su se razišli. Bainbridge je neko vrijeme mirno stajao. Iznenada opusje i krene ravno prema zatvoru. Nye je sjedio za svojim stolom.

— Kažu da je Forbes pucao iz zasjede na Rodericka — reče debeljko. — Hoćeš li ga uhapsiti, Jaff?

Nye odmahne glavom. — Roderick se nije zakleo da je to učinio Forbes.

— Do đavola, Jaff, nikakva zakletva nije potrebna.

— Ti znaš da ne bi dovelo ni do čega da uhapsim Forbesa — reče Nye.

— Wayne bi za njega položio kauciju u roku od pet minuta.

— I?

— Ako se Roderick zakune, ja ću postupiti. Onda sam obavezna da to uradim. Ali nisam obavezan da se zakrvm s Wayneom na svoj račun. Roderick ne želi sud. Dosta je pametan da pusti da sve to prođe.

— Znači, ti ćeš to pustiti tek onako, neka to prođe — reče Bainbridge. — Upravo onako kao kad su linčovali Chica?

Nyeovo lice poprimi tvrd izraz. — Osudio sam Hopkinsa i Mc Canna. I najurio Ayera. Što sam još morao učiniti?

Bainbridge je savladao želju da dobaci neke činjenice šerifu u lice. Sjećao se Jaffa Nyea od prije osam godina. Ukrotio je grad svojim revolverima. Buffalo je brzo napredovao zahvaljujući i njemu. Ali to je bilo prije nego što je Wayne počeo kontrolirati rančere u cijelome kraju. Šerifov ured nije bila izborna pozicija i u ono vrijeme Nye nije imao ni ženu ni djecu. Bainbridge je sve to shvatio prije nego što je odgovorio.

— U redu — reče — Chicu nismo mogli pomoći. Ali što će biti s Roderikom, otkad je uznemirio Waynea?

— Stvarno misliš da ga je uznemirio?

Bainbridge je za trenutak zurio u šerifa. Zatim slegne ramenima i približi se prozoru. — Jesi li ikada prije vidio Waynea da tako dolazi u grad?

Nye ustane i priđe prozoru. Nije odgovorio. Zurio je u grupu gradskih besposličara što su se sjatili oko Wayneove kočije i razgovarali s kaubojima Running W ranča.

— Proklete ulizice — reče Nye.

— Ima više načina da budeš ulizica — reče Bainbridge gledajući ga u oči. — Sve ovisi na kojoj si strani. Ne čini to, Jaff.

Nye je zurio kroz prozor i šutio. Vidio je kako je Curly Gromm mahnulo rukom Harryju Stewartu rekavši mu nešto. Stewart sjaše i popne se uz stepenice sučeve kuće.

— Dakle, Dan Wayne je uvjerio suca — reče Bainbridge. — Što kažeš na to?

Šerifovo lice ostalo je zamišljeno. — Ne znam, doista ne znam.

Dr Merrill brižljivo je očistio ostatke nečistoće iz Roderickove rane. Liječnik je bio dobrotno u godinama, ali njegove su ruke radile spretno kao prije četrdeset godina kad je započeo karijeru.

Pogledao je u Rodericka iznad svojih metalom uokvirenih naočala. — Izgubili ste mnogo krvi — reče. — Morali biste nešto pojesti i odmoriti se.

Na vratima se čulo kucanje. Roderick se počne dizati na noge, ali liječnik mu dade znak da ostane sjediti. — Da, tko je?

— Lucy Porter. Moram vidjeti narednika Rodericka.

Liječnik je trenutak oklijevao. — Pa... nije baš u najboljoj formi da vas primi, Lucy. — Pogleda u Rodericka.

— Pustite me, moram ga vidjeti.

Roderick dade znak glavom. Doktor otvori vrata i Lucy užurbano uđe.

— Čula sam da su pucali u vas. — Prestrašeno je gledala u ružnu ranu na vratu. — Da li boli?

— Ne. Doktor mi je mnogo pomogao.

Stajala je s grčevito stisnutim rukama i gledala ga. Izgledala je veoma lijepo, s plavom kosom, koja je bila meka i sjajna. Nosila je blijedoplavu haljinu, bila je mlađa i ženstvena.

— Nemate zašto da brinete — reče. — Upravo sam dobio malo dodatnoga odmora.

Lucy je kimnula s razumijevajem.

— Znam što namjeravate — reče. — Molim vas, ne tjerajte mak na konac.

— Pa ja ni sam ne znam što namjeravam, Lucy — osmjehnu se Roderick.

— Optužili ste Forbera da je pucao u vas. Ne možete protiv njega. Stari Wayne će vas udesiti. Čula sam kad je to rekao.

Njegovo se lice smrklo. — Kad ste to čuli?

— Došao je u našu kuću. Rekao je da ste bili na njegovu ranču i pravili neprilike Harryju Stewartu. Tražio je od moga ujaka da vas upozori prije nego što počne prava gužva.

Roderick odmahne glavom — Nisam znao da su Wayne i sudac tako bliski.

— U stvari nisu. Wayne je vikao na ujaka. Optuživao ga je što vas je pozvao. Ima namjeru da govori pred članovima gradskog vijeća o tome.

— Na udaru je vaš ujak?

— Nije samo to — šapne ona. Njezine oči napune se suzama. — Imate pravo da se ljutite što su pucali na vas i što su ubili vašega brata. Ali ne možete se sami boriti protiv Waynea. On ima suviše veliku vlast u ovom gradu. On je...

— Znam što je on, Lucy.

Roderick polako ustane sa stolice i pogleda liječnika. — Hoćete li me povezati?

Merrill uzme veliku bocu iz zidnog ormarića i otvori je. Miris karbolne kiseline ispuni sobu. Roderick uzme djevojkicu za ruku i odvede je k vratima. — Bolje je da izađete.

— Nećete riskirati? — upita Lucy.

— Bit će sve u redu — reče on. Htio je još nešto reći, ali je zašutio iznenađen kako ga je uzbudila njezina blizina. Bilo mu je ubrzano kucalo, a toplina je prostrujila kroz njegovo tijelo. Pazio je da to ne pokaže. — Hvala što ste došli.

— Nikad nisam učinila tako nešto — ona će zbunjeno. — Ali morala sam. Ja...

— Razumijem, Lucy.

Nasmiješila se. Gledao je za njom ozbiljna lica dok je odlazila hodnikom. Vratio se na stolicu i sjedio mirno razmišljajući, dok je liječnik povezivao njegov vrat.

Wayne se nije plašio da radi otvoreno, ali htio je pridobiti grad za sebe, počevši od suca Portera. Njegovo glavno oružje bili su građani. Oni su linčovali Charlyja, a sada ih Wayne namjerava iskoristiti protiv njega. Roderick se nasmije što Wayne, unatoč svojoj lukavosti, zna tako malo o vojnoj taktici. Znao je na kakav će način načiniti prvu pukotinu u Wayneovoj obrani, i ta spoznaja ga smiri.

Dan Wayne popne se na sjedalo svoje kočije. Kad je zaokrenuo, dođe

znak Forbesu i Curlyju da mu priđu. Zapita: — Gdje je Roderick?

— Još uvijek kod liječnika — odgovori Curly.

Wayne kimne glavom i pogleda u Forbesa. — Taj razgovor može ti naškoditi. Dave.

— To me zabrinjava, gazda. Možda bih trebao pričekati pokraj liječnikove kuće.

— Gospodine Wayne — reče Curly. — Mislim da je on ovaj put moj.

— Ne, do đavola, radite onako kako vam kažem. — Curly pocrveni u licu nakon tih oštih riječi. Wayne nastavi: — Ako krenete za njim, grad će znati da sam vas ja poslao. Dave ima pravo. Ljudi očekuju da on nešto poduzme.

Curly je šuteći zurio pred sebe. Forbes je gledao lijevo i desno, prosuđujući svojim tamnim očima raspoloženje ulice.

— Da idem doktoru? — upita.

Wayne odmahne glavom: — Pusti neka to dođe samo od sebe.

Forbes se uspravi u sedlu. Wayne je osjećao kako mu se članovi znoje od uzbuđenja. Vrijeme je bilo na njegovoj strani. Vrijeme će mu pomoći da grad misli onako kako on hoće.

* * *

Roderick izađe iz liječnikove kuće i krene ulicom žmirkajući na suncu. Grad je bio tih, s malo ljudi na ulici, s prvim kupcima u tek otvorenim radnjama i s radnicima koji su odlazili prema željezničkoj radionici.

Kad je stigao u blizinu hotela, opazi grupu kauboja s Running W ranča. Stajali su iza dvostrukih vrata Silver Dollara. Curlyjevo lice zasjenio je obod njegova širokog šešira. Forbes i Thompson jedva su se ocrtavali u tamnoj unutrašnjosti krčme. Nije obraćao pažnju na njih. Ušao je u hotel. Popeo se nekoliko stepenica, kad se na lijevoj strani nešto pomakne. Rukom dohvati držak kolta.

— Čekao sam vas, naredniče!

Bio je to sudac Porter, koji je stajao kraj divana. Roderick odmakne ruku s kolta. — Čuo sam da je Wayne jutros razgovarao s vama, suče — reče.

— Da. Kaže da ste pokušali odvesti Harryja Stewarta s njegova ranča.

— Jesam. — Roderick sjedne. Osjećao se slab. — Stewart je pokupio one puške od Charlija. Htio sam o tome razgovarati s njim.

Sudac zaobiđe divan, pogleda u Rodericka i namršti se. — Naredniče, neću istraživati što je u vezi sa zasjedom. Bila je to zabuna. Vi...

U tom času otvore se vrata i uđe Bainbridge. Sudac zašuti. Debeljko klimne glavom Rodericku. Kad se udaljio, sudac nastavi: — Molio sam vas da ne nastavljate s neprilikama. Upozorio sam vas da to neće koristiti Meksikancima. I sada je sve ponovo počelo.

— Slušajte, Porteru, da li ste ikada pomislili da pomognete Meksikancima na drugi način? Da strpate u zatvor onoga tko im nanese zlo?

Sudac nije odgovorio.

— Ne shvaćate li zašto je Stevart stalno protiv Meksikanaca? On sluša Wayneova naređenja. Tako dugo dok ih ljudi ovdje mrze, nitko se neće dosjetiti da iza linča Charlyja stoji Wayne.

— Vaš brat je ubio čovjeka, naredniče. Ubili su ga jer...

— Jer su Wayneovi ljudi tako podjarili gomilu da ga je linčovala. Podsjetite se da je Forbes bio taj koji je donio vijest u grad.

— Forbes nema veze s linčom, naredniče. Njegovo se ime nije uopće spominjalo na sudu.

A što je sa zasjedom prošle noći, kad su pucali na mene?

— Dan Wayne ima pet svjedoka koji kažu da je Forbes prošle noći bio na Running W ranču.

— Vidio sam Forbesa tako jasno kao što vidim vas sada.

— Onda zašto ga ne optužite?

— Ta sami ste rekli suče. Wayne ima pet svjedoka.

Sudac ga je gledao zabrinuta izraza na licu. — U redu, ne mogu vam pomoći, naredniče. Uredit ćemo oko oporuke to je sve. — Ustane s divana. —

— Ako sutra dođete u moj ured, papir će biti gotov.

— Slušajte suče — reče Roderick. — Postoji nešto više nego oporuka. Ne znam da li je Charlie krijumčario oružje, ali znam da se to nastavlja. Pet od deset Siouxa ima winchesterke ili henryevke. Neki Indijanci na koje

sam naletio u posljednjoj patroli imali su revolvere.

Sudac Porter zurio je u njega.

— Oni nisu dobili sve to oružje u trgovinama, suče. Sitting Bull samo čeka da dobro naoruža svoje ratnike pa da krene iz rezervata. Očekujete li da ću šutjeti ili odustati prije nego što doznam cijelu istinu.

— Naredniče — reče sudac. — Mislim da shvaćate, ako Wayne nešto krije, sada ga nitko ne može zaustaviti.

Roderick opipa svoj vrat.

Sudac izađe iz hotela. Roderick ode do pisaćeg stola. Bainbridge je sjedio u bijeloj košulji sa zavrnutim rukavima. Nije se pokrenuo. Roderick je vidio zašto. Preko koljena držao je pušku sa skraćenom cijevi.

Roderick nije želio da Bainbridge bude umiješan u sve to. Zato mu reče: — Nećete trebati oružje.

Bainbridge ga pogleda. — Upravo mi je Jim Feeney rekao da su moga konja našli ubijenog na njegovoj livadi.

— Žao mi je vašeg konja. Nisam...

Bainbridge podigne ruku. — Ne radi se samo o konju. Vidio sam Dana Waynea kako ide od trgovine do trgovine. Vodi razgovore i želi raspaliti gomilu.

Roderick reče: Slušajte, to nije vaša stvar, ta borba s njima.

— Znam — odgovori Bainbridge. — Ali vidim što Wayne radi i to mi se ne dopada.

— U kojoj je trgovini sada?

— U Ockersovoj.

— Prošetat ću. Želim vidjeti kako će daleko ići Wayne pred očima cijelog grada.

Bainbridge ustane. — Idem s vama.

— Ostavite pušku — reče Roderick.

— Šta? Ako vas ona banda s ranča vidi, udesit će vas.

— To je baš ono što bih htio vidjeti.

Pričekao je da debeljko odloži pušku, zatim obojica izađu.

XIII

Sjalo je sunce. Roderick obično nije osjećao vrućinu, ali sada kao da je znoj izlazio iz svake njegove pore. Pogledao je preko puta i opazio sjene u Silver Dollaru kako motre na njega. U tom trenutku namjerno spusti ruku na svoj kolt kao da ga želi olabaviti, zatim podigne i malo spusti opasač, kao da se priprema za brzo izvlačenje revolvera.

Nije bio siguran da li su ljudi s Running W ranča, koji su ga promatrali kroz prozor, uhvatili taj njegov pokret. Ako su ga opazili, mogli su ga smatrati kao prijetnju njihovom gazdi.

Prošli su blok kuća, popeli se na stepenice i ušli u glavnu trgovinu. Prije nego što je zatvorio vrata, Roderick se osvrnuo. Trojica iz grupe Runninga W ranča izašla su iz krčme, s Curlyjem na čelu. Prelazili su brzim koracima preko ulice. Roderick se naceri i olkopča opasač.

Wayneova visoka figura bila mu je okrenuta leđima. Razgovarao je s čelavim vlasnikom prodavaonice. Obojica

su bili zanijeti razgovorom i nisu opazili Rodericka i Bainbridgea. Dvije žene stajale su kraj tezge. Blizu kutije sa slatkišima stajao je dječak.

Roderick je stao tako da su svi kupci bili udaljeni od njega. Opasač s revolverom predao je Bainbridgeu.

— Što to radite? — zaprepasti se debeljko. — Stavite opasač. I ne približujte se meni. — Roderick krene prema Wayneu.

Vlasnik trgovine opazi ga prvi. Ukoči se zureći u Rodericka. Wayne se naglo okrene. U tišini koja je nastala, svi su promatrali Rodericka i njegove pokrete. On krene prema udaljenom kraju ormara s policom i stane, s donjim dijelom tijela iza tezge. Kroz prozor je vidio da su Forbes i Curly stigli do stepenice trgovine. Naslonivši ruku na ormar, nagne se naprijed i kimne glavom Wayneu.

Rančer nešto šapne trgovcu, koji se nakašlja i upita Rodericka: — Što želite?

— Vi ste gospodin Ockerst?

— Da,

— Htio bih ostaviti svoga konja u vašoj staji. Sluga je rekao da će razgovarati s vama.

Ockersu su se tresle ruke. Pogleda u Waynea.

— Roderick — javi se Wayne — bilo vam je rečeno da ne možete koristiti staju.

— Ja razgovaram s Ockersom, Wayne.

Wayne odmahne glavom. — Ne, vi razgovarate sa mnom.

— Zelio bih se poslužiti vašom stajom, gospodine Ockersu. — Roderick je gledao u Waynea, ali je čuo da su se vrata naglo otvorila i da su ušli Forbes i Curly. Podigao je glas: — Što kažete, gospodine Ockers?

— Ja sam rekao umjesto njega — prasne Wayne.

Približili su se Forbes i Curly s rukama na revolverima. Wayneovo lice se opusti. Pogleda prema ženama i dječaku, Thompson je stajao pokraj Bainbridgea.

— Gubite se oдавде — Wayne će Rodericku.

Roderick je zurio u Ockersa. — Misio sam da ste vi vlasnik ovog dućana.

— Ja sam vlasnik. Ja...

Curly se umiješa: — Gospodin Wayne je rekao da se gubiš, Gubi se.

To je Roderick čekao. Skrene pogled na desno s Curlyja na Forbesa.

— Ti si slab strijelac — reče mu Roderick.

— Ne na takvoj blizini — odvrati Forbes.

— Prošle si noći bio mnogo bliže.

— Prošle sam noći bio na Running W ranču, vojnice.

— Još i lažeš — Roderick se nasmije.

Forbes pogleda Waynea, kao da pita.

Roderick opazi taj pogled i ponovno se prezirno nasmija: — Hajde hajde, pitaj Waynea što da radiš.

— Ne izazivaj me — reče Forbes crven u licu.

— Nema opasnosti, s obzirom na to kako rukuješ revolverom.

Wayne progovori: — Trebao bih pustiti Davea da te udesi. Bolje da izađeš, Roderick.

Roderick ga je ignorirao. Naceri se Forbesu, koji se zacrvenio od bijesa. Nema smisla čekati, ali mora biti paž-

ljiv. Wayne je osjetio što će se dogoditi. Napravio je korak bliže Forbesu. U tom času Roderick skine ruku s ormara.

Forbes izvuče revolver i uperi ga u Rodericka.

— Stani... nemoj — vikne Wayne. Ispruži ruku i udari Forbesa u ručni zglob. Revolver opali i raznese staklo na ormaru, petnaestak centimetara od Rodericka.

Forbes izgubi ravnotežu. — Što do vraga...

Wayne prasne: — On nema revolver, budalo!

Roderick se pojavi iza tezge. Osjetio je olakšanje što je prevario Forbesa, ali i slabost u isti čas. Krenuvši prema vratima, čuo je Forbesovo opravdavanje: — Mislio sam da je rukom posegnuo za revolverom, gazda.

Na verandi se sakupila bučna gomila, a nekoliko ljudi guralo se da proviri unutra, Bainbridge, blijed u licu, zurio je izbuljenim očima. Dvije su žene žurno išle prema izlazu. Dječak kraj tezge sa slatkišima gledao je u Waynea.

Kroz gomilu se probijao šerif. Ušao je u trgovinu s rukom na revolveru. Ukočenim je licem prelazio pogledom s Rodericka na Waynea.

— Što se dogodilo? — upita.

— Upitajte njih — Roderick pokaže palcem iza sebe.

Šerif opazi da Roderick ne nosi opasač s revolverom. Roderick otvori vrata i izađe. Ljudi su mu napravili mjesta da prođe. Jedna je žena upravo govorila vrištavim glasom: — Htjeli su ga ubiti, a nije bio naoružan.

Roderick je osjetio kako ga promatraju ovako nenaoružanoga. Bio je zadovoljan. Za jedan sat cijeli će grad znati. Razgovarat će se o tome. Za sada je to bilo dovoljno. Udaljio se od trgovine.

Na uglu ulice sretne Lucy Porter.

— Pucali su u vas? — upita ga bez daha.

— Nisam ranjen.

— Tako mi je drago. — Njezine su oči sjale, a na lijepom licu bio je izraz olakšanja.

* * *

Šerif Nye slušao je pažljivo dok je Ockers pričao što se dogodilo. Zatim upita: — Želite li tužiti?

Čelavi vlasnik trgovine pogleda u Waynea.

— Ne znam. Ja...

Wayne ga prekine. — Nema smisla praviti buku od toga. — Pokazao je rukom prema Forbesu koji je bio naslonjen na tezgu. — Dave je mislio da je Roderick htio izvući revolver, to je sve.

— Ali netko je mogao biti ubijen — primijeti Nye. Zatim se okrene Ockersu.

— Jeste li se odlučili?

Ockers je duboko udahnuo — Zaboravite. Ne želim nepravilike.

— Jeste li sigurni? — Kako trgovac nije odgovorio, Nye se okrene Wayneu: — Da li tvrdite da je Roderick izazvao Forbesa?

— Izazvao Davea? Možda je htio, ne znam. Ali pustimo to. Nitko od nas ne želi nepravilike s Roderickom, Jaff.

Nye slegne ramenima. — U redu — reče.

— Jaff — javi se Ockers. — Ne želim vidjeti toga vojnika ovdje.

— Pa ništa ti nije učinio.

— Ne želim u svom dućanu ljude koji izazivaju nepravilike — reče trgovac vrištećim glasom. — Imam pravo da takvim ljudima zabranim ulaz.

Nye ponovno slegne ramenima, okrene se i izađe.

Wayne je gledao za njim. Lice mu je poprimalo tvrd izraz. Nye je izgledao mrzovoljan, a to se Wayneu nije dopadalo.

U trgovinu uđe Stewart s već uobičajenim izrazom zabrinutosti na licu. — Roderick je ušao Shilohu, gazda.

— U redu, Harry.

— Mogu ga držati na oku iz predsoblja.

Razmislivši, Wayne zaniječe glavom, zatim upita: — Ima li nešto za Al Hannahu u skladištu?

— Ne, ništa nije došlo za Double H ranč.

Wayne pogleda na sat. — Ispiši tovarne listove za dva sanduka i napuni ih. Treba ih poslati.

— Gazda, mi to obično radimo u petak.

— Rekao sam danas. Hajde, i požuri s utovarom vagona.

Roderick je pojeo doručak što ga je donio Bainbridge. To jutro nije spavao. Čekao je slijedeći potez Waynea.

Prva briga bila mu je da ponovno stekne snagu za borbu. Okrenuo je krevet prema hodniku. Ležao je odmarajući se i budno pazeći na vrata i prozor. Kad god bi čuo korake u dvoredu, bacio bi se na pod da izbjegne mecima koje bi netko mogao ispali- ti kroz prozor.

Razmišljao je o svom bratu, o cijeloj toj gužvi s krijumčarenjem, o Tobrezu i Meksikancima, kojima je donio samo nepravilike. Razmišljao je o sebi i Lucy Porter. Ona je bila premlada za nj. On je bio vojnik. Bit će bitaka, a on možda neće imati sreće.

* * *

Šerif Nye sjedio je cijelo jutro u svom uredu motreći na Shiloh hotel. Očekivao je da svaki čas počnu nepravilike. Ali ništa se nije dogodilo. Zato je otišao do Germana na ručak i vratio se da motri i čeka.

Bilo je tri sata po podne kad je počela galama. Nye izjuri napolje i opazi jahača koji je izazvao komešanje. Odmah ga je prepoznao: Bill Cagney, gonič stada za Al Hannahov ranč Double H. Mora da je silovito tjerao konja, iz čije je gubice kapala bijela pjena.

Ljudi su opkolili jahača i konja. Dok se Nye probijao kroz gomilu, čuo je uzbuđeni Cagneyjev glas. Kauboj je imao četrdesetak godina i suncem ispaljeno lice. Smeđi sombrero gurnuo je na zatiljak, a jednom je rukom divlje mahao.

— Trideset grla, kažem vam — vikao je kao da se svađa s nekim. — Nestali su s najmanje trideset grla, a možda i više.

— Kad se to dogodilo? — upita šerif.

— Prošle noći — odgovori Cagney. Zbog blizine ljudi konj je postao nervozan, tapkao je kopitima i vrtio repom. Cagney ga je morao obuzdavati. — Prošle noći, šerife. Tek smo danas u podne otkrili. Svi žele da krenete u potjeru.

Konj krene natraške. Nye ga pograbi za uzde. — Ne znam... nemam vremena...

— Al je uzeo Prescottta i još neke ljude sa svoga ranča. — Cagney je inšistirao. — Čekat će nas južno od Wills Crossinga.

Nye odmahne glavom. — Imam pune ruke posla, Bill. Ja...

— To je krađa goveda! — Cagney pritegne uzdama glavu konja i počne zao-kretati kao da će odjahati! — Al vas treba. Rekao mi je da vas dovedem.

Nye stisne ruke u pesnice. — U redu — reče. — Odjahat ću s tobom, Bille.

Koraci na hodniku privukli su Roderickovu pažnju. Spuzne s kreveta i legne na pod s revolverom u ruci. Na vratima se začuje kucanje i Bainbridgeov glas: — Šerif je ovdje, želi razgovarati s vama.

Roderick otključa sobu. Šerif uđe odmah iza Bainbridgea. Brkati predstavnik zakona izgledao je manji i mršaviji pokraj debeljka.

— Kako je vrat? — upita Nye.

— Bolje. Dok se odmorim, bit će u redu.

Nye kimne glavom. — Pametno je to što radite... ostanite u sobi dva, tri dana i odmorite se.

Roderick potrlja bradu. To ga je više zabavljalo nego iznenadilo. — Zar mi naređujete da ostanem u sobi, šerife?

— Ne. Ali većina trgovaca došla je k meni i tražila da se držite daleko od njih.

— Nema natpisa? — nasmije se Roderick. — Mislio sam da ljudi izvjes natpis i sve je uređeno.

— Ne šalite se — reče Nye. — Ljudi ne žele pucnjavu u trgovinama.

— Zar je bilo pucnjave, šerife?

Šerif ne odgovori. Uspravi se i krene prema vratima. Trenutak je šutio, zatim reče: — Roderick, moram otići na Double H ranč. Prošle noći oteli su nekoliko goveda.

— Pa to je vaš posao, šerife.

— Da. Pa zašto ne biste ostali u sobi dok se ne vratim?

Bainbridge promrmlja: — Baš sada idete tražiti ukradena goveda?

— Al Hannahu ukradena su goveda — reče šerif — i ja to moram ispitati.

— Izgubit ćete glasače — reče Bainbridge crven u licu. — Prokletstvo,

Jaff, idete u potragu za ukradenim govedima upravo danas kad...

— Samo naprijed, šerife — Roderick prekine debeljka. — Učinite ono što smatrate da je vaš posao.

Šerif izađe bez riječi. Bainbridge opsuje i pogleda Rodericka: — Do đavola... Zar vam nitko nije rekao da je Nye tragao za ukradenim govedima onoga istog dana kad su linčovali vaše-ga brata?

* * *

S verande glavne trgovačke zgrade Wayne je promatrao šerifa Nyea kako izvodi konja iz staje. Nye pregleda kolan, zajaše i okrene se prema verandi kao da će nešto reći Wayneu, ali se predomisli, okrene konja i odjaše kroz meksikansku četvrt.

Wayne je nepomično stajao, a sunce mu je palilo lice i vrat. Kad je opazio Curlyja Gromma kako dolazi iz Silver Dollara, siđe niz stepenice.

— Idemo do banke — reče Curly i obriše rukavom košulje oznojeno lice.

— Kako prolazi Forbes sa svojim priča-ma u krčmi? — upita Wayne ne gledajući Curlyja.

— Upravo onako kako ste zamislili, gospodine Wayne. Nema čovjeka u gradu koji ne govori o tom događaju. — Budući da je Wayne samo kimnuo glavom, Curly je šutio nekoliko koraka, zatim reče: — Dave je spreman ići u lov na Rodericka, ako naredite.

— Ići će kad ja budem spreman. Nije ga lako uhvatiti kao što je bilo Chica.

— Mogu se ja pobrinuti za njega — reče Curly. — Povucite Davea i ja idem ravno u hotel.

Wayne pogleda Curlyja. Postajao je sve nestrpljiviji. Čekanje će ga učiniti opasnim, smrtno opasnim kad ga jednom pusti s lanca.

— Ne, Curly, čekat ćemo do večeri. Ljudi će imati više vremena da pričaju. Bit će spremni za ono što će se dogoditi.

— A ako se Roderick pojavi prije mraka?

— Ako se to dogodi, nitko ga nije izazvao — odvrati Wayne i doda: — Marija je isto tako opasna kao i Roderick. I nju ćemo udesiti, nitko više neće čeprkati...

Curly je šutio. Usporili su korak stigavši do banke. Wayne je gledao prema Silver Dollaru.

— Dave ima još dobrih pet sati — reče. — Pazi na njega da previše ne pije.

XIV

Rodericka je probudilo lupanje na vratima. Odmah zavuče ruku pod jastuk, napipa kolt i izvadi ga. U sobi je vladao mrak. Naslonivši se na lakat buljio je u vrata. Osjećao je ukočenost u vratu i ramenima, ali bol je nestala.

Kucanje se ponovilo. Čuo se glas Bainbridgea: — Roderick! Jeste li budni?

— Da... da — Roderick zatakne revolver za pojas i upali svjetiljku. Dok je išao prema vratima izvadi sat i pogleda. Osam i dvadeset. Spavao je više od pet sati. Brzo otvori vrata. Iza širokih leđa Bainbridgea stajala je Maria Jack.

— Došla je na stražnja vrata — reče Bainbridge. — Molila me da je odvedem k vama.

— Udite. — Opazio je strah na njezinu licu. — Što se dogodilo, Maria?

Djevojka je stala nasred sobe, teško je disala. — Curly — bilo je sve što je uspjela reći.

Roderick je odvede do stolice i posjedne. Udahnula je duboko. — Curly je došao sa svojom grupom kod Jalisca. Rekao mi je da moram otići iz grada. — Bila je veoma uzbuđena. — Odveli su me napolje, ali u mraku sam uspjela pobjeći.

Možda je to stupica, pomisli Roderick. Ali se u isti čas posramio vidjevši potamnjele masnice na njezinu licu. Mora se više kontrolirati.

Pogleda u Bainbridgea. — Jesu li je slijedili?

— Tobrez je bio s njom — reče debeljo. — Ostao je napolju da pazi.

— Da. Otišla sam najprije Tobrezu. Odveo me do zatvora, ali šerifa nema. Benito je tamo, ali on ne može pomoći.

Roderick natoči čašu vode. — Umirite se, Maria. — Ispila je dug gutljaj. —

Tobrez je pomislio na vas. Pomislili smo da bi vi mogli pomoći.

Roderick opase opasač i stavi revolver u futrolu. Zatim se okrene djevojci. — Ne mogu vam pomoći dok mi ne kažete sve o Charlyju i Wayneu.

— Ali ja sam vam rekla sve što znam.

On odmahne glavom. — Niste mi rekli sve, Maria.

Ona ponikne pogledom. — Ako kažem, dovest ću neke od svojih sunarodnjaka u nepriliku — reče glasom koji je tražio razumijevanje. — Bilo ih je više koji su radili za Waynea.

— Tko?

— Jalisca... i Tobrez. Oni su radili u skladištu.

— Jesu li znali za krijumčarenje oružja?

— Ne. Ali Curly je rekao: ako tude neprilika reći će da su oni krijumčari. Ne mogu to učiniti Tobrezu ni Jalscu. Kad sam ostala sama, obitelj Jalisce me primila. — Gledala ga je u oči. — Sada znate zašto ne mogu govoriti.

— Da li je Charlie krijumčario? — upita Roderick.

Ona ne odgovori.

— Da li je krijumčario, Maria?

— Ne znam. Stvarno ne znam, gospodine. Vidjela sam puške. Imao ih je Chico. To je sve što znam...

— Morate znati više, inače vas Wayne ne bi proganjao. Njegov čovjek vas je napao, zar ne?

— Da, Curly, on me udario. Rekao je da će me ubiti ako razgovaram s vama.

— Maria — reče Roderick — kad uhvatimo Waynea nemate se čega bojati.

Maria zatrese glavom. — Wayne je suviše moćan, gospodine.

Roderickov glas zvučao je tvrdo. — Pozvat ćemo upravitelja sudbenog okruga ako dobijemo dokaze o krijum-

čarenju. I sudac će morati osuditi Waynea. Recite, što još znate?

Njeno je lice bilo mirno. — Kad su linčovali Chica, došla su Wayneova kola po puške. Harry Stewart odnio ih je u skladišnu staju. Ja sam to vidjela.

— Što još?

— Ništa... Curly me vidio kako gledam. Stewart i sluga Ernie iskricali su puške. Curly mi je prijetio.

— Mora biti još nešto.

— Kunem se, gospodine.

Roderick se smješкао. Nikad nije pomislio na slugu ili na Ockersa. Bili su prvi koji su išli protiv njega. Bili su slaba karika u lancu, tako slaba da je Wayne morao priskočiti da ih pokrije.

— Da li vam je Charly što rekao o puškama — upita Roderick. — Da li je nijekao da krijumčari?

— Meni nije ništa govorio — odgovori. — Odjahao je s Havenom u... — U hodniku se čulo tapkanje bosih nogu. Djevojka je zadržala. Na vratima netko zakuca. Roderick dohvati kolt.

— Gospodine! Otvorite vrata, gospodine Roderick! — Bio je to Tobrez. Uđe uplašena lica u sobu. — Slijedili su nas — reče tiho. — Sad su u drvoredu.

Djevojka zajeca u strahu. Roderick je uhvati za ruku. — Koliko ih ima? — upita Tobreza.

— Prepoznao sam Thompsona. Još ih je nekoliko s njim.

Maria je drhtala od straha. — Ne dajte da me uhvate — šapne. — Ubit će me.

— U zatvoru je najsigurnije. Tamo se neće usuditi — reče Tobrez.

— Znam, ali kako ćemo stići do tamo — reče Roderick. — Pazite na predsoblje — okrene se Bainbridgeu. — Neka budu tamo dok javim da li je ulica sigurna.

Izvuče revolver i uza zid krene prema stražnjim vratima. Ništa se nije micalo, čuo je samo svoj vlastiti dah. Zaključa vrata i prijeđe preko predsoblja. Polako otvori glavna vrata. Prislonjen leđima o zid proviri napolje. Ulica je bila prazna i mirna, kao da su se svi zatvorili pred iznenadnom olujom.

Bainbridge je sjedio na divanu s puškom u ruci. Tobrez i Maria stajali su kraj stola.

— Kako je napolju? — upita Bainbridge.

— Previše tiho. Ne dopada mi se.

— Moramo izaći — reče Bainbridge. — Cijeli grad zna da vam je Forbes za petama. To je dovoljna isprika, da uđu.

Roderick kimne glavom i mahne da ga slijede na verandu. Sam stane na vrh stepenica, na vidiku svima, nadajući se da će privući vatru prije nego što ostali izađu. Iza njega zaškripe vrata čuo se šum haljine. Roderick se makne u stranu osmatrajući ulicu. — Drži se blizu mene — reče Mariji.

Djevojka se pokušala nasmiješiti, ali kada je čula povik, lice joj se ukočilo.

— Roderick!

Netko je viknuo preko ulice, glasom punim mržnje.

U jednom pokretu Roderick gurne Mariju natrag, izvan dohvata vatre, i okrene se da se suoči s Forbesom, koji je stajao napola sakriven pod svjetlom ispred krčme.

* * *

Forbesov revolver opali. Trenutak prije Roderick skoči ulijevo. Taj ga je pokret spasio. Metak mu izbije šesir s glave, dok je pognut skočio na ulicu i bacio se potrbuške u prašinu. Drugi Forbesov metak pogodi stup na verandi.

Roderick stisne okidač revolvera jedanput, dvaput.

Forbes zatetura, okrene se oko sebe i padne na zemlju. Iza njega odjekne još jedan pucanj. Maria krikne.

Roderick se priljubi posve uz zemlju. Slijedeći hitac prozuri iznad njegove glave. Opali u mrak i potrči naprijed.

Zaglušujuća eksplozija odjekne s verande i pogodak raznese ugao Silver Dollara, odjekujući drvoredom. Roderick opazi Bainbridgea kako stavlja drugi metak u svoju pušku s odrezanom cijevi. Tobrez je bio nagnut nad nečim na verandi.

Iz drvoreda se više nije pucalo. Roderick se još uvijek kretao ulicom. U mraku se čuo bat čizama kako se trčeći udaljuju. Sklizne uz jednu zgradu i opali dvaput prema kraju drvoreda,

gdje mu se učinilo da čuje nešto. Netko odgovori jednim hicem. Roderick ispali posljednji metak i skoči prema slijedećoj zgradi. Činilo mu se da je netko kriknuo, ali čuo se samo bat čizama.

Napuni revolver i opali još jedan metak prije nego što je prešao drvoređ. Stane na stražnjem ulazu u drvoređ i oslušne. Čuo je samo teške korake iza sebe. Pojavi se Bainbridge teško dišući. — Ništa ne vidim — šapne.

— Pogodio sam nekoga — reče Roderick. — Siguran sam.

— Maria je pogođena prvim hicem. U teškom je stanju — reče Bainbridge.

Roderick je buljio u debeljka. Okrene se i ode niz drvoređ. Bainbridge ga je jedva slijedio. Prošli su pokraj ljudi što su se skupili oko mrtva Forbesa. Popeli su se na verandu hotela. Dr Merrill bio je nagnut nad Mariom. Bila je pogođena u lice i ležala je bez svijesti. — Što misli doktor — upita Roderick Tobreza.

Meksikanac odmahne glavom.

Roderick se probije kroz ljude u predsoblje, potrči kroz kuhinju i ode ravno do Ockersovih staja.

Unutra je bilo hladno. Konji su nemirno toptali u svojim pregradama. Roderick se uputi prema osamljenoj svjetiljci što je visjela s jedne grede. — Ernie., gdje si?

Iz jedne male sobe u kutu čulo se tapkanje koraka. — Da... da... dolazim.

Pojavi se sluga s lulom u ruci. Začudi se kad opazi Rodericka. — Što želite?

— Rekli su mi da je Stewart ovamo donio bratove puške.

— Puške?

— Da, puške koje mu je poslao Haven.

Sluga je nakrivio glavu kao da ne čuje dobro. Lice mu se namršti.

— Slušaj, vojniče — reče — ne znam ništa o puškama.

— Maria Jack je vidjela kad si ih istovarivao.

Ernie je nervozno grickao lulu, zbuñjen i nesiguran. — Ona laže, ako...

Roderick je izgubio strpljenje. Pesnicom ga udari u lice, on padne, udari o pregradu. Od buke uznemire se konji,

ržući i topćući kopitima. Roderick ga uhvati za košulju i privuče k sebi.

— Što si učinio s puškama? — upita ga.

U Ernijevim očima zrcalio se strah. Jezikom je lizao krv što mu je curila iz razbijene usne. Podigne obje ruke da se zaštiti od slijedećeg udarca.

— Što si učinio s puškama?

— Ja samo radim ovdje. Nemam nikakvog udjela u krijumčarenju — odgovori plačljivim glasom.

— Puške su predali tebi. Gdje su?

— Ja sam ih taj dan imao ovdje, dok nije došao Curly s Running W ranča da ih odnese.

— Zašto su ih donijeli ovamo?

Sluga je grizao usnicu motreći Rodericka.

— Svaki put kad je stigao tovar pušaka za Wayneov ranč, Stewart bi ih ovdje iskrcao.

— Kako često je stizao tovar?

— Tri do četiri puta mjesečno.

— Sve za Waynea?

— Ne. Ponekad za Ockersa, ponekad za Gooddalea u Silver Dollaru, a i nekim drugim ljudima u gradu. A Curly je sav taj tovar odnosio na Running W ranč.

— Kada je oružje odlazilo s ranča?

— Ne znam. Više ga nisam vidio.

Roderick popusti stisak i Ernie duboko udahne zrak, prelazeći prljavom rukom preko usta.

— Odakle je dolazio tovar? — Roderick nastavi ispitivati.

— Henryevi ljudi... Poduzeće Winchester, puške iz New Havena.

To je bio mnogo veći pothvat krijumčarenja nego što sam pretpostavio, pomisli Roderick. A ova staja bila je važan dio puta. Wayne je imao dobar razlog da se plaši Marije Jack koja je vidjela kuda tovar oružja odlazi.

— Ne napuštaj ovo mjesto. Ernie — reče mu Roderick... — Pokušaj li, znaš da ću ti ući u trag.

Roderick ustane i krene napolje. Ernie je trčao za njim.

— Ne okrivljuj mene za krijumčarenje, naredniče — moljakaao je.

— Imao si udjela u tome.

— Nije u redu što sam sakrio puške, znam. Ali nisam sudjelovao u krijumčarenju. Nikada nisam dobio novac.

— Prepustit ćemo sucu da on odluči koliki si udio imao u tome — reče Roderick.

Stigli su do vrata staje. Ernie u strahu uhvati Rodericka za ruku. — Wayne će poslati Curlyja po mene — reče provirujući na ulicu. — Mogu li otići s tobom do zatvora?

— Ne možeš — odgovori Roderick. — Tamo je samo Benito. Odvest ću te kada porazgovorim sa sucem.

— Ali...

— Ništa ali... Wayne neće znati da si progovorio. Ovdje si sigurniji nego tamo, sam s Benitom.

XV

Kad je pucnjava počela, Dan Wayne je sa svojim ljudima izašao iz Silver Dollara. Sada je stajao kraj vrata i namrgodeno promatrao gomilu koja se sakupila oko mrtvoga Forbesa.

Zabrinula ga je Roderickova vještina u pucanju. Osjećao je i strah i poštovanje, koje se miješalo s mržnjom. Bila je greška što je riskirao Forbesa. Kad je započeo krijumčariti oružje unajmio je Curlyja i Forbesa tek nakon pažljivoga ispitivanja. Bill su najbrži revolveraši koje je mogao naći. Curly je bio neznatno brži od Forbesa, a Roderick bi čak i njemu bio opasan protivnik na otvorenom.

U razmišljanju ga prekine Curly, koji je sav znojnan dotrčao pred njega. — Harry je pogođen, gazda. Nalazi se u stražnjoj sobi.

— Kako je, do vraga, uspio da ga pogodi — reče Wayne. — Pa on je samo štitio tebe kod stražnjeg ulaza drvoreda.

— Roderick je iznenada jurnuo prema meni i da nije tamo bio Harry, pogodio bi mene.

Wayne krene prema stražnjoj sobi i otvori vrata. Harry Stewart sjedio je na buretu. Bradato lice bilo je bolesno sivo pod svjetlom svjetiljke. Drhtao je kao u groznici. Thompson mu je razderao košulju i pokušavao zaustaviti krv.

Stewart je staklenim očima zurio u Waynea. — Ranjen sam, gazda — reče slabim glasom. Izgubio je mnogo krvi, koja mu je natopila košulju i hlače.

Wayne ga je hladno promatrao. — Možeš li hodati?

— Ne znam.

Rančer pogleda kroz vrata u krčmu. Čuo se žagor ljudi. Stewart ne može ostati ovdje. Pomislio je na trenutak kako je sve pošlo krivo. Roderick je živ, a on je izgubio Forbesa. A sada i Stewart. Mora ga maknuti odavde, inače će biti previše ispitivanja.

— Idi do staje i uzmi moju kočiju. — Okrene se Curlyju. — Usput poberi Forbesovo tijelo i kreni prema ranču. Čekać ćemo te s Harryjem na ovoj strani meksikanske četvrti. — Thompsonu reče: — Idi unutra i donesi bocu viskija.

* * *

U gornjem dijelu Buffala muškarci i žene izašli su iz svojih kuća. Stajali su u grupama pod svjetlima s veranda i gledali prema centru grada.

Roderick je opazio Ockersa u grupi građana preko puta kuće suca Portera. Osjećao je na sebi njegov pogled kad je prolazio pokraj njega prema kući gdje su stajali sudac i njegova žena.

— Mogu li razgovarati s vama, suče? — Roderick se obrati sucu.

Na licu sučeve žene pojavi se grimasa. — Možete pričekati do sutra — reče gledajući preko ulice da li ih promatraju susjedi.

— Ne mogu, važno je.

Gospođa Porter ukočeno sjedne. Hladnim pogledom promatrala je Rodericka. Sudac krene prema vratima. Izgledao je umorno, a glas mu je zvučao promuklo. — Razgovarat ćemo o mome uredu — reče. — Udite, naredniče.

Ušli su u sučev kabinet. Svjetiljka je obasjavala lijepo uvezane knjige na policama.

— Dakle, naredniče.

— Razgovarao sam s Marijom Jack prije nego što su je ranili. Rekla mi je o krljumčarenju oružja i...

— Marija je teško ranjena, možda će umrijeti — prekine ga sudac.

Roderick klimne glavom. — Imam još jednoga svjedoka za sud. — U kratkim je crtama ispričao što je doznao od sluge i dodao: — Tražit ćemo od tvornice oružja Henry i Winchester, da nam pošalju tovarne listove. Kad ih jednom imamo u šaci, ostaje da Wayne objasni kome su odlazile puške.

— Tko je još bio umiješan?

— Imat ćemo dokaze protiv Waynea, Ockersa i Gooddalea. Ako ih ima još, i njih ćemo iščeprkati.

Sudac polako sjedne. Trljao je bradu i zurio u pisači stol. — Ljudi koje ste spomenuli ugledne su osobe u gradu. Neće biti lako protiv njih.

— Imamo svjedoka, suče, a imat ćemo i papire. Kad strpamo Ernija u zatvor, otići će po Waynea.

U sobi je nastala tišina. Sudac je trljao dlan o dlan. Napokon pogleda u Rodericka.

— Najbolje bi bilo da odložite optužbu dok ne sakupite dovoljno dokaza, naredniče.

— To će im dati vremena da nestanu.

— Nitko tko je kriv neće otići odavde. Nema razloga da itko zna za ovo, osim vas i mene. I Ernija. A njega ćemo staviti pod zaštitu šerifa. Ujutro ću poslati po papire u tvornice. Kad ih dobijem, krivce ću uhapsiti.

Roderick krene prema vratima. — Odvest ću Ernija u zatvor.

Sudac potvrdi glavom. — Recite Jeffu Nyeu da prisegne još dva pomoćnika. Trebat će ih.

Roderick izađe. Na vratima ga je čekala Lucy. — Čula sam pucjavu. Bojim se da opet ne pokušaju — reče, pocrvenjevši u licu.

— Noćas neće ponovo pokušati — odgovori Roderick.

— Ali Wayne je još u gradu. Susjed Harsbro vidio ga je u Silver Dollaru. — Uхвати ga za ruku. — Ujak će vam dopustiti da ostanete u gostinjskoj sobi.

— Ne, hvala.

U taj čas uđe gospođa Porter i stane na vratima osupnuta izraza. Lucy brzo povuče ruku.

— Naredniče — reče strogo — vaše prisustvo uzbuđuje Lucy. Ona ima tek devetnaest godina, razumijete?

Roderick se ljutito okrene. — Ja je ne progonim, gospođo. To je vaš problem. — Hladno je pogleda, zatim se okrene i izađe.

— Nemate pravo, nemate pravo! — plakala je Lucy.

* * *

Mjesec je izašao. Roderick je išao brzim korakom, motreći ulicu, ispitujući sjene.

Bilo mu je žao Lucy. Htio joj je pomoći. Njezino je lice izgledalo tako mlado. Vjerojatno je u njemu vidjela spas i mogućnost bijega od stroge i netrpeljive tetke.

Pred liječnikovom kućom stajala je grupa Meksikanaca. Ako Maria umre, njeno tijelo odnijet će na meksikansko groblje.

Iz grupe dotrčeli Bainbridge sav zadihan. — Nye se vraća — reče pokazujući rukom prema meksikankoj četvrti.

— Već je vrijeme! — reče Roderick.

— Pričekajte na njega — reče Bainbridge. — U njegovj pratnji nitko vas neće spriječiti da dovedete Ernija u zatvor.

Roderick se držao ukočeno. Pogleda prema grupi Meksikanaca. — Kako je Maria?

Bainbridge slegne ramenima. — Doktor je još kod nje.

Roderick se držao ukočeno. Pogleda prema grupi Meksikanaca. — Kako je Maria?

Roderick krene prema staji, Bainbridge ga je pratio na maloj udaljenosti.

— Ernije... Ernije!

Nitko se ne odaziva.

— Možda je otišao u zatvor — reče Bainbridge.

— On je ovdje, siguran sam — Roderick krene u malu sobu i pogleda unakolo, zatim se vrati. — Ernije — zovne — odvest ćemo te do šerifova ureda.

Iznad njihovih glava zaškripi daska. Roderick krene do ljestava što su vodile na sjenik.

— Ernie — ponovno vikne. — Ja sam, Roderick. Odvest ću te u zatvor.

Daske ponovo zaškripe i na otvoru se pojavi Ernie. U rukama je držao revolver.

— Siđi, Ernie.

— Vidio sam Wayneovu kočiju. Još je uvijek u gradu — reče Ernie.

— Kad stigneš u zatvor ne moraš se bojati Waynea.

Sluga nije pokazivao namjeru da side. — Odavde mogu vidjeti cijelu staju. Ako ostanem ovdje gore, neće me uhvatiti.

— Bit ćeš sigurniji u zatvoru. — Roderick stavi ruku na ljestve. — Silazi.

Sluga je šutio nekoliko trenutaka. Napokon side, polako i oprezno, s revolverom u ruci.

— Zadrži revolver i uzmi stvari, koje... — Roderick zašutio. Netko je u dnu staje otvorio vrata. Visoka, nagnuta sjena ocrtavala se na svjetlu koje je dopiralo s ulice.

— Ernie! Hej, Ernie! Izadi. — Curlyjev grub glas odjeknuo je stajom.

Sluga je protrnuo. Roderick ga povuče dublje u sjenu.

— Tišina — naredi Roderick tihim glasom. Možda su ga vidjeli kad je ušao i sada ga žele izmamiti napolje. Gurne slugu još dublje u sjenu iza sebe i rukom dađe znak Bainbridgeu da ostane gdje je.

* * *

— Ernie! Jesi li tu? — poviče Curly još glasnije. Ne dobivši odgovor, krene između pregradaka.

Roderick se ukoči, s rukom na revolveru, ali odahne kad je Curly ušao u jedan od pregradaka i izašao vodeći Wayneova konja. U mraku ga je upregao u kočiju, popeo se na sjedalo i izveo je napolje, ostavivši širom otvorena vrata.

Roderick izađe iz staje, za njim sluga, držeći u ruci svoj stari revolver, prestrašen i nesiguran.

— Stani između nas — naredi mu Roderick. — Idemo ravno u zatvor.

Stigli su do vrata i zastali. Sluga šapne: — Eno Curlyja. Još uvijek čeka.

Roderick oprezno proviri. Curly je zaustavio kočiju ispred Silver Dollara i pomoću trojice kaubojja stavljao u

kola mrtvo tijelo Forbesa. Kad je kočija krenula, Roderick dađe znak za pokret. Izašli su na ulicu i popeli se na nogostup, kad opaze da je Curly ponovno zaustavio kočiju u drvoredu na kraju meksikanske četvrti.

Iz drvoreda izađu neke tamne prilike. Roderick primijeti dva konja i visoku figuru koja ih je vodila. Curly je spustio Forbesa na zemlju da ga lakše mogu staviti na jednoga od konja.

— Odvedi Ernija u zatvor — Roderick reče Bainbridgeu. — I reci Nyeu da dođe ovamo.

Osjećao je kako mu probija znoj kad je krenuo prema kočiji. Još su dvije prilike izašle iz mraka. Jedna od njih kao da se svom težinom naslonila na drugu.

Prišavši bliže vidio je kako se Curly nagnuo sa sjedala, pomažući Dan Wayneu gurnuti Harryja u kočiju. Stewart zajaukne.

— Vidim da imate teškoća — javi se Roderick.

Wayne se okrene. Iznenadio se, ali taj izraz odmah je nestao. Curly i Thompson stajali su ukočeni. Sa sjedala čulo se jaukanje Stewarta.

— Sto želite? — grubo upita Wayne.

Roderick se približi dva koraka, ali ne previše, tako da ih je imao na oku.

— Kamo vodite Harryja?

— Porezao se na bocu, previše je pio — odgovori Wayne. — Vodimo ga na ranč da se ispava.

Curly se odmakne od Stewarta. Držao je ruku blizu revolvera. Roderick reče gledajući u Curlyja: — Po onome kako Harry izgleda, čini se da nije pijan.

— To se vas ne tiče — odvrati Wayne, zakašlja i pljune, upozoravajući pogledom Curlyja da će on sam srediti situaciju. Njegovo mršavo lice odjednom pokriju duboke sjene. Niz ulicu se čulo dozivanje i klopavanje čizama u trku. Kad je opazio da to trči šerif Nye, Wayne se brzo popne na kočiju i dohvati uzde.

Roderick stane ispred kočije. — Šerif vas zove, gospodine Wayne. Čini mi se da hoće s vama razgovarati.

Wayne podigne ruke da zatrese uzdama...

— Ne mičite se, Wayne! — oštro reče Roderick s rukom na revolveru.

Rančer se ukoči. Curlyjeva ruka poleti revolveru. — Ne... ne ovdje — naredi Wayne. Zatim se okrene Thomsonu. — Uzjaši, Thommy, i kreni, s Forbesom.

Thompson uzaješ i krene, vodeći za sobom konja na kojem je bilo privezano mrtvo tijelo.

Nye stigne do kočije. — Napuštate grad. Dan?

Rančer potvrdi glavom i pokaže rukom prema Thompsonu koji je zaustavio konje i gledao što se događa.

— Prenijet ću Forbesa na svoj ranč — odgovori Wayne.

— Pregledajte Stewarta, šerife. Nešto nije u redu s njim — javi se Roderick.

— Pijan je — reče Wayne. — Ranio se bocom. Ispavat će se na mojem ranču.

— Stewart je nastrijeljen — reče Roderick. — Pogledajte ga bolje, šerife.

Wayne prijeteci pogleda u šerifa. — Možete doći na moj ranč i pogledati ga, ali samo poslije doktora Merrilla.

Nye ga je ignorirao. — Ne, ja ću ga pogledati ovdje.

Stane nogom na papučicu kočije i nagne se nad Stewarta, koji je bazdio na alkohol. Košulja mu je bila mokra, kao da je netko prolio cijelu bocu po njemu. Nye stavi ruku ispod košulje i pod rebrima osjeti krv.

— Rana od metka — reče Nye.

Wayne se zaklinjao. — Harry se porzao, kažem vam.

— Doktor će pogledati ranu. Ako kaže da je od boce, Harry može ići s vama. Ako je od metka, morat će to objasniti.

— Jeff — reče Wayne — vi ste prokleta budala. — Dade znak Curlyju da siđe i preda uzde u ruku Nyeu, koji se okrene Rodericku: — Popnite se i pridržite Harryja.

Šerif krene prema zatvoru. Gomila ljudi koja se okupila, razmakne se da propusti kočiju, a netko vikne: — Šerife, je li točno da je Harry pucao u Mariju Jack?

Nye nije odgovorio. Wayne je stajao i gledao za njim. Zatim krene do Thompsona. Curly je išao uz njega, šuteći neko vrijeme, zatim reče: — Harry će sve izbrbljati, gazda. Reći će sve što zna.

Wayne kimne glavom. — Vi krenite s Forbesom kao da odlazite iz grada. Ostavite ga kod rijeke i donesite puške. Čekat ću vas kod suca.

— Ljudi će motriti na svaki naš pokret — reče Curly.

— Prokletstvo — oštro će Wayne — pobrinite se da što prije dođete do suca. Sad je krajnje vrijeme da svršimo i sa Nyeom i s Roderickom.

— Svakako, gazda — brzo odgovori Curly.

— I udite na stražnja vrata — nastavi Wayne. — Pazite da vas netko ne primijeti.

XVI

Harry Stewart je šutio za vrijeme vožnje do zatvora. Nije progovorio ni kada su ga stavili u ćeliju na drveni krevet.

Roderick donese svjetiljku, dok je Nye otkopčavao Harryjevu košulju. Iz susjedne ćelije provirivalo je zabrinuto lice Ernija. Nye pregleda ranu. — To nije od boce, Harry — reče šerif.

Stewart ne odgovori. Zatvorio je oči i teško disao.

— Bio si u onom drvopredu za vrijeme pucnjave i tamo su te ranili, zar ne?

— Ne Previše sam pio... i pao na bocu.

— Zar misliš da ćeš prevariti doktora?

Šerif je čekao odgovor. Kad mu je postalo jasno da Stewart neće progovoriti, počeo mu je skidati košulju. Tada stigne dr Merrill.

— Je li to taj što je pucao u Mariju?
— upita.

— To je taj. — Nye pogleda liječnika. — Kako je Maria?

— Mrtva je. Što ste i mogli očekivati drugo s metkom u lice?

Nye opsuje i okrene se Stewartu. — Jesi li čuo? Bit ćeš optužen za umorstvo. — Sagne se nad ranjenikom. — Reci sve što znaš o pucnjavi. Sudac će...

— Ja ne znam ništa — reče Stewart i okrene pogled prema zidu.

Dr Merrill pregleda ranu. — Rana je od metka — reče.

Nye se okrene i izađe iz ćelije u hodnik. Roderick krene za njim. Tamničar Benito i Bainbridge okrenu se od prozora kad su ušli. Bainbridge reče: — Proširila se vijest da je Maria mrtva. Imat ćemo neprilike. — Glavom pokaže kroz prozor. Šerif ode do vrata i pogleda napolje. Tamo je stajala gomila od tridesetak ljudi.

Kad se Nye pojavio na vratima, netko iz gomile vikne: — Što kaže doktor? Je li to od metka što je pogodio Harryja?

Šerif potvrdi kimanjem glave.

— Što ćete učiniti, šerife? — upita zdepasti jahač okrugla lica.

— Zadržat ću ga u zatvoru. Ako je on pucao u Mariju, bit će suđen.

— Vraga će biti suđen — odvrati zdepasti kauboj. Progura se kroz gomilu i stane ispred šerifa, s rukama zataknutim za pojas od revolvera. — Dan Wayne će ga izvaditi iz zatvora. Vi znate to isto tako dobro kao i ja.

— Wayne nije vlasnik gradskog zatvora — odgovori Nye — niti suda. Ako je Harry kriv, bit će osuđen.

— Nema razloga za suđenje — reče kauboj. — Harry je učinio gore nego onaj Meksikanac koji je ubio Havena. Harry je ubio ženu.

— Prepustite to zakonu — vikne netko iz gomile. — Ne treba nam još jedan linč.

Ljudi su bili podijeljeni. Oni koji su ovisili o velikim rančerima nisu htjeli biti umiješani u to. Ali bilo je drugih, doseljenika i kauboj, koji su željeli vidjeti Wayneovu moć slomljenu. I još je bilo nešto prisutno što je Nye odmah osjetio. Gomila je možda imala

osjećaj krivnje u vezi s linčovanjem Chica. Možda...

Situacija bi mogla brzo izmaknuti ispod kontrole, razmišljao je Nye. Nije želio neprilika. Razgovor neće mnogo pomoći. Okrene se i ode do police s oružjem. Izvadi dvije puške, jednu daje Rodericku, drugu Bainbridgeu. Jednu uzme on. Otvori pisaći stol i izvadi kutiju s mecima.

— Napunite puške kraj prozora — reče. — Neka vide da mislim ozbiljno.

— Mislite li da će ih to zadržati? — upita Roderick puneći pušku.

— Vidjet ćemo — odvrati Nye.

Dan Wayne pozvoni na vratima kuće suca Portera. Čuo je kako zvono odjekuje u predsoblju. Bio je zadovoljan sa sobom. Plan je bio dobar. Pronašao je dva najbolja položaja gdje će sakriti Curlyja i Thompsona. Računao je na mjesecinu. Tko god se pojavi, bit će vidljiv.

U kući se otvore jedna vrata. Wayne je čekao.

Još jednom razmisli o planu. Zamisli kako se vraća dječak susjeda Harbroa. Na pola puta ostavit će Rodericku i Nyea da idu sami. Oni će nastaviti zajedno, proći će mimo sakrivenog Curlyja i Tommyja.

Plan će uspjeti, razmišljao je Wayne. Roderick i Nye, naravno, bit će oprezni, ali obojica vjeruju sucu, i to je bio Wayneov adut. Suca će lako nagovoriti, ako neće pristati, zaprijetit će mu.

Sudac Porter otvori vrata. — Dan — reče iznenađeno. — Mislio sam da si se vratio na svoj ranč.

Wayne nije odgovorio. Uđe u hodnik i krene ravno u salon. Zbunjeni sudac zatvori vrata.

— Forbes je ubijen — reče rančer.

— To je šerifova briga, dok stvar ne dođe na sud, Dan.

— Znam. Ali Nye drži u zatvoru Stewarta. A ti znaš isto tako dobro kao i ja da će šerif prisiliti Harryja da kaže sve što zna.

— Možemo razgovarati o kauciji.

— Kako se Nye sada ponaša, neće pristati na kauciju. Prije će poslati Harryja šerifu u Ogallalu.

Sudac zakima glavom.

— Moraš nešto učiniti — Wayne će nestrpljivo.

— Učinit ću što mogu. Ali ako imaju dokaze, moja je dužnost da surađujem s njima.

— Nikad neće dobiti dokaze — Wayne će oštro.

— Zao mi je, Dan. Nije bilo u redu što sam prikrivao tebe i druge, ali to ne mijenja...

Wayne opsuje. — Razgovarat ćemo drugi put o tvojoj proklesnoj savjesti. Hoću da smjesta pošalješ Harbrova dječaka do zatvora po Nyea i Rodericka. Reci im da si dobio dokaze koje očekuju.

— Ali još ih nemam.

— Reci im da imaš moje priznanje. Reci im bilo što, samo ih dovedi ovamo.

— Ja ću te otpratiti do zatvora, ako želiš da razgovaraš s njima — suprotstavi se sudac.

— Dovedi ih ovamo gore — zapovijedi Wayne. — Hoću da dođu ulicom. Sami.

Sudac Porter osjeti slabost u želucu. Preplavio ga je strah koji je do sada sakrivao. — Ne — reče drhtavim glasom — ne želim sudjelovati.

Wayne se namrgodi. — Ako ih sada ne udesimo, metnut će nam konopac oko vrata, i tebi.

— Dan, ti znaš da ja nisam imao udjela u krijumčarenju. Moja je jedina greška što sam sakrivao istinu, nakon toga što mi je Frank Green rekao o čemu se radi.

— Prokleta budalo — razljuti se Wayne. — Prokleta smiješna budalo. Misliš li da bih ja došao ovamo da se radi o krijumčarenju. Sjeti se. Sjećaš se kako je Green umro? Kako je izgorjela njegova baraka? Kako je ubijen Haven?

— Havena je ubio Chico.

— Suče, Chico nije ni znao za puške koje su mu bile poslano. Haven ga je trebao udesiti kada napuste moj ranč. Ali Chico je bio prebrz za Havena.

Sudac je zurio u Waynea potresen iznenadnom istinom.

— Morali smo isforsirati taj linč — nastavi Wayne. — Što misliš da je to bio pulki slučaj što su šerifa baš toga dana pozvali zbog krađe goveda?

— Dobri bože. Mene ne možeš umiješati u to.

— Ockers, Gooddale, svatko od nas će se zakleti da si bio umiješan.

Kuhinjska vrata se otvore i u sobu uđe gospođa Porter. Za njom uđu Curly i Thompson noseći u rukama winchesterke.

— Ovi ljudi kažu da imaju neki posao s tobom, Porteru — reče gledajući s odvratnošću oružje.

— U redu, Alma.

Žena htjede izaći, ali Wayne je zadržao. — Ostanite ovdje, gospođo Porter. — Zatim se okrene sucu. — Dakle? Hoćeš li poslati po njih?

— Ne mogu to učiniti. — Sučev je glas bio promukao.

Wayne se okrene ženi. — Vi ste znali da sam rekao vašem mužu da krijumčarimo oružje i rakiju Indijancima?

Gospođa Porter se uspravi. — Da, ali sudac nema ništa s time.

— On je to znao, a ništa nije poduzeo — reče Wayne.

— Nije potrebno da je uvlačiš u to — reče sudac. — Idi, Alma, ja ću to urediti.

— Samo je jedan način da se to uredi — reče Wayne. Izgubio je strpljivost i stvorio je odluku.

Zbog njegove žene uvučene u to sudac će morati razmisliti. — Ili ćete poslati po Nyea i Rodericka, ili ćemo uvući i vas.

Sudac zaniječe glavom i pogleda svoju ženu, kojoj se je na licu pojavio strah. Wayne je opazio taj izraz. — Sve što treba da učinite jest da pošaljete Harbrova dječaka do zatvora — reče. Rukom pokaže na kauboje. — Ostalo ćemo učiniti mi.

Sudac se okrene prema svojoj ženi i opazi Lucy u predsoblju. Opazio ju je i Wayne. Okrene se sucu: — Imate i kćer, razmislite. — Zatim reče gospođi Porter: — Idite i razgovarajte s njom.

Gospođa Porter izađe. Lucy ju je zbunjeno gledala.

— Čula si što smo razgovarali? — upita je.

— Da. Ne razumijem kako je ujak mogao...

— Nije bio samo sudac — reče gospođa Porter. — Kad su mi otkrili krijumčarenje, razgovarali smo o tome.

Bilo je nekoliko naših najboljih obitelji umiješano. On je odlučio da šuti.

— Ali, tetko, oni žele ubiti Rodericka i šerifa.

— Sudac to neće dopustiti, ne brini.

— Zašto ujak ne pošalje nekoga do zatvora, da upozori narednika Rodericka. On bi...

Lice gospođe Porter poprimi strog izraz. — Taj vojnik! Hoćeš li prestati da misliš na njega?

Htjede je uhvatiti rukom, ali Lucy se odmakne od nje. Lice gospođe Porter postane grozničavo. Govorila je brzo. — Ostavi ujaku da odluči o tome, jesi li čula?

* * *

Još se nekoliko ljudi pridružilo onima što su stajali na ulici ispred šerifova ureda. Razgovarali su međusobno, svađali se, postajali sve bučniji. Polako su dostizali onu točku kada se više neće bojati ni zakona ni pušaka.

Roderick i Bainbridge čuvali su strazu kraj prozora. Pokraj ćelije stajao je šerif Nye i pokazivao Stewartu gomilu na ulici. — Oni čekaju da dođu po tebe. Pogledaj ih.

Stewart proguta slinu i ovlaži jezikom suha usta, ali ne progovori.

— Ako hoćeš da te držim na sigurnom, govori! Tko je pucao u Mariju?

— Ja nisam pucao, šerife — brzo reče Stewart gledajući napolje.

— Ti znaš tko je pucao!

— Ne, ne znam.

Nye zamahne i otvorenom rukom udari Stewarta po bradatom licu. — Prokleta budalo! Šutiš zbog Waynea. Pogledaj napolje! Je li Wayne tamo da ti pomogne? Nije!

U taj čas netko pokuca na vrata. Nye se okrene i podigne pušku. — Tko je?

Izvana odgovori dječji glas. — Billy Harbo. Poslao me sudac, šerife.

Nye dade Rodericku znak glavom. — Otvori polako — reče.

Držeći spremnu pušku, Roderick otključa vrata i naglo ih otvori. Na vratima je stajao plavokosi dječak žmirkajući na svjetlu.

— Sudac... — promuća dječak videći oružje upereno u njega. — On želi da dođete k njemu. Obojica. Ima neke papire da vam pokaže...

— Papire? Kakve papire? — upita Nye.

— Ja samo znam da je važno. I da dođete vas dvojica.

Nye razmisli trenutak. — Idi gore i vidi što ima — reče Rodericku. — I reci mu da dođe ovamo i da razgovara s ovima na ulici. Oni će ga poslušati.

— Dovest ću ga proketo brzo — reče Roderick i pokaže puškom malom Billyju da krene ispred njega.

* * *

U prvoj uličici Billy Harsbro neodlučno stane, pokazujući rukom prema Center Streetu. — Tom ulicom je bliže, ali ima puno ljudi. Mogu vas odvesti putem iza naše kuće.

Krenuli su. Mjesec je sjao. Zaobilazili su grmlje i ograde. Stigavši do svojega dvorišta, Billy reče: — Možete poprijeko kroz mamin vrt. — Pokaže rukom prema ulici. — Gospođa Porter je rekla da će vas sudac čekati u salonu.

Roderick zahvali dječaku i krene kroz vrt u stražnje dvorište. Približivši se kuhinji opazi gospođu Porter kroz zastore. Popne se na stražnju verandu i pokuca.

Gospođa Porter otvori vrata i zabezekne se. Kao da joj je ponestalo daha. — Sudac je u salonu. — Glas joj je zvučao napeto.

Roderick je začuđeno gledao u nju. — Zamolite ga da dođe ovamo. Šerif želi da dođe do njega u zatvor.

— On je u salonu — reče usiljenim glasom. — Idite naokolo preko travnjaka. — Roderick se okrene i počne silaziti po stepenicama, dok je ona zatvarala vrata.

Iza njenih leđa pojavi se Lucy.

— Tko je to bio, tetko — upita. Žena se brzo okrene. Lucy je pogleda i prođe preko kuhinje. — Tko je bio? — ponovi pitanje.

Na izboranom licu pojavi se grozničav pogled. — Billy... Billy Harsbro.

Lucy naglo otvori vrata i opazi tamnu sjenu Rodericka.

— Naredniče! Lezite, naredniče! — Trčala je prema njemu. — Lezite na zemlju!

Preko ceste opali puška. Metak projuri iznad njegove glave. Začuje se drugi pucanj, koji odjekne kao grom.

Roderick je ležao vrebajući odakle dolaze pucnji. Kraj njega je bila Lucy, bez daha.

— Preko puta je Thompson. Curly je na susjednom travnjaku. Nisam znala da je tetka poslala po vas. Nisam znala.

— Dvojica su? Samo dvojica? Gdje je Wayne?

— U kući. — Još je bila zadihana. — Prijetio je ujak, ako ne pošalje po vas i šerifa. Tetka je htjela pomoći...

Roderick reče: — Jeste li sigurni da su tamo samo Curly i Thompson?

— Da... točno su tamo gdje sam vam rekla.

— Možete li rukovati puškom, Lucy?

— Da.

On joj pruži oružje. — Stanite iza ovog drveta. Kad vam dam znak, pucajte prema Thompsonu.

— Pričekajte šerifa — reče mu grozničavo.

— Nye ima pune ruke posla da održi gomilu na odstojanju — reče Roderick.

Gledajući neko vrijeme preko ceste, Roderick reče: — Lucy... privucite Thompsonovu paljbu.

Djevojka pritisne obarač. Puška zagrm.

Preko puta zasvijetli plamen i eksplozija Thompsonove karabinke pomiče se s odjekom puške. Roderick opali četiri puta u brzim razmacima prema mjestu gdje je vidio plamen.

Začuje se Thompsonov krik. Dvadeset metara dalje, na istoj strani, oglasi se druga karabinka iz sjene među drvećem na Ockersovu travnjaku.

— Slušajte, Lucy — reče Roderick. — Pucajte u zrak. Ja ću pretrčati preko ceste.

— Vidjet će vas.

— Neće ako krenem u isti čas kad vi zapucate. Vi ostanite u zaklonu. Dajte mi vremena pola minute, onda opet zapucajte u ono drveće gdje je Curly. Pucajte iznad krošanja, hoću ga živoga.

Lucy ne odgovori. Podigla je pušku. Krenuo je brzo, zajedno s plamenom eksplozije. Tako je u dva koraka stigao preko ulice. Iz sjena ispod drveća odgovori Curly.

Roderick je našao Thompsona tamo gdje je pao. Stao je i okrenuo ga čizmom. Thompson se nije micao. Roderick

ponovno krene kada je čuo slijedeći hitac, sve bliže Ockersovoj verandi, zaklanjajući se sjenama. Nakon još jednoga hica, što ga je opalila Lucy, Roderick je stigao do ruba drveća na drugom travnjaku. Jasno je vidio siluetu Curlyja u svjetlu plamena kad bi ovaj opalio iz karabinke.

Prišuljao se posve blizu, upravo kad je Curly prestao pucati. Punio je pušku, a lice mu je bilo sakriveno obodom šešira. Roderick pojuri s uzdignutim revolverom na udarac. Kad je bio pet metara udaljen, Curly podigne glavu.

— Tommy... jesi to ti, Tom... — Curly zamahne puškom, ali pogodi u prazno. Roderick je već bio na njemu udarajući ga revolverom. Osjetio je toplu krv niz vrat, iz rane koja se ponovo otvorila. Curly je teturao. Snažnim udarcem u lice Roderick ga pošalje na zemlju i nogom odbaci winchesterku izvan dohvata ruke. Hvatajući zrak, uperi kolt u Curlyja.

Curly je stenjao i počeo se dizati.

— Jedan krivi korak, i ubit ću te — reče Roderick.

Curly je stajao kao izbezumljen i zurio u Rodericka. Tada ispljune krv iz razbijenih usta. Zatim podigne ruke iznad glave.

Roderick ga grubo okrene i izvuče mu revolver iz futrole. — Kreći! — naredi kratko.

— Ne pucaj, Lucy — vikne Roderick. — Dolazimo, ne pucaj!

Sudac Porter, čuvši Roderickove riječi, potrči prema drvetu.

— Lucy, je li sve u redu? — vikne.

— Da. — Lucy se pojavi ispod drveća.

Sudac stane kraj Lucy. — Nismo znali što je s tobom — reče dok je uzimao pušku iz njezinih ruku.

Na verandi se pojavi Wayne, visok i pognut, držeći jednu ruku iza leđa. Gledao je Rodericka i Curlyja koji su dolazili prema kući. Kad se Roderick približio verandi, Wayne izvuče ruku, u kojoj je držao pištolj, i uperi ga u Rodericka.

— Više nikoga nećeš ubiti — reče sudac Porter i pritisne obarač puške. Eksplozija zbriše Waynea s verande.

* * *

Pred vratima gradskog zatvora stajala je uzbuđena gomila. Šerif je izašao s puškom u ruci. Čuo se žamor ljudi koji su se polako razmicali. Idući kroz gomilu, pojavio se Curly, šepajući na jednu nogu, s izudaranim licem i razbijenom usnom. Iza njega išli su Roderick i sudac Porter.

Roderick mahne rukom šerifu, uhvati Curlyja za ramena i zaustavi ga.

Sudac Porter također stane. Izgledao je umorno.

— Nećemo trebati nikakvih papira — reče Roderick.

— Uхваćeni? — upita Nye.

— Uхваćeni — odvratí Roderick. — Wayne i Thompson leže tamo gore, Tobrez je imao pravo. Meksikanci nemaju ništa s time. A Charlie nije znao za krijumčarenje.

Roderick pogleda u suca Portera. Sudac potvrdí glavom.

Nye pokaže puškom prema zatvoru. — Odvedi ih unutra. — Zatim se okrene ljudima. — Raziđite se! Idite kućama. — Gomila se polako razilazila, svjesna svoje krivnje u linču. To je bio udarac, trebat će im vremena da priznaju istinu.

Šerif uđe u svoj ured. Kraj njegova stola stajala je Lucy sa sucem Porterom. Roderick je stavljao pušku u pretinac.

— Hoćete li optužiti gospođu Porter? — obrati se Nye Rodericku.

— Zašto?

— Ona je poslala vjećaka Billyja da vas namami u stupicu.

— Pokušala je zaštititi mene, naredniče — reče sudac. — Ne krivite je. Ja sam krivac i ostat ću ovdje.

Roderick pogleda Lucy. Na njezinu licu čitao je sažaljenje i simpatiju, dok je gledala u suca.

— Neće biti optužbe, Jaff — reče.

— Hvala vam, naredniče. — Sučev glas je zadrhtao.

— Idite kući — tiho reče Nye. — Sutra ćemo razgovarati.

— Ali ja sam znao za krijumčarenje — reče sudac.

— Sutra, suče. Nećete mi pobjeći.

Sudac je trenutak oklijevao, zatim se okrene i izađe. Lucy krene za njim. Roderick je zovne: — Lucy. — Ona stane.

— Ostat ću ovdje još dva tjedna — reče on. — Sutra ću te posjetiti.

Lucy kimne glavom i pogleda ućaka. — Oni će trebati vremena. Trebat će moju pomoć. — Nasmije se i uzme njegovu ruku i prisloni je na svoje lice. — I mi ćemo imati svoje vrijeme.

Roderick je gledao za njom dok nije nestala iza ugla. Šerif Nye pokaže rukom na zakrvavljeni zavoj na vratu. — Neka vam doktor to pogleda.

Nye je stajao na vratima sve dok Roderick nije stigao do kuće liječnika Merrilla. Zatim ode do svoga pisatog stola, otvori ladicu i izvadi čekić. — Ostani ovdje dok se ne vratim — vikne Bainbridgeu.

— U redu, Jaff. — Bainbridge se pojavi u sobi.

Šerif Nye izađe.

Trenutak zatim začuje se lupanje i škripa čavala, koje je šerif vadio čekićem. Bainbridge izađe na vrata i pogleda napolje.

— Je li sve u redu, Jaff?

— Da... da. Sve je u redu — odgovori Nye. Tablu, na kojoj je pisalo »ZABRANJEN PRISTUP MEKSIKANCIMA« stavio je na koljena i izvukao čavle koji su provirivali. Zatim je gurne pod mišku i krene u susjednu zgradu.

KRAJ

KWIZ

• križaljke • testovi • rebusi
• ljubavne i krimi priče • žale

**izlazi svake
druge srijede**

40 STRANA - 3 DINARA

PEGGY SIMSON CURRY

DOBA KOŠNJE

Bilo je to ljeto kad je i farmer naj-ljeniji za pisanje u dolini sjeo za stol s perom u ruci. Pisali su rođacima koji inače uopće ne bi znali za njih. Opisivali su kako su dobre ribolovne vode i koliko se izvalilo gušćića koji su u doba košnje već bili zreli za klanje. A na kraju je došla i udica, na kojoj se nalazila meka: Ne bi li rođaci, možda, upregli nekoliko konja i pomogli prilikom košnje. Ovoga puta nadničare je teško pronaći.

Gazda nije nikome pisao; rekao je da su njegovi rođaci mahom žene i da se boje konja. Umjesto toga, odvezli smo se u Denver, upravo u vrijeme kad je valjalo kositi. Imali smo, doduše, na ranču nekoliko dobrih ljudi, no to ni iz daleka nije bilo dovoljno. Imali smo ljude koji su uvijek radili u nas: braću Madson iz Steamboat Springsa, Slima sлагаča, švedskog klepača srpova i staroga Jacka Pattona, koji je prilikom košnje preuzeo nadzor. A k tome su pridošli i nadničari, tramperi koji su se u pravo vrijeme u nas raspitali za rad.

Gazda i ja koračali smo denverskom ulicom u kojoj su se zadržavali ljudi što su tražili posao... tako je barem pisalo u novinama. A doista su se tu i nalazili; lunjali su suncem obasjanom ulicom. Bilo je to prokletu otrcano

društvo... da budem sasvim iskren. Nekolicina njih bili su pijani još od prethodne večeri, drugi su bili prestari za bilo kakav rad, a treći su izgledali poput proroka iz raja ljudi bez krova nad glavom.

Gazda ih je obuhvatio jednim pogledom i već je htio poći dalje, kad je ulicom naišao jedan mladić i zastao u blizini ostalih. Bio je snažan, svijetle kose koja se nije mogla obuzdati ni uljem, a oči su u njega bile jasne i bistre kao što su u nas gorska jezera. Iz džepa je izvukao duhan i papiriće za cigarete, savio jednu, zatakao je među krajičke usana, a onda nas prijezirno pogledao. Njegova radna odjeća bila je čista ali isprana. Na licu još nije imao ni pahuljica. Ocijenio sam da mu bi moglo biti sedamnaest godina.

— Hm — prošapće gazda — snažan je i zdrav. Što misliš o njemu, Jeffe?

— Ta, lako se sjetiti divljeg bika koji je uvijek ponovno istrčavao sa svog pašnjaka! I taj je na jednaki način došao ovamo... samo što ima dvije noge manje. Onoga bika morali ste ustrijeliti. Sjećate li se?

— Da. Čak i njegovo meso bilo je žilavo. — Gazda uzdahne i htjede krenuti.

No, u tom je trenutku ulicom naišla neka djevojčica, s lutkom pod rukom. Sljedila ju je majka, koja je nešto dovikivala za njom. Kad je dije- te prolazilo pokraj mladića, lutka pad- ne i razbije se. Djevojčica zaplače, a mladić klekne pokraj nje i pokuša lut- kinu glavu usaditi u tijelo. Ali, glava je uvijek nanovo ispadala.

Djevojčica je stajala pokraj njega i promatrala ga, a svaki puta kad bi glava ispala, iznova bi zajecala. Tada pride majka i poviče:

— Oh, prestani napokon cmizdriti, Lindy! Kupit ću ti novu lutku!

Mladić ustane i nabrana čela pogled- na dijelove lutke.

— Ne može se više popraviti — pro- mrmlja, a onda posegne u džep i izvuče malu lutku... indijansku lutku, prilič- no staru i prljavu. Pruži je djevojčici i reče: — Eto, uzmi je i zadrži je!

Djevojčica se nasmije, a majka je odmah pogrdi.

— Odmah baci tu prljavu lutku!

Djevojčica zaniječe glavom i potrča s lutkom niz ulicu, a majka za njom.

Mladić nas pogleda krutih i stisnu- tih usana.

— Nije me stajala upravo ništa — reče sasvim hladno. — Ukrao sam je na godišnjem sajmu.

Gazda mu pride i ravnodušno ga upita:

— Jesi li ikad radio prilikom košnje sijena?

— Jašta. — Krute usne jedva su se pokrenule.

— Znaš li postupati s konjima?

— Jašta.

— Hoćeš li posao na mojem ranču?

Mladić slegne ramenima.

— Zašto ne? Ionako nisam ništa dru- go preduzeo.

— Dobro — uzvratil gazda. — Utovarit ćemo tvoju prtljagu na kola. Gdje je možemo podići?

— Pred vama je! — Mladićeve zelene oči zasjale su kao da nas želi upozori- ti da ga ne pitamo ima li kaput, vje- trovku ili kovčeg.

— Onda pođi odmah s nama.

Utroje smo pošli ulicom do mjesta gdje su stajala naša kola. Mladić se popne na kola i do Laramieja ne reče ni riječi.

U Laramieju smo pokupili još troji- cu. Bili su silno razgovorljivi, zaudara- li su po viskiju, a imali su i nekoliko starih kovčega. Pokušali su zapodjeti razgovor i s mladićem, no on je samo kimnuo i ponašao se kao da oni uopće ne postoje.

Zaustavili smo se ispred nekog resto- rana. Gazda je rekao novajlijama da će on platiti račun. Mladić je dugo proučavao jelovnik... sve dok ga gaz- da nije ohrabrio:

— Ta naruči napokon. Izaberi što hoćeš, mladiću!

— Jedan hamburger — mladić će konobaru. — Može s lukom ili bez nje- ga, sasvim je svejedno.

Zvakao je sporo i zamišljeno. Nakon glavnog jela nije naručio nikakav de- sert, a kad je donijet kolač za ostalu trojicu, on ustane i bez riječi pođe ka kolima.

— Stigao je iz popravnog zavoda — reče jedan od trojice. — Njušio sam to već s kilometra udaljenosti.

— Uistinu? — začudio se gazda.

— Naravno! I, ako nemate ništa pro- tiv, gospodine, dodijelite mi mjesto za spavanje gdje ću imati dovoljno mira od toga momka.

Međutim, nijedan od te trojice nije morao spavati u mladićevoj blizini. Kad smo stigli na ranč, odmah je za- mijetio stara kola što su se nalazila u blizini rijeke.

— Živi li tamo tko? — zapitao je.

— Ne, ta kola više ništa ne vrijede — odgovorio je gazda.

— Rado bih stanovao u njima.

— Pa, zašto ne. Poslat ću ti nekoliko pokrivača.

Sutradan, u oboru, upita gazda mla- dića:

— Znaš li kako se uprežu konji, momče?

Potvrдно je kimnuo, no ipak je nao- pako konju stavio homut. Ljudi su se počeli cerekati, rugati se.

Jack Patton koji je prolazio pored pregradaka... krivonogi, mršavi starac uvijek namršten... skupio je čupave obrve.

— Hm, — zausti — dobro je što si mu barem s prave strane navukao tu stvar. Mnogi mladići iz grada ne razli- kuju u konja rep od glave.

Starac preokrene homut i ponovno ga nabiđe konju preko glave.

— Prilikom grabljanja sijena nas dvojica nalaziti ćemo se na čelu; ja ću naređivati, a ti ćeš slušati.

Tko je god do sada sa starim Jackom sušio sijeno, nije s njime izašao na kraj. No on je u cijelome kraju najbolje sušio sijeno. Kad bi neki čovjek radio s njim u paru, on bi određivao tempo. Kad bi on sporije preokretao sijeno, čovjek iza njega morao je usporiti... kad bi on nešto žvakao, vrijedilo je i za njegove drugove; stari Jack je određivao kad će se započinjati radom i kad će se jesti.

U podne, kad se jelo kuhinjskim kolima dovozilo na livade, mladić je bio razdražen poput ose.

— Drugi su već odavna ispregli konje i već se odmaraju, a stari je po-grabljao uvijek po dva ili tri reda više.

— Jack uvijek želi uraditi više od ostalih — odgovorih mu. — On grablja uvijek za zalihe, tako da slugači ne mogu vrludati.

— Prokleti stari žbir — promrmlja mladić.

— Poslušaj me... ti, gradska vucibatino! — ljutito uskliknu Jack. — Ne sviđa li ti se kako radim, možeš otići! Nisi mi potreban... nitko mi nije potreban. Svaki posao mogu sam obaviti. Sam... razumiješ li? Neka te ne muči pomisao da sam prepušten sebi na milosti i nemilosti!

— Rado ću biti bez vašega društva! — poviče mladić.

Zmirkave starčeve oči zasjaše.

— Dobro! Pođi gazdi i potuži mu se na mene. Vi žilavi mladići iz poprav-nog zavoda uvijek morate nešto zamjeriti drugima. Otiđi gazdi i isplaći se!

Mladić slegne ramenima, leće se i stisne šake. Lice mu je poprimalo podao i prostački izgled.

— Još jednu riječ o popravnom zavodu — reče — i smrskat ću ti lubanju!

Starac ispljune mladiću pred noge, a onda se okrene i odgega do kuhinjskih kola.

Mladić je zurio za njime i pri tome naizmjenice stiskao i opuštao šake.

— Mogao bih ga prekinuti na dva dijela! — gundao je.

— Ni to ga ne bi izmijenilo — reko-h. — Uvijek će ostati isti... bio u komadu ili u dva.

Tog je dana mladić zakasnio na večeru.

Kao i uvijek, stari je Patton načinio još dva, tri kruga, pošto su ostali već odavna otišli u kantu. Kad je mladić stigao na večeru, dohvatiše ga se ostali muškarci, bockajući ga zbog onog koškanja s Pattonom.

Lola, superoksidirana kuharica, dovikne:

— Ostavite mladića u miru!

Pogled velikih plavih očiju postao je savršeno mekan i nježan kad je pogledala mladića.

Svi smo odmah shvatili njenu igru. Prema mladiću Lola nije osjećala sažaljenja, niti je gajila kakav drugi osjećaj; primijetila je da se pojavila poprilična budala, koju bi mogla iskoristiti. Lola bi u svakoj sezoni košnje uzela u tegalj po jednoga muškarca i iskoristila. Vjerovao sam da mladić neće upasti u ton klopku... bio je u popravnom zavodu, a i inače je bio žilav momak... ali on je pogledao djevojku, kao da je anđeo spasa.

Stari Patton nagnuo se preko stola šapnuo mi u uho:

— Uzalud mu svo vrijeme u popravnom zavodu. U duši je tako mekan da u čovjeka pobuđuje samilost.

Od tada pa nadalje činilo mi se da je stari Jack namjeravao mladiću zemlju pretvoriti u pakao. Prilikom rada tjerao ga je poput nadglednika robova i psovao pred svima.

Mladić nije rekao ni riječi, no njegove su oči sve više sjale, pa čak i buktale. Ponekad bi me hvatao istinski strah kad bih susreo njegov pogled. A svake večeri, prilikom jela u kantini, Lola je podilazila mladiću riječima, pokretima i velikim tanjurom rižinog pudinga.

Uspjeh nije izostao; prvog slobodnog poslijepodneva pošao je u grad i čitavu plaću utrošio na bombone, parfem i veliku crvenu svilenu torbu za nju.

— Zapitat ću je hoće li sa mnom na ples kosaca — reče mladić jedne večeri, kad sam svratio u ona stara kola. Ležao je, a u svjetlu petrolejske svje-

**Moda, kozmetika,
domaćinstvo**

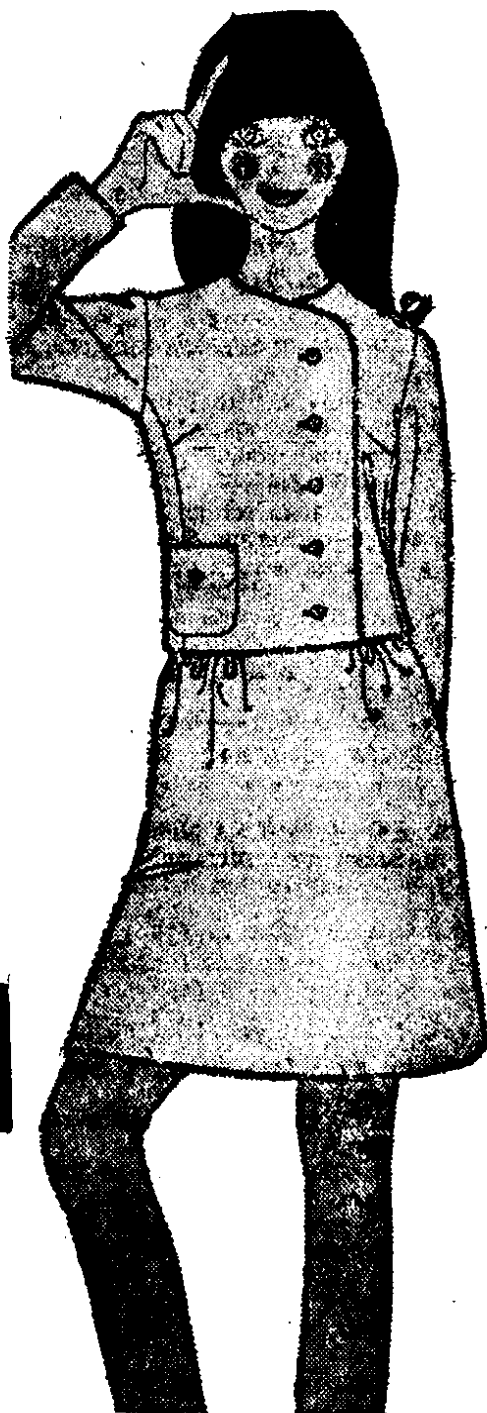
**Savjeti
liječnika i
psihologa**

**Novela, roman,
zanimljivo štivo**

**ukratko: SVE
ŠTO ZANIMA
SUVREMENU
ZENU**

Svijet

**jugoslaven-
ska ženska
revija**

tiljke nije izgledao ni kruto ni žilavo; već točno onakav kakav je bio: vrlo mlad i vrlo usamljen.

— Poslušaj me, mladiću — rekoh. — Postoje žene, i žene. Jedne su muškarcu dobre jer žele da od njega postane nešto dobra. Druge, pak, neće ništa učiniti od njega... niti drže do njega... već samo do novca što ga on izdaje na njih.

— Lola je drugačija. Za njom su teška vremena... kao i za mnom. Nitko je ne shvaća... isto kao što ni vi ne znate što se u meni zbiva. Nije ona lažljivka i varalica poput mnogih ljudi. Lola je prema meni dobra.

— Hm, žedni bi vjerojatno poplo i zmijski otrov, i pri tome bi još vjerovao da mu prija — promrmljah.

Sjedio sam na stubama kola i slušao pjev valova. Rijeka mi je ispričala da je mnoge ljude cijeloga života pratila nesreća, jer nikada nisu uspjeli srediti svoje osjećaje i probleme. Ponovno pogledah mladića, i sada sam znao da misli na Lolu. Proždrljivi pogled njenih plavih očiju za njega je bio blag i pun suosjećanja.

— Imaš li roditelje? — zapitah.

Progutao je slinu i neko vrijeme šutio, a onda progovori tihim, jednolikim glasom:

— Ne znam jesu li još živi. No, ako i jesu, ne znam gdje stanuju. Oboje su nestali, s jednim svojim ortakom. Bilo je to onoga dana kad sam se opio. Mogu vam iskreno ispričati... tada sam provalio u trgovinu alkoholnim pićima kako bih se dočepao viskija. Kad sam dovoljno popio, ukrado sam i cijelu gotovinu što sam je pronašao u trgovini. I, zbog toga su me poslali u popravni zavod.

Opet nastade tajac, a onda on nastavi tišim glasom:

— Da... a o Božiću nisu mi se javili ni dopisnicom. Ni otac ni majka. Svi su mladići u zavodu, pa bilo što učinili, dobili ponešto od nekoga tko ih se sjećao: dopisnicu ili čak i paket. — Sada se nasmijao. — Ja sam si sam napisao kartu, no svi su me odmah pogledali.

Jack Patton dode i proturi glavu kroz vrata:

— Nisi oprao homute, momče. Radiš li sa mnom, onda se brini i za svoje

konje! Inače ću reći gazdi neka ti sniži plaću!

Kad je starac otišao, mladić promrmlja:

— Što mrzim takve ljude! Da nije umislio kako će mi ogaditi rad, već bih ga odavna poslao do vraga.

— Zbog njega su otkazali i bolji od tebe! No, nešto ću ti reći, mladiću. U staroga Jacka je, doduše, tvrda ljuska, ali mekana jezgra. On je čangrizav, žilav i častan. Htio bi od tebe načiniti čovjeka.

— Doista? — začudi se mladić i nasmije. — Samo mi nemojte tog međveda natrpati na vrat! Jednak je kao i ostali... zaudaram po popravnom zavodu i bilo što činio, nikad neću uraditi ništa dobra, nikome to neće biti pravo. No i ja mogu biti podjednako prost i zloban kao stari, vjerujte. — Mladić se uspravi. — Sada ću se pobrinuti za konje. No nešto vam moram reći: homuti uopće nisu prljavi. Pranje im nije potrebno upravo kao ni vama ni meni.

••

Slijedećeg tjedna održavao se u gradu ples kosaca. Nekoliko dana prije zabave mladić me zamolio neka mu posudim kola.

— Lola je obećala da će poći sa mnom na ples. — objasnio je. — Pazit ću na kola.

Stajali smo ispred staje. Večernje rumenilo bacalo je blago svjetlo na pokošenu livadu. — Naravno, mladiću, uzmi ih.

Odvukao se do svojih kola na obali rijeke. Stari Jack izađe iz staje i stane pokraj mene.

— Volio bih znati gdje će pribaviti odijelo — promrmlja starac. — Pa ne može je povesti na ples u svom otrcanom radnom odijelu. Pere ga svake večeri, a ujutro navlači još napola mokro!

Slijedeće večeri ponovo svratih do njegovih kola. Mladić je zviždukao i laštio svoje stare radne cipele.

— Ujutro ću oprati tvoja kola, tako da će sjati!

— Dobro, momče! — pohvalih ga.

— Hej, mladiću! — začuo se odjednom glas staroga Pattona.

— Što je?

— Htio sam samo čuti jesi li u svojoj kolibi — dovikne starac i ubaci u kola veliku kutiju. Odmah zatim se udaljio.

— Što je to? — nepovjerljivo upita mladić.

— Pogledaj!

U kutiji je bilo upravo ono čemu sam se potajno nadao: večernje odijelo upravo odgovarajuće veličine. Mladić ga je prevrtao, okretao, no nije rekao ni riječi. Naposljetku se nakašljao i promrmljao:

— Odakle mu?

— Vjerojatno je zamolio gazdinu ženu da mu pribavi odijelo iz grada. Zaboga, mladiću, stari Jack najmanje pedeset godina nije imao na sebi odijelo za izlaske.

Mladić je objesio glavu i promrmljao:

— Želi, dakle, da odem na zabavu prikladno odjeven.

— Da, vjerujem da hoće upravo to.

— Ni otac ne bi više uradio za mladića — promrmljao je sav u čudu.

Idućeg jutra pokušao se zahvaliti starom, no Jack ga zlovoljno pogleda i promrmlja:

— Puno je moljaca, gotovo se raspada. Samo sam ga jednom odjenuo... prigodom pogreba. Odavno bih ga bacio, ali naprosto sam zaboravio na nj. — Tada se okrene, izvede zapregu iz staje i preko ramena dovikne mladiću: — Ponesi grablje! Pokupit ćemo si-jeno!

Kad smo se uvečer vratili s posla, mladi su se počeli pripremati za ples; Brijali su se, okupali u rijeci, izvadili iz kovčega svečana odijela. Slim, koji je upravljao kolima, izgledao je najbolje između svih kosaca. Te je večeri proveo mnogo vremena pred zrcalom, gdje je pravio grimase, utrljavajući pomadu u kosu.

— Bit će to duga noć — reče on. — Povest ću na ples kuharicu.

— Govoriš li o našoj kuharici? — zapitah.

— Ta imamo samo jednu, nije li tako? — uzvratil Slim, naivna izraza lica.

— Slime, ostavi je u miru... Potraži neku drugu!

— Kako? — Zurio je u mene razjapljenih usta.

— Da se nisi zatelebao u nju, Jeffe?

— Obećala je da će izići s mladićem.

— Govoriš li o onoj ptičici iz poprav-nog zavoda? Zbog takvoga neću odu-stati od svog zadovoljstva.

— Molim te, Slime!

— Odložio je češalj i okrenuo se. —

— Da ti nešto kažem, Jeffe! Stari si glupan, mekog srca. Sam sebe povla-čiš za nos. Uvjeren si da on nije pok-varen, a ja mislim da se varaš. Takve momke ne možeš popraviti. Uvijek su isti.

— Tko se ne popravlja? — zapita glas s ulaza.

Ušao je ulašten i izglačan, u novom odijelu; iz očiju mu je buktio plamen koji je podsjećao na srpanjske gromo-ve povrh planina.

Slim ponovi, a mladić nasrne na nje-ga. Nekolicina nas uspjeli smo ih razd-vojiti, no tek onda kad je već mladić iz te borbe iznio jedno plavo oko a iz gornje usne liptala je krv, tako da se uškrovljena košulja što se također na-lazila u velikoj kutiji odmah zakrvavi-la.

Mladić potrči do kuhinjske zgrade, a ja za njim.

— Pričekaj...

No, nije me čuo; u dva velika skoka preskočio je drvene stube i gurnuo vrata.

Lola je upravo namjeravala peći krumpire za večeru. Okrenula se i pogledala nas, a mladić je zagrmio:

— Sa mnom ćeš na ples! Obećala si mi!

Lola zijevenu, protegne se, a onda nas pogleda poput mačke koja se tek umila:

— Davno je tome što sam ti obećala, slađani — otezala je. — Odluka se može i izmijeniti, zar ne?

Mladić se okrene i otrča. Zatvorio se u kola; nije došao ni na večeru. Loli sam rekao što o njoj mislim; na-ravno, izrazima što se jednoj dami ne bi smjeli reći. Ali, samo sam utaman utrošio vrijeme. Kako li se ono pone-kad izražavao gazda?... — Čovjek nema dovoljno sline da gluho zrno natjera na klijanje!

Pričekao sam da se svi u nastambi smire i da Lola i Slim odu na zabavu.

Ostao je samo miris pomade, laštila za cipele i viskija. Na livade su se spustile tamne sjene, a svježje pokošena trava odisala je slatkastim mirisom. Pošao sam obalom rijeke prema kolima. U njima nije bilo svjetla, no znao sam da je mladić unutra.

— Dječaće? — doviknuh tiho, ali nisam dobio odgovor. Popeo sam se drvenim stubama i sada sam ga čuo kako diše.

Nakon nekog vremena rekoh:

— Nećeš mi vjerovati, no ipak je točno da si prošlo bolje od Slima. Baš zato što te odbila. Ta, ona je oduvijek bila prljša...

— Umukni! — propištao je. — Shvatio sam. Prvi je utisak uvijek točan. Sve je postignuto lažju. Svi se oni pretvaraju u lažljive, prostačke, odvratne pse... Razumiješ li? Gdje su one velike riječi što su brujale popravnim zavodom: »Ljudi će s tobom postupati pošteno. Nitko ti neće ništa predbacivati!« Lagao nam je, a to je dobro i znao... razumiješ li? Isprva sam mu vjerovao, a onda sam povjerovao Loli; u oba slučaja bio je to pravi ocat. Nitko nije onakav kakav izgleda. Sve je to samo licemjerje i gluma!

— Pričekaj, mladiću, nismo svi takvi. Gazda, stari Jack, ja... nekolicina nas ipak stoji iza onoga u što vjeruje. Nekolicina nas ne damo se...

— Odlazi i ostavi me u miru!

Vratio se u nastambu. Stari Jack, koji je sjedio na krevetu i čitao priču o kaubojima i konjokradicama, pogleda me i upita:

— Najzad ga je nasamarila, zar ne?

— Nije bio spreman na to.

— Muškarac mora imati dovoljno snage da bude spreman na sve... na nesreću, razočaranje, smrt i lažljive žene! Nema li u njega snage, nikada neće vrijediti ni za što!

— Ta, još je ipak dijete!

— Pokraj karata kakve mu je život udijelio, mora požuriti čak i sa sazrijevanjem — progunda starac i vrati se knjizi.

Sutradan je mladić prihvatio od ostalih oveću čašu viskija i opio se. Upregao je konje u stroj za grabljanje, a onda se naslonio na kotač. Jack Pat-

ton mu priđe, dohvati ga za oba ramena i strese.

— Popni se na sjedalo i započni grabljati! Preuzeo si posao i obaviti ćeš ga... jesi li razumio? Pri tome je sasvim svedjedno je li ti loše u glavi ili u tijelu. I dobro obavi što ti je posao! Saberi se, bijedniče! Saberi se, rekao sam ti!

Mladić počeo proklinjati, no starac mu se nasmije u lice.

— Popni se na stroj i radi! Iz ovih stopa!

Mladić se popeo na sjedalo i potjerao konje.

Imali smo još samo nekoliko dana posla na livadama, a odnos između Jacka i mladića bio je upravo kao i u početku košnje... stari je poput nadglednika robova gonio mladića, a mladić je mrzio starca više negoli ikada ranije. Momak je postajao sve mršaviji i ozbiljniji, čak je i gazda bio mišljenja da Jack ipak preloše postupa s mladićem.

— Ostavi mladića u miru — govorio mu je gazda. — Ne možeš ga tjerati da proguta više negoli može podnijeti!

Starac je zlovoljno klimao glavom i odgovarao:

— On mora sve progutati... sve!

Bilo je to onog dana kad je Lola otkazala i otišla. Gazda je poslao mladića u kuhinjsku baraku, kako bi pomogao prilikom pripremanja večere.

— Potreban si mojoj ženi. Jack će već nekako izići na kraj s preostatom posla.

— No onda neće imati nikoga na kome bi mogao iskaliti loše raspoloženje — rekoh ja.

— Šteta, zar ne? — Mladić se odjednom nasmiješ.

Jack je još uvijek grabljao sijeno, iako smo svi odavna prekinuli radom i odvezli se u nastambu. Mladić je pomagao gazdinoj ženi prilikom dijeljenja večere. Već smo i pojeli, a starca još uvijek nije bilo. Ljudi su se onda povukli na spavanje, gazda i ja stajali smo pokraj štednjaka, a mladić je prao sude.

— Moram pogledati gdje je — promrmlja gazda. — Nije bilo više toli-ko za pograbljanje... već je odavna mogao završiti.

Mladić se okrene. U očima mu se zrcalio izraz kakva još nikada nisam primijetio.

— Ta nije mu se valjda što dogodilo? — prošapće vrlo tiho.

— Ne znam, moj mladiću... — Gazda se opet okrene k meni i upita: — Hoćeš li sa mnom, Jeffe?

Prije negoli sam mu stigao odgovoriti, mladić je već strgnuo sa sebe ručnik, što ga je stavio kako se ne bi uprljao prilikom pranja suđa.

— I ja ću s vama.

Sjao je puni mjesec. Napolju je bilo tako svijetlo da se sve vidjelo kao danju. Dvopregom smo se odvezli na livade; nitko ne progovorivši ni riječi. Tada smo ugledali zapregu kako mirno stoji pokraj sijena što je sjalo

srebrnkastim sjajem. Nije više preostalo mnogo sijena... možda najviše pet redova što ih je još valjalo pograbljati.

Gazda zauzda konje i priveže uzde za kotač. Pješice smo prešli kratku udaljenost do greda sijena. Cipele su izazivale neke čudnovate šumove u travi. Bilo je tako tiho da sam sasvim jasno čuo udaranje vlastitog bila. Možda me naprosto obuzeo strah...

Jack Patton ležao je pokraj kotača stroja za grabljanje... uzde je još uvijek držao u ruci... Licem je bio okrenut k nebu; izgledao je tako spokojno da mi je sve bilo jasno i prije negoli je gazda kleknuo pokraj njega...

Starac neće više nikada goniti mladića na rad...

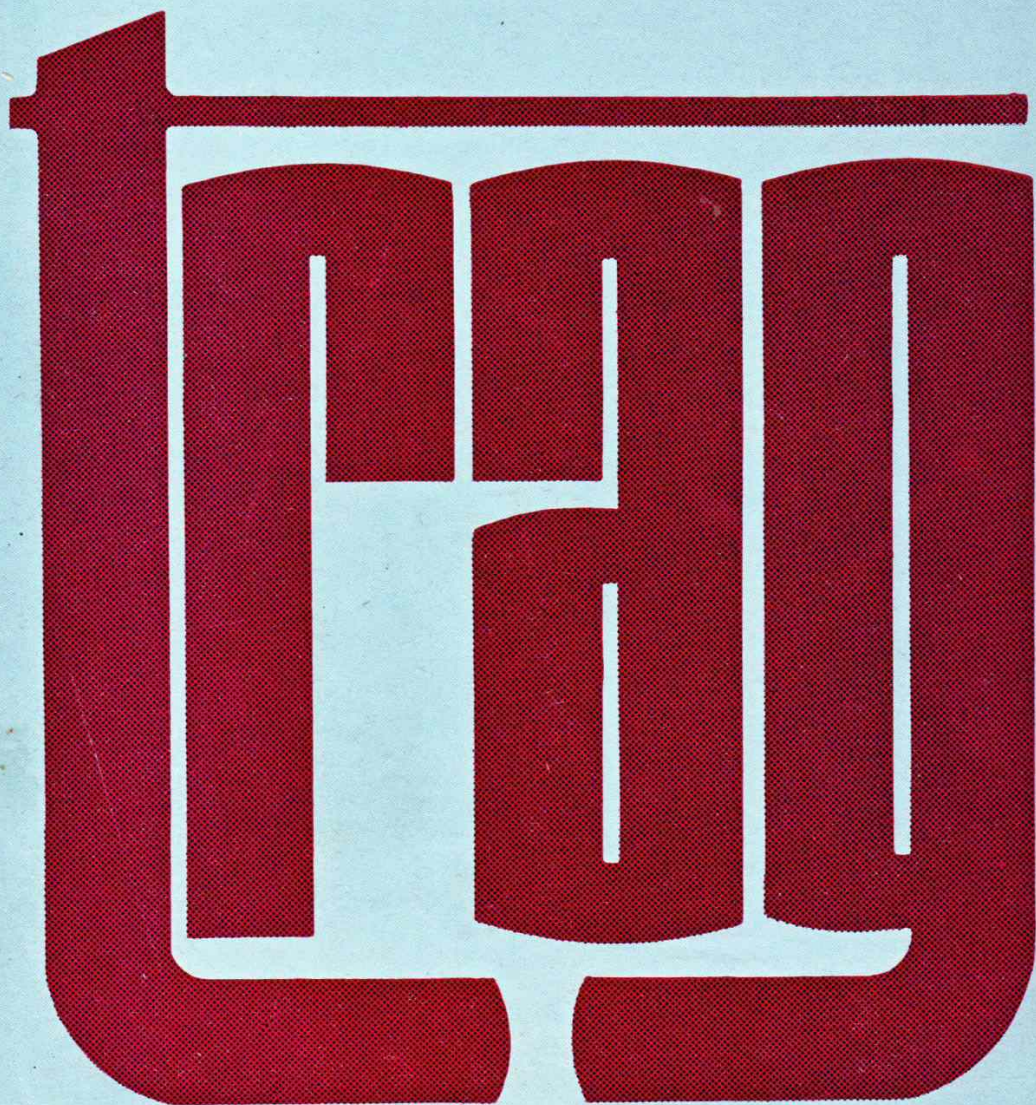
DOSAD IZASLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

11. L. L'Amour: SKROVIŠTE OSVETNIKA
12. S. F. Scott: ZARIŠTE MRZNJE
13. P. Hangster: LIJEČNIK S KOLTOM
14. P. Hangster: PUCAJ ILI UMRI
15. P. Hangster: ZALUTALI METAK
16. U. H. Wilken: HITAC U ZORU
17. U. H. Wilken: SUSRET NA RIJECI
18. S. F. Scott: NOĆ STRAHA
19. U. H. Wilken: STOTINU DOLARA ZA BANTOCKA
20. J. F. Beck: ZVIJEZDU TREBA ZARADITI
21. L. Martin: ČOVJEK ZVAN TORNADO
22. M. Nichols: LOV NA WILMORA
23. E. M. Rhodes: PROŠAO JE OVUDA...
24. W. C. Macdonald: PETORICA ZA WALCKOTTA
25. W. O'Connor: JUBEJEVA ZAKLETVA
26. L. L'Amour: PAKAO PAPAGA
27. H. S. Sharon: KAD JE DOŠLA MEČAVA
28. J. Kirby: OPASAN POKLON
29. L. B. Patten: PUSTINJA KOJA UBIJA
30. H. S. Sharon: PROKLETI RANC
31. V. D. Overholser: IZGUBLJENO POVJERENJE
32. W. O'Connor: ZAMKA ZA KRADJIVCE STOKE
33. R. Beakson: POMAHNITALI RANCER
34. D. J. Stevens: NOĆ OBRAČUNA
35. L. L'Amour: UKROČENA ZEMLJA
36. W. R. Cox: DJEVOJKA S ISTOKA
37. H. S. Sharon: CRNI ORAO
38. Tom West: SAMO MOJ PIŠTOLJ
39. Scott F. Scott: ALABAMA
40. H. S. Sharon: PODVALA BILLA JACKSONA
41. Louis L'Amour: BEZDUŠNI VODIČ
42. W. O'Connor: OPASNI DOŠLJAK
43. W. O'Connor: OSAMLJENI ŠERIF
44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOČIJU
46. John F. Beck: U IME ZAKONA...
47. Louis L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRAČUN U PRERIJU
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU

U PRIPREMI:

50. P. Hangster: POVRATAK

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

**BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
— LJUBAVNIH ROMANA**